
3 1761 07433663 7

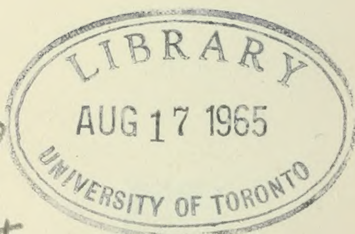
FERNANDA MONA

RAGNHILD JØLSEN

FERNANDA MONA

KRISTIANIA
FORLAGT AF H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
1905

DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI A/S.

I.

Den gamle Prokurator paa Haug havde været i Syden længe. Drukket Sydens gyldne Sol. Seet Sydens brogede Liv. Hørt Sydens klaprende Kastagnetter til Cymbler og Fløiters Lyd. Fornummet den berusende Stemning af røde Roser og livsfrodige Menneskers Pust. Men gaaet i det alt, som den han var, som en gammel Nordbo, der stilfærdig var stanset op, sigende:

«Nei, jeg er ikke kommen for at danse om Gudeilden — som saa mange unge, der raver rundt i kaade Sprætt og synger og brøler til Gudens Ære. Men jeg er kommen for at varme mine Hænder lidt og mit Hjerte. Ja, fordi Arnen derhjemme ikke strak til.»

Midt oppe i det alt havde den gamle Prokurator gaaet, og dog saa evindelig fjernt derfra. Men Gudeilden, den evige og foryngende, den havde alligevel tøet op i den gamle Vandringsmands Hænder og Hjerte og givet ham

Livs Olje, han, hvis Livslys ellers snart vilde være udbrændt. — Kun maa ingen tro, at det uafvendelige kan ændres. — Et Aar, da Solen flammed mod Sommer, og Nætterne var tunge, og skjællet Kryb begyndte rasle over Gulvet, paakom der den gamle Prokurator en Længsel efter Nordens tandre Skjønhed. Endnu engang vilde han se de hvidstammede Bjerke staa klædt i sit lyse Slør. Endnu engang se op mod den høie, blege Himmel, hvorunder Fjeldsvalernes slanke Kroppe nu skar gjennem Luften. Endnu engang hvile ud i sit eget lille, svale Hjem. Og saa vendte den gamle Prokurator uden Sorg Gudeilden Ryggen og reiste, stilfærdig som han var kommen, tilbage over de store Have.

*

Saa stod han da atter en Dag i sin gamle Stue. Hans veltjente Husholderske havde med et sidste Rørelsens Hikst sjokket ud af Døren og lukket den efter sig. — Den gamle Prokurator blev længe staaende paa samme Plet, seende sig om ifra Tag til Gulv — — Hver en Kvist kjendte han i de Bjelker, hver en Rift i det Tapet — — Der var da hans Bogreoler, hans Skrivepult og skindbetrukne Armstol. Der var hans Pibebord med alle de forskjellige Slags Piber, som havde tilhørt Faderen — Prokuratoren selv røgte ikke — — Der borte paa Væggen, i Hjørnet ved Reolen, der — den gamle Prokurator tog raskt nogle Skridt fremad — ja, rig-

tig, der hang hans Ungdoms kjære Luth med alle de sprungne Strenge! Hvor han husked det godt: En for en var de Strenge sprunget, saa han i sene Nattetimer nervøst havde fart sammen med braa Fornemmelse af Bud ifra en Verden, han ikke kjendte, — indtil de hang der lig løsrevne Tanketraade — Tanker, som var spundet og ingen Slutning havde fundet, og ingen Klang kunde give. — Den gamle Prokurator trak Pusten langt: — Hvad var der ved Luften derinde i hans Stue? — Atter saa han op: — Taget laa lavt, og Vinduerne var smaa — aldrig havde han dog husket Stuen saa mørk, saa stængt for Sol. — Den gamle Prokurator traadte hen til Vinduet: — Saa derfor altsaa, da var det dog intet Under — slig Trærne havde vokset i Haven. Vildnis, Vildnis! Siljebuske og Rodskud af Asp blandet med Kristtornkrat og halvt udgaaede Rosenhække klængende sig ublidt om lavbevokste smaa Æbletrær. Nedover Vinduerne hang Vildvinen med sprikende Klatrerødder. Borte i den store Bjerk havde den haardhændte Humle kvalt et Par Grene, og brukket en af — stod end Bjerken forresten omtrent som før, graa i Stammen, hvid i Kvistene, lys i Løvet, — men Rundbænken ved Roden sort og medtaget af Veir og Væde — — Der maatte da ordnes og stelles, beklippes og hugges væk — Lys, Luft for Prokuratoren! Næsten maatte han famle sig frem, da han vilde sætte sig ned i sin Armstol: Ak ja, ja — der laa hans Bøger

urørte paa Bordet, just saaledes som han havde lagt dem, da han reiste — — Han trak et Par af dem til sig og bladed — indi Bladene sad Støv og Kingel, paa den enes Perm var Mærke efter Musetænder — — «Se, saaledes har jeg forsømt mine gamle Venner,» mumled den gamle Prokurator, han tørred noget Kingel af med Ærmet og forsøgte at læse. — Hm, nei, det var for mørkt nu til Tydning af saa fine Runer! — Han fandt et Nøgleknippe frem af Lommen, det han lig en Maurer trofast havde ført med sig den hele Tid, — og laaste sin Skrivebordskuffe op. De gamle Folianter, de værdifuldeste, havde han hernede — der havde han lagt meget Arbeide, sine fleste Tanker. Han trak en af dem frem, lidt skjælv paa Haand, og slog op i den. Om dette kunde læses? Det var jo ogsaa hans egen Skrift. Den gamle Prokurator lagde Folianten tilrette, idet han skjøv to andre Bøger ind under dens Ryg; den smaldt igjen, og han slog op paany det selvsamme Sted — nok fordi den der var bøiet fra før af en Arm under et tungt Hode. Over Prokuratorens Ansigt fór en saar Trækning: — Nei, hvad han der læste, var ham ingen god Velkomsthilsen, saa plumt det faldt, saa haardt og frastødende — heller ikke hørte det vel med i det nuværende Afsnit af hans Liv! — Og Prokuratoren lod Blikket springe:

«En Kvinde er stærk og dræber sine Børn af Had og Stolthed» — — atter hopper han

over — — «Men Kvinderne paa Gan,» læser han saa og blir halvt modvillig ved, «videre vil de leve der Aar efter Aar og Slægt efter Slægt, fordi de har slaaet Rod der paa Gaarden — ja, som de høie Liljer i Haven. — For Kvinderne paa Gan, de uddør ikke let. Saa er min Tro, at først ophører deres Saga, naar de farer langt ifra Gaarden, og Blodet blandes med andre Slægters Blod. — Men» — — Den gamle Prokurator klapper langsomt Bogen igjen, sukker og skyver den væk ifra sig, væk, væk, langt væk — han skyver og skyver, indtil Armen ligger helt udstrakt paa Bordet, — og farer saa sammen ved et Klirr af noget, der falder ned. Han bøier sig forundret, finder Stumperne af et lidet Glas og ved Siden deraf en stivt bundet Buket af smaa, lyserøde Pimpenilleknopper. —

Den gamle Prokurator blev længe siddende med den lille Buket i Haanden. Prokuratoren vidste godt, det ikke var den gamle Husholderske, som kunde fundet ud dette. Men hvilken da — den velsignede, som ønsked den gamle Prokurator saadant Velkommen? — Den gamle Prokurator smilte som et Barn, der har været paa Graaten, men er blit trøstet, og han blev fremdeles siddende, og halvt i Tanker lugted han til Smaarosernes skjære Duft. Den lille Velsignede, hvem hun nu var, hun havde taget Brodden af noget ondt for ham! — —

II.

Har nogen lagt Mærke til de gamle stygge Skilderier — de fra dengang, da de tryktes med et Faatal af Farver, som til og med snart jevnedes ud — ligesom gled ind i hverandre, samtidig som de drog Mørket til sig? Ofte hænger de i Bjerketræsramme over Langsofaen i en Kreds af Silhouetter, eller Portrætter tegnet i Sot paa Glasplader sammen med zirligt ordnede Kvaster af «Bævende Hjerter». Har nogen lagt Mærke til, hvor rart det kan være med disse Skilderierne? Igrund har intet Menneske nogen videre Rede paa, hvad de engang forestilte, — og blir du derfor energisk en Dag og gir dig ind paa Opdagelser, se, da finder du nok, du Søgende — — Hist en Rand af et Bjerg, her et Glimt af en Sjø — men Bjergranden blir en Kjolesøm, Sjøglimtet et Silkeliv — men Kjolesømmen blir en Kjæde, Silkelivet et Skjold — men Kjæden blir en Rosenkrans, Skjoldet blir en Faldluge — og atter blir Rosenkransen til Randen af et Bjerg og Faldlugen til Glimtet af Sjøen — og rimeligvis har ingen af Delene vært det rette. Men engang, du sidder i Skumringen, dukker uventet noget nyt frem for dig — noget haardt og uhyggeligt — en rød Haand, et ondt Øie, — og det svinder ikke over i andre Former som Rosenkransen og

Skjoldet, men du skimter det altid siden, saasandt du skimter det gamle Skilderiet. — Saa vokser Indtrykket sig fast i Bevidstheden lidt efter lidt, smelter i ett med Silhouetternes stive Profiler og det visnede Hjertegræs, saaledes at du overfører det tilslut og finder for godt at sige:

«Ja, jeg ser nok, det er bare et Slags Oljetryk, som hænger der, et hvis Farver er blit udvisket af Tiden. Men hang det ikke netop der i de gamle Portrætters Midte, saa burde det ialfald hængt der — som et Sindbillede.» Jeg mener: Igrund har hver en gammel Slægt sligt et skummelt Oljetryk midt indiblandt sine Fædre og Mødre og ædle Velgjørere. Slægtens sorte Sjæl, Slægtens dulgte Misgjerninger og Vanskjæbner, er det Sindbilled paa — og alt det, som skræmmer i Mørkningstimerne.

— — —

Den unge Fernanda Torsen fatted den Dag idag ikke, hvorfor hun og hendes to Søstre engang for længe, længe siden var blit skubbet ind i et Kammers og Døren laaset af efter dem. De to viltre Smaasøstre havde leet først og derefter skrigende lirket i Klinken og spændt Dørfjælerne — altsammen til liden Nytte. Folk gik og sprang nok derude i Gangen, Døre sloges op og i; men ingen vilde ænse de indestængte Barn, de fik hyle og tumle sig trætte. Den unge Fernanda husked, hvorledes Smaasøstrene havde slaat sig tilro omsider, og en af dem fundet en Snor op af Lommen og givet sig til at trække

Snoren frem og tilbage over sine og Søsterens Hænder, — mens Fernanda fremdeles var blit siddende, der hun fra først af betuttet havde sat sig ned, paa Stolen opmed Væggen. Der blev en Stilhed da. Men frem af den Stilheden dukked med engang to Stemmer, hun ikke kjendte, fra Gjæsteværelset ved Siden, — og Menneskene derinde slog Vand i Fadene, som om de vasked sig.

«Det er det grusomste, jeg i mine Levedage har været med til,» sagde den ene. «Men hvortil nytter nu Vidneførsel eller nogetsomhelst? Slag i Luften, Slag i Luften! Et halvt Aar tidligere, og vi havde nok klart det hele som Fod i Hose, men nu — forsent, forsent, forsent!» Og hvert af de sidste Ord ledsaged han med en ærgerlig Banking i Bordet. Den andens Stemme faldt ind langsomt slæbende og vægtig, halvt som i en Retssal, han brugte mange fremmede Ord, saa hun forstod ikke synderlig mer, end at han opholdt sig over et Gavebrev og Jon Torsens Livstidsbygsel paa Gan Gaard — om mon tro Mattias Aga havde betalt de to Gankvinder for at forsvinde i Sjøen? — og Ordene seg og seg sig frem som det klæbrige Spind af en ækkel Edderkop. Indtil den førstes Stemme ligesom skar den andens Seighed over, slig den høit oppi Diskanten gjentog sit afgjørende:

«Forbandet fiffigt anlagt det hele. — Nytter os ikke — Slag i Luften — forsent!» — Og igjen efter dem faldt Døren med et dumpt Brag. Og

Folk gik forsigtig ude i Gangen og talte ikke. Saa — om en Stund — hørte hun, kom der Vogne udenfor. Et Øieblik senere raabte de to Smaa, der nu laa udaf Vinduet, saalangt de orked:

«Der sidder to Mænd oppi. De har Guldrender paa Luerne, og Guldknapper i Trøierne. Efter dem kommer Kjærren med Blaaen fore — Ola gaar ved Siden af — haa haa haa — ved du, hvad Ola kjører? Den gamle, svarte Regnkappen har Ola i Vognen!»

Den unge Fernanda husked godt, hvorledes det var faldt dengang, da en af de Smaa senere spurgte Tjenestegutten: — Hvorfor havde du den Regnkappen med dig da? — Og Ola, Tjenestegutten, havde flirt stygt og svart: — Aa, der havde jeg nok no slig raadden Fisk som den høge Øvrigheta inte rigtig vilde reise bort ifraa. — Skjæms du inte, Ola, saa flaakjæftet du er, — havde en af Pigerne hysset. — Neida, Smaajenter, Ola er ræd for Regnveir støtt han. — — Hvoraf det nu kom sig — der var blit et Slagord i Kjøkkenet om den Regnkappen siden. Hun hørte ofte Ordet en Tid og stundom i ett med sin Faster Rikkas Navn: De trodde ikke, Rikka Torsen havde lagt «Regnkappen» igjen — de trodde, hun havde gjemt «Regnkappen» bedre — de trodde aldrig, «Regnkappen» havde været i Kjælderen. — Og ingengang var det Meningen, at den lille Pige skulde høre, hvad de sagde; for straks de saa hende, stilned Snakket:

«Hyschda, hysch!» Og de greb hinanden hvast i Armene. — Hvad nu Faster Rikka havde havt med den gamle Regnkappen? — kom Barnet engang til at spørge. — Jo, det var slig, — lød Svaret undvigende, — det havde virkelig regnet den Aftenen, Faster Rikka og Fernandas egen Mor vilde sætte over Sjøen, saa — ja, sandelig burde de taget «Regnkappen». — — Hvorfor Faster Rikkas Navn fremkaldte slige Glimt i deres Øine, — tænkte Fernanda nu som voksen, — noget som Afsky — noget lig Grusomhed hos Dyr, de, hvis Udtryk ikke er hverken Latter eller Graat, men Gjep — Gjep. — Den unge Fernanda havde holdt af sin Faster Rikka, saaledes som Barn ofte holder af dem, som sjelden smiler til dem. Hun havde taus gaaet og bedt og tigget efter et Blik fra hende, og alligevel følte hun en hemmelig Gru, naar det lykkedes hende at fange det Blikket. Da var der ogsaa en ærtesyg Stemme indi hende, som hvisked:

«Stygge Øine, stygge Øine — Glasøine, Glasøine — det er Glasøine, hun har!» — og hun havde krøbet sammen og ønsket sig langt væk for de Glasøinenes Skyld. Naar hun nu tænkte efter, kunde hun dog næsten sige sig selv, at det nærmest var en Slags ulykkelig Kjærlighed, hun havde følt for den Faster Rikka, mer Tilbedelse og Skyhed kunde hun i sit stille Sind vistnok aldrig have ofret paa nogen deilig, ung Mand. Nogen saadan havde dog den unge Fernanda

hidtil ikke truffet, hun havde i det hele ingen Venner havt i Verden andre end sin Faster Rikka. Men det laa vist ikke til Slægten det der at være vennesæl, — mente Fernanda, — hendes Faster Rikka havde saaledes nok snakket vel undertiden om Prokuratoren paa Haug, Fernanda husked ogsaa, at hun engang havde nævnt ham som hørende hen blandt de ensomme; men forresten skulde sandelig ingen kunne paadutte hende Godhed for Menneskene. Nei, nei! Aaja, den Faster Rikka, død var hun, og borte, ligesom Fernandas Mor — spist af Fiskene, — som Fernanda altid havde sagt til sig selv den første Vinter efter Ulykken, da Faderen laa tilsengs i Selvopgivelse og afvekslende snudde Hodet til høire, Kroppen til venstre, og omvendt, under stundevis Jammer: — Aak, aak, al den Ulykke over mig! — Mens de to Smaasøstre udi Kjøkkenet støiende blev slængt med Benene i Taget, og den gamle Inger gik ud og ind og fyrte Bjerkekubber i Ovnen, og Ilden spraked — hu, saa ondt — det var som Mænd med Guldsnorer og Guldknapper. Og naar Ilden slukked, blev Ovnen til den sorte, gamle Regnkappe. —

«Kom hid, faar jeg snakke med dig,» havde saa Jon Torsen sagt engang. Og den lille Pige var gaaet hen til ham. Han havde da støttet sig op paa Albuen, og hun skimted tydelig hans lange, indfaldne Fjæs med det filtrede Hageskjæg. Derfor kunde hun ikke forstaa, at ikke

ogsaa han saa hende. Men saaledes sagde han:

«Naa, hvor er du henne da? Er du der? Eller er du der?» og han havde trevlet rundt omkring. «Men du tar jo paa mig jo,» havde hun svart. «Ja, tænk det gjør jeg ogsaa,» hed det da, og han vipped sig helt ud imod Sengefjælen og godsnakked: «Er du Jentungen min — er du Jentungen min da?» «Ja.» «Kom helt op da, saa skal jeg fortælle dig no rart! — Der var engang en liden Pige, som hed Rødhætte» — «Men jeg kan det Eventyret, jeg.» — «hun mødte en Ulv indi Skogen» — «Var Ulven fæl?» — «og Ulven løb hen til Bedstemoren, — jafs! — sa den, og aad Bedstemoren i én Bit.» — «Nei, det er ikke slig, Far!» «Saa lagde den sig i Bedstemorens Seng, og saa kom Rødhætte. — — Og nu kan du være Rødhætte, saa er jeg Ulven. Hvorfor har du saa lange Arme, Bedstemor? — spørg du. Sig det ordentlig naa, saa skal du faa en fin, rød Hætte af mig, naar jeg kommer op.» Men da havde det hændt, at Barnet var sprunget op og skreget — Faderen var en virkelig Ulv — det lange Hode med Skjæggedotten danned sig til Ulvehode for hende, og Øinene var Ulveøine, plirrende, runde og ækle. — «Slip mig,» hylte hun, vild af Rædsel. «Slip mig, slip mig!» Og betuttet slap Jon Torsen Barnet fra sig. «Du skulde skamme dig,» sagde han dog. Da stirred hun stort og sky paa ham bortifra en Krog. —

Og i den Krogen havde hun for mestedel holdt sig, mens Ugerne gled udover mod Vaar, og Jon Torsens Jeremiader aftog.

Inden Sommerdag dengang havde Jon Torsen gaaet om, støttende sig til en Stok. — Det var det reneste Under, — havde hun hørt Folk sige, — hvordan han var kviknet i efter Konens Død og ikke længer stod under Pisken hverken af den ene eller anden. — Han var da ogsaa meget omhyggelig med sig selv, holdt Trøiefligen for Næsen ved mindste Vindgufs, og paapasselig til at tage styrkende Medicin lærte han Fernanda op til at tælle Draaber for sig. — Ikke vidste den lille Pige sin arme Raad mangen Gang med den Draabetællingen, hun stod og tutlet ved Dørklinken, før hun kom ind; hun gik om bleg og uden Friskhed, og hun graat sig ofte isøvn om Aftenen. Fik hun dertil Bebreidelser, fordi hun havde forsømt Draabetællingen, og hørte, at paa den Maaden dræbte hun sin egen Far, blev det saa tungt og trist for hende alting, saa hun tænkte at sætte tilskogs eller ned i Brønden og drukne sig.

Det stakkars Barn. Enhver beskikkes jo sit Kors i denne Verden, men enkelte beskikkes ogsaa flere Kors end ett.

III.

— Din Vens Ven skal ogsaa være din Ven. Haanden skal du byde ham til Velkomst i din lille Hytte som paa din store Gaard. For ham skal du bage søde Kager og slagte Gjødkalven, som gaar paa Græs, — ja, dække Bordet med dine Fædres Sølv paa bleget Dug og midt iblandt det alt skal du plante en Skaal med de bedste Frugter. — Men har du ingen Gaard, og er du røvet dine Fædres Sølv, vær da fornøiet ved at have ham under din Hyttes Tag — læg da Ved paa Skorstenen, vask Kjørrelerne godt og giv ham af hvad du har.

Men har du slet ingenting, hverken Gaard eller Hytte, og er du selv som en Tigger paa Landeveien — gaa da alligevel imod ham og forsk med dine indre Øine — sikkert vil du finde noget. Og saa maa da du efter dit fattige Formaaende tænke noget ud, som kan gjøre ham godt — noget, som ialfald kan indgi ham et blidt Minde eller en god Drøm. Og er du heldig, vil netop det falde paa hans Sjæl som det friske, blanke Vand, der springer fra Fjeldvidderne.

*

Hun var kommet ind i hans Stue, en høivoksen ung Pige, og rakt ham Haanden med et trohjertigt Smil. — Jeg er Fernanda Torsen, — havde hun sagt. — Jeg kommer for at hilse paa dig, Prokurator. — Og jeg har ventet paa dig. — Kjære Barn, — havde Prokuratoren stille forundret svart hende, — jeg vidste ikke, at nogen herhjemme vented paa mig! — — Jo, jeg har ventet, — havde hun gjentaget. — — Saa havde hun siddet en Stund fremved hans Bord med Hænderne i Fanget og Hodet lidt bøiet. — Gud velsigne den gode Giver — saa det var da du, min Pige, — havde den gamle Prokurator mumlet, og han havde takket hende for Rosenknopperne, han havde fundet paa Bordet ved sin Hjemkomst. Hun havde kun svart med et Smil. Men Prokuratoren saa, det Smilet var mer end trohjertigt, det var saa smukt, at der var som Solskin ved det.

«Kjære Barn, du vil jo nok oftere komme med Blomster til den gamle Prokurator, som elsker saa Ungdom, Blomster og Lys?»

Da havde hun seet paa ham, og han havde forstaaet, at var der Sol i Smilet, saa var der Graaveir i Alvoret.

«Lys?» havde hun svart og rystet paa Hodet, halvt som nævnte hun noget, hun ikke kjendte.

«Javel. Ung Fernanda hun har selv af Lyset.»

«Nei, Prokurator — nei nei,» havde hun

tungsindig benægtet. Men som aned hun et Skimt af den gamle Mands Sind, gjorde hun Øieblikket derefter Vold paa sig og svarte: «Men kunde jeg virke som Lys for dig, Prokurator — kunde jeg, ja, kunde jeg saasandt, saa vilde jeg jo gjerne.» —

«Gud velsigne den gode Giver,» mumled atter den gamle Prokurator, der han efter den unge Fernanda Torsens Besøg, slig som ellers naar Tanker strømmed ind paa ham, drev frem og tilbage over Stuegulvet. — Saa overraskende som hun ogsaa var kommet, — hæfted han sig ved. — Ja, for med Prokuratorens Erfaring om Menneskene, kunde han ingenting ventet: Hundrede Gange havde han iagttaget, hvorledes Menneskene først udnytted hinanden og saa kasted hinanden væk. Havde Prokuratoren saaledes været Ganslægten nyttig for éns Skyld, hvordan skulde han vel derfor have tænkt, at en anden af dem vilde mindes ham for den Ting? — Denne var kommet uden Tanke paa egen Fordel, det havde han nok seet, — hun var kommet, fordi hun havde følt en Trang til at komme, og det var faldt hende naturligt at bruge Barnets Tiltaleform ligeoverfor ham. — Vel skulde han ikke nægte, at han, idet hun traadte ind, havde følt sig noget underlig — ved en viss Lighed mellem hende og Rikka Torsen. Det var han heller ikke senere, mens de sad der ved Bordet, kommet bort ifra: Der var Lighed mellem dem. Slægtsligheden var der — om end

Farverne i den unge Fernandas Ansigt var anderledes, mer udjevnede — Haaret ikke saa mørkt, Øinene ikke saa lyse, Tænderne ikke saa blaahvid dyriske, og Udtrykket hverken vildt eller haardt, men tungt — naar da ikke Smilet lyste op; — men det gjorde det vist sjelden. — Den gamle Prokurator, som kom fra Lande, hvor Ungdommens Øine straaler, og Munden kun kjender til Latter eller Graat, fornam, som var der næsten nogen Unatur ved denne unge Pige, og han spurgte sig selv: — Er det Slægtslænken, som tynger? — Den fæle, tunge Lænke. Slægtleddenes Synder og Fordomme slynget i Ring om Torsenernes Haand og Fod. — Og Svaret lød: — Ja, det er Slægtslænken. Desuden: Har hun af Slægtens Ydre, da har hun vel ogsaa af dens Indre. Stakkars Pige, hvad er da at stille op? — — Prokuratoren satte sig i sin Stol med begge Hænder under Hodet, og slig han der sad, paatrængte sig ham nu, hvad han i et Decenium havde søgt at holde væk — Rikka Torsen, Kjærligheden til hende, Skuffelsen, og den underlige Rodløshed, han siden var blit gaaende om i. Rikka Torsen! Han saa hende, slig hun kom til ham Uveirskvelden og bragte af Uveiret ind i hans Stue. Han saa hendes hvide Ansigt med de dybe Furer om Munden. Han hørte hendes angerløse Bekjendelse, den, hvori han ofte skimted en haar Latter. Han husked, hvordan hun, mens hun talte, havde skjøvet sig selv fjernt ifra ham, denne

Pige, som han en Time forud gjerne havde budt sin Haand og sit Hjerte, — og hvordan de Sjælsforestillinger, hun frembragte hos ham, virked over paa hans ydre Sanser, saaledes at han pludselig havde seet hende for sig — snart langt borte, liden, ynkelig, af Spurvestørrelse, og snart lige ved, kjæmpestor som en Jættekvinde. Han hørte hendes Raab til ham om Bistand med Ordning af Dokumenter, hvormed hun kunde rydde Stene afveien for vine Kjæres Fødder og tillige sætte én, hun foragted, Kniven for Struben — Menneskene vilde kalde det Udpresning — Prokuratoren kaldte det en Handel — til Bedste for Jon Torsen og den lille Brordatter, havde Rikka Torsen solgt sin Forsvinden fra Gan til den rige Mattias Aga. Aldrig havde Prokuratoren angret den juridiske Haandsrækning, han der havde givet — nu glæded han sig næsten derover — den lille Brordatter, det var jo den unge Fernanda! — Prokuratoren husked med ett efter noget, han kun utydelig havde i Erindring: — Hin Ulykkesnat, da Jon Torsens Kone rodde Jomfru Rikka over Sjøen, og de alle paa Gan stod i Vinduerne og hørte Nødskrig gjennem Veiret — havde da ikke en liden, iskold Haand smuglet sig ind i hans? — Jo, des mer han tænkte, des klarere kom det til at staa for ham, hvad han dengang i sit Sinds Oprør knapt havde bemærket: Den lille, iskolde Haand! — Og nu var hun atter kommet. Nu rolig og god med ungt Smil til ham over Tung-

sindet. Hun havde glædet ham med de smaa Rosenknopper først, hun havde glædet ham ved at komme selv; men den største Glæde havde hun uafvidende gjort ham — ved at vise Prokuratoren et Menneske, der trængte til ham; for saadant et Menneske trængte Prokuratoren til ogsaa. Saa kunde vel kanske endnu det Ord komme til at gjælde for ham: Mod Nattens Frembrud forgyldes Skyerne. — Den gamle Prokurator tog i Haanden de smaa Knopper, som endnu stod paa hans Bord, derefter trak han den tykke Foliant op fra Skuffen, bladed op Stedet fra hin første Aften, — og der lagde han de smaa Blomsterknopper til Bogmærke.

«Naar jeg nu herefter læser dette,» sagde han smilende, «maa ingen Bitterhed mod Skjæbnen tage mig. Disse skal for mine tunge Tanker være det samme som Regnbuen paa Himmelen er for Regnet.»

IV.

De havde fluret Haar, som laa ned i deres store Øine, saa Øienlaagene holdt sig hovne af den megen Kløe. De havde fin Hud over Slægtstrækkene, men med enkelte Finner paa Næse og Hage, fordi de var saa blottende unge. De var godt vokset, spænstige af at farte om i Skog

og Mark, og med et stærkt Hang til at skræmme. Sit Navn «Gangauperne» havde de tidlig tillagt sig ved en særdeles Uredighed og Uregjerlighed i alle Vendinger. For mindreaarige dengang til at fæste sig ved Tabet af Mor og Faster, senere opdraget i Kjøkkenet af flanede Jenter og raa Gutter, havde deres Karakterer udviklet sig saa forskjellig fra den ældre Søster, der mærket af Ulykken havde holdt sig stille for sig selv.

Dog skulde det ikke være saa svært at udfinde fælles Særpræg mellem Gangauperne og Fernanda: Alle tog de saaledes Faaret om Hodet og saa det ind i dets brune Øine. Alle tog de Katten og hængte over Armene eller paa Skuldrene, mens de strøg og gramsed i dens myge Pels. Alle gik de med Brød til den gule Hest, den uanselige, med Frostsaaret i Manen. Alle var de rædde for Kjørene og vilde gjerne ærte Okserne olme; fordi disse Dyr med de glanende Øine og spidse Horn irriterte Lysten til Spænding i dem. — Rigtignok maa der i dette sidste Stykke indrømmes, at var de end i Barnealderen alle tre om Fornøielsen, saa blev senerehen de to Gauper alene derom. Men disse stod der da ogsaa ofte i Timevis nede i det halvmørke Fjøs og napped Okseknabberne i Hornene, bandt Taugstumper om deres Klove og brugte al sin Opfindsomhed for at faa dem saa iltre som muligt. Og naar saa Kreaturerne blev slupne ud ved Forsommertid, da var det Gaupernes store Fest at staa paa Gan Gaards

Stentrappe og se Studene fare gale, saa Folkene maatte værge sig for dem. Og de to Gauper lo og klapped i Hænderne, naar de træge Husmænd maatte springe for Livet. — Jo, jo, da havde de rigtig Ære af sit vinterlige Tidsfordriv, syntes de, og en større Ære endda skulde de nok ilægge sig Sommeren udover. —

*

Men Gangauperne var ikke blide en Kveld, de laa i sine Senge og fnyste. Varme af Ærgrelse laa de ovenpaa Dynerne og sparked i de lange, hvide Ben.

«Den Prokuratorgammeln,» skjældte de, «hvad har han med os? — Kan han ikke la os gaa i Fred — om vi nu ogsaa har en Søster, som render hos ham? — Har vi bedt ham gjøre os Bryderi? — Som om vi ikke greier os med den Lærdom vi har? — Som om vi trænger nogen nepen Byfrøken til at lære paa os? Havde hun endda vært Gut! — Slig Skam ogsaa for os, som er voksne, at gaa paa Skole! — Ved du — Prokuratorgammeln spurgte mig, om jeg kunde læse og skrive? — Det har Petter Mønsaas lært os, — svarte jeg sandt nok. Saa spurgte han, om jeg vidste Hovedstaden i Frankrig. — Damaskus, — svarte jeg. Saa spurgte han, om jeg vidste Navnet paa den første Konge i Norge. — Harald Lusehaar, — svarte jeg, og da gik han. Men lidet hjalp det, at han gik, naar han til Gjengjæld fandt paa dette her. — Saa faar

vi sidde og puge istedetfor at være os selv da. — Naa er det forbi med Plystringen. — Naa begynder Striskjorten og Havrelefsen. — Nei, vi vil ikke. — — Havde han git os en Lærer ialfald. — Ja, en Gut. — En med krøllet Haar og svarte Øine. — Svarte Øine? Nei, brune, Gyrild — lysebrune! — Pyt, den Farven er styg den — heller blaa da. — Svarte, svarte, — sier jeg. Husker du Fantegutten ivaares, han med Haarlurven ned i Panden? — Lusehaar! Nei, rødt skal Haaret være, og fin Hud bør han ha — gjerne lidt Fregner over Næsen.» — De to Gauper, hvis Tanker nu var flydt ind i smulere Farvand, strakte Armene over Hodet og stirred stille ud for sig en Stund. —

«Svarte, svarte,» brød saa den ene Tausheden.

«Røde, røde,» ægled den anden.

«Ved du, hvad jeg drømte en Nat?» spurgte den første, hun laa og stirred stivt i Taget. — «Jo, jeg syntes, jeg kjørte sammen med en svarthaaret Gut paa et Hølæs. Det var morsomt, Trærne omkring var gjilde grønne, og det dufted af Høet. Gutten — jeg ved ikke, hvordan det var; men med engang mærked jeg, han sad og tog bort paa mig — men med den anden Haand holdt han Tømmerne, og han hverken vendte Hodet eller lo, bare skjelte imellem med de kulsvarte Øinene. — Lad bli du, Styggen, — vilde jeg si. Men han lod slet ikke bli. Derfor vilde jeg slaa til ham. — Havde han ialfald smilt, — tænkte jeg, — gjort sig lækker! — Men

han sad der bare med Hodet ret frem og kaldflirte. Alligevel havde jeg ingen Kraft i Armen. — Saa havde Hesten stanset imens, og Gutten stod nedenfor Læsset og tog imod, da jeg lod mig gli ned. Forkjert som en Ildtang kom jeg paa Bakken, — og tror du, Gutten slap mig da? Nei. Og saa var han som en Glo. — Men nede paa Bakken der saa jeg ham ret — — ved du, det var nu slet ingen Gut alligevel; for det var et stort, ragget Dyr, som murred Godlaat og vipsed med Halen. Og Pelsen paa det var saa god og dyb, at jeg blev glad i det og kyssed det paa Hodet.» —

«Men nu blir det andet end at ligge og drømme om Gutter, som blir til Dyr. Nu skal du puge istedet.»

«Jeg vil ikke.»

«Jo, hvis du faar en ung Lærer.»

«Ja, en svart!»

«Nei, rød, rød, smal, finhudet — vi skal staa ved et Vand, som speiler Skyerne, slig det ser ud som et svært Rede af Dun — og der skal vi plumpe nedi, den røde og jeg.»

«Men svart burde han være!»

«Rød!»

«Svart!»

«Rød!»

«Ret igrund — svart eller rød — lige sød.»

— Ind i det sorte og røde døsed sig de to Gaupers Sansetanker, indtil de for sidste Gang sparked i de lange, hvide Ben, og søvned.

V.

— Prokuratoren paa Haug og den unge Fernanda havde Dag om anden mangen Samtale, slig de sad derinde i Prokuratorens Stue, og Prokuratoren leded disse Samtaler, at han derved kunde faa et Indblik i den unge Piges Sind. Den gamle Prokurator kunde nok sige sig, at hendes Sjæleliv havde faaet en Brist i en tidlig Alder, at hun var blit træt af Livet, før Livet begyndte, — og ret ofte maatte den gamle Prokurator ryste paa sit fine Hode, slig han kjendte det igjen fra en anden — den Opblussen og Synken sammen, Uroen og Sløvheden. Den gamle Prokurator vilde ikke slippe, vilde ikke lade uforsøgt — som han sagde selv: At give det unge Menneske tilbage til Menneskelivet. Dog — Veiene vidste han endnu ikke. Men finde dem vilde han.

«Har du smukke Broderier, Fernanda?» spurgte Prokuratoren hende engang.

«Nei, jeg broderer aldrig,» lød Svaret.

«Du læser vel mange Romaner da?» Og erindrende et Par unge Piger fra sin egen Ungdom fortsatte han opmuntrende: «Jo, jeg ved det nok — du er en god en Nar efter Bøger. Det første, du gjør, er rigtignok at blade dem gjennem i Haab om at finde noget om Kjærlig-

hed. Men er saa Lykken dig huld, og du finder, hvad du søgte, da dukker du dig ned i den Bogen baade sent og tidlig — ja, du staar for den Sags Skyld gjerne op midt paa Natten for at læse i Maanelyset, og er det Vintertid, da ligger du paa Knæ foran Ovnshullet med den evindelige Bogen i Haanden. Kort sagt: Du ved vist ikke, hvordan du bedst skal faa ødelagt dine smukke Øine, lille Ven min?»

Hun saa bedrøvet paa ham, fordi hun maatte svare: Nei, hun læste aldrig.

«Men hvad bestiller du da egentlig, min Pige?»

— Saa fik han da lidt efter lidt vide, at hun ligesom Faderen og Søstrene kun henslængte Dagen, og om Aftenen spilled Pindespil, — og han forstod, at d e r havde hun ogsaa en Rem af Huden — i sin Ulyst for Arbeide. Han vidste sagtens, Prokuratoren, at Dovenskab var Roden til alt ondt, og hvad han nu derfor først ønsked, var at fremkalde hendes Interesse for noget, hun kunde arbeide med.

«Ser du Jordens Vidundere, Fernanda?» sagde han da til hende en Dag og tog nogle Blaaklokker op fra Marken. «Se den fine Stængel, hvordan den bærer de lyse Blade og Blomsten med den yndige Form. Se det grønne og det blaa, hvor det forener sig harmonisk, som havde det en Sang at synge.»

«Aa, Prokurator,» svarte hun dengang med

en overmodig liden Latter, «Blomsterne kjender jeg dog bedre end du!» Hvorefter hun nævnte ham Bægerblades, Støvveies og Støvdrageres Antal paa de forskjellige Blomsterslægter, og bad ham saa tælle efter, om det ikke var rigtigt. Og Prokuratoren maatte give hende Ret: Hun vidste langt bedre Besked om Blomsterne, hun end han.

«Men naar du kjender dem saa godt, Fernanda,» sagde han, «da maa du ogsaa pleie disse dine smaa Venner og øge deres Skjønhed, paa det at du kan faa dobbelt Glæde af dem. — Lav dig nu et langt Bed ved Gans Husvægge — — ei, hvor det vil skinne i Solen, du, naar de lyse, deilige Blomster blomstrer udenfor det sortgraa Gan.»

Da blev hun næsten mørk, og nu talte hun ikke, som den gamle Prokurator havde ventet:

«Eier vel vi Gan?» sagde hun. «Skal vel vi forskjønne vor Slægtsgaard, naar den ikke længer er vor fremfor alle Retter? Nei, ødelægge den skal vi heller. For naar vi ingen Glæde har af den, da skal heller ingen anden glædes ved den. Nei, jeg saar ikke Frø i Gan Gaards Have.»

— Slægten, Slægten, — tænkte Prokuratoren, — værst er det dog, naar den blir siddende paa sin egen Ruin. — Men det var ikke der, han vilde begynde med hende, derfor paatalte han ikke denne Gang hverken Ordenes Bitterhed eller Ufornuft, men sagde blot:

«Saa nytter det vel heller ikke at be dig stelle i Haven her paa Haug? Det er trist. Den gamle, skrøbelige Prokurator vilde saa gjerne ha skjønne Blomster udenfor sit Vindu.»

Jo, for Prokuratoren vilde hun gjerne plante, da vilde hun rode i Jorden baade Morgen og Kveld.

— Gud velsigne hende, — tænkte Prokuratoren, — kunde jeg rydde Ulændet i hende for haarde Stene og Rødder af Slægtstræet, da vilde den unge Fernandas Sjæl selv bli som den herligste Have. — Men med hver Dag, som gik, vidste Prokuratoren, at det Rydningsarbeide vilde bli en vanskeligere Sag, end nogen i Verden skulde tro ved første Syn af den unge Pige med det tilbageholdne og enkle Væsen.

«Kjære Barn,» sagde han til hende en anden Gang — «noget jeg ikke kan like ved dig, er dit Navn. Vilde du ikke ogsaa selv heller hede noget andet?»

«J—o,» svarte hun eftertænksomt. «Men da vilde jeg hede noget saa vakkert, at jeg vist aldrig faar Tag i det.»

«Du skal se, vi finder det alligevel,» mente Prokuratoren. «Vælg nu: Vil du hede noget italiensk?»

«Nei, nei.»

«Noget russisk?»

«Nei, nei.»

«Noget fransk?»

«Nei.»

«Noget angelsaksisk?»
«Nei.»
«Noget germansk?»
«Aaja.»
«Noget norsk?»
«Ja.»
«Noget af din egen Slægt?»
«Ja.»
«Gyrild — Brynhild?»
«Nei.»
«Fernanda?»
«Ja.»

«Men Fernanda — Navnet er nu slet ikke norsk, min lille Ven!»

Hun tænkte sig lidt om, var øiensynlig kommet i Vildrede, og da Svaret kom, faldt det igrund, som Prokuratoren havde tænkt:

«Det faar bli Fernanda alligevel da, Prokurator, naar vi ikke kan finde det deiligste, saa» —

«Men sæt nu, at vi alligevel fandt det deiligste?»

Hun saa paa ham lidt fra Siden:

«Men naar jeg nu engang er døbt Fernanda, saa maa jeg jo ogsaa hede det,» kom det tilslut.

— Det kjender jeg igjen, — tænkte Prokuratoren. — Altid, altid det samme Omkvæd, det halvsløve: Hvad mig er beskikket, det m a a jeg tage — hvad jeg er blit, det m a a jeg være — hvad jeg er skabt til at gjøre, det m a a jeg gjøre. — «Nei, nei,» udbrød han høit —

«Hvad du selv vil, det kan du, hvad enten det er et Navn eller en Skjæbne, du vil bytte.»

— Og saa — for at komme lidt væk fra dette høitidelige, fandt Prokuratoren allerede samme Dag ud et Tilnavn for hende — Mona — Fernanda Mona! Mildned kanske ikke der det sidste med den bløde Lyd, hvad det første forbrød? — Fernanda Mona! —

VI.

Gangaupernes skjønne Forhaabninger om at faa en Gut, sort eller rød, til Lærer, gik op i Røg — tiltrods for de to Søstres Henstilling til Prokuratoren angaaende denne saa vigtige Sag. — Han kan jo ikke lære Jer at neie, — havde Prokuratoren indvendt med paataget Alvor. Og saa var da Lærerinder kommet og atter reist den ene efter den anden — Gauperne skulde hele sit Liv more sig ved Tanken paa disse Bydamers Skjæbne der paa Gan Gaard.

— Jomfru Hanke, Prestedatteren, sad stille og forpint i en Maaneds Tid og anstrengte sig for at presse sin beskedne Visdom ind i Gaupernes Hjerner; hun vilde perfektuere deres Ortografi og lære dem Begyndelsesgrundene i Fransk. Ak, hvor de to haabefulde Søstre da gjorde sig umulige og vrængte Mund, naar de

udtalte de fremmede Ord! Saaledes at deres Lærerinde tilsidst i sit Hjertes Enfold fandt ud at burde beklage sig for sine Elevers naturlige Opdrager, Jon Torsen. Men der mødtes kun Jammeren af en anden Jammer: — Aak, aak, — forlød det fra Jon Torsen, — jeg ulykkelige Mand! Ikke bare har jeg min egen Svagelighed at trækkes med, men ogsaa de Pigebørnene. Aak, aak, jeg usalige! — Dog ønsked han gjerne, at Jomfru Hanke og han ved et Parti Pindespil nærmere skulde drøfte Gaupernes Uopdragenheder, og hvad dermed var at gjøre. — Jomfru Hanke spilte Pindespil med Jon Torsen en eneste Aften. Men da fik hun travelt med Afreisen.

— Jomfru Pettersen var en pebret, ældre Mø, der fremfor alt satte Pris paa zirlige Manerer. I Henhold hertil gav hun Gansøstrene hver Eftermiddag en Lektion i Plastik. Oppe paa den store Sal bredte Jomfru Pettersen sine Skjørter ud, neied og tripped jomfrunalsk paa Taa med gratiøs svaiende Overkrop. Men efter kom Gauperne tramlende paa Hælene. — Første Gang havde hun da vendt sig om og seet paa dem i hellig Forfærdelse, og Gauperne havde tilsyneladende taget sig sammen: — Nei, Omforladelse, vi mente ikke slig! — for saa næste Gang at ramle efter hende som Bjørnefødte. Da var Jomfru Pettersens Mund blit stram i Vigerne, og hun havde hyttet til dem, før hun atter svinged ivei over Salsgulvet; men Gauperne lod Advarselen uænset; nu satte de til Forandring

Hælene først i Gulvet og siden Taaspidserne, saa der frembragtes to Slag for hvert Skridt. Men saa var ogsaa Jomfru Pettersens Taalmod dødsdømt, hun bruste frem som en ærgerlig Høne, og før de to Gauper fik Suk for sig, havde de hvert sit røde Mærke paa Kindet. Det skulde hun nu alligevel ikke gjort; for nogle Dage senere slog hun sig halvt fordærvet ved et Fald nedad Stentrappen, — og det Faldet, paastod hun selv, skyldtes den ene Gaupe, som havde sat Fod fremfor hende.

— Jomfru Fyn havde et stort og deiligt Haar, men fik altid Borr i det. Borrene baade faldt ned paa hende fra Vinduerne og kom farende langveis fra. Hun kunde ikke skjønne det i Begyndelsen, det med de Borrene. — Kjære, saa fuldt af Tidsel her maa være, — tænkte hun engang, — at Vinden blæser dem om som andre Avner! — Kvelden, naar hun greied sit lange Haar, havde hun saant utroligt Besvær med dem — Borr, Borr og stadig Borr! Hun vikled og pusled, saa træt og udslidt som hun var efter Dagens utaknemmelige Arbeide, og oftest endte det med, at hun maatte rykke dem ud med Magt — om ikke klippe. — Det er bare saa rart, at jeg ikke ser dem fare om i Luften, — tænkte hun senere. — Det er bare saa rart, at de altid kommer, der jeg er. — Men om en Stund vidste hun ikke sin arme Raad, da Borrene begyndte at hjemsøge hendes Hode Natten med, og hun blev dem var Morgen efter

Morgen som andre Styggelser filtret ind ved Haarroden. — De er saa rent djævelske, de Borrene, de har Modtager og Klør, og de gjør Haaret stygt, — og den lille Jomfru Fyn kom i Tanker om en, som havde rost hendes Haar, sagt, det var Havfruhaar, hun havde. Herregud, nu blev det snart ikke værdigt det Navnet længer, det blev tustet, uden Fald, noget langt og noget kort — som Gaupernes! Hun blev utaalmodig, og stadig utaalmodigere over de Borrene, og der fæstned sig en Angst hos hende, — Verden blev fuld af Borr, hun ikke mærked, før det var forsent. Og saa begyndte hun at fryse ved Synet af dem, ligesom enkelte, der kommer i Frost ved Synet af Edderkoppe. — En Dag i Skoletiden forekom det hende gjentagne Gange, at den ene Gaupe sad med noget fælt i Haanden, en stor, skrækkelig Klump af noget ufatteligt; men det var hende ikke muligt at komme paa det rene — undertiden maatte Gaupen have det gjemt i Fanget! — Den ene Gaupe skjøv sin Skrivebog frem, og Jomfru Fyn bøied sig over den — —

«Jomfru Fyn
har bare Borr
og ikke Haar

— paa Hode» — ramsed den anden Gaupe med bred Mund — og klasked idetsamme noget imod hendes Tinding. Den ulykkelige Jomfru Fyn griber sig med begge Hænder op til Hodet, føler Borr, stikkende klæbrig, en hel Haug af dem, —

skjærer med engang Tænder og dukker Ansigtet mod Bordpladen, — friskner til, mærker Borren paany og faar Rykninger i Lemmerne, idet hun vildt river Kladden ud af Haaret og kaster den paa Gulvet. —

Saa reiste da ogsaa Jomfru Fyn: — Gud hjælpe hende for Gan med alle dets Tidsler og Borr, hun magted saavist ikke være der længer. —

Og glade var Gauperne, nu trodde de sig fri og ledige som sine Navnesøskend i Skogen, nu vilde de rigtig ærte Studene og gjøre alt det, som kunde faa Nerverne til at ryste.

Ude i Havnehagen stod en Bjerk, hvis svære Grene luded langsmed Marken. Ti Skridt sprang Gauperne frem paa Jordet med Hoi og Raab. En, to, tre var de oppe mellem Grenene, naar Studene kom sættende. Blege som Bjerkebarken blev Gangauperne af Rædsel; men de lo og skreg og stak ned paa de rasende Dyr med Stokke. Ærte Studene maatte de. Ærte! Ærte!

*

Men bedst som Gangauperne ærted og nød Friheden, fik de Petter Mønsaas, Omgangslæreren, en Omgang paany.

Petter Mønsaas kom en Lørdagseftermiddag agende i en Kjærre. De to Gauper tog imod ude ved Grinden:

«Goddag, Gnaver,» sagde de til ham med en mindre hensynsfuld Henpegen til hans to forladte Fortænder i Overmunden. «Sandelig skal

vi ikke lukke al Verdens Lærdom ind i Hodet, akkurat som vi nu lukker Grinden paa dig» — og som de udtalte det, slap de Grinden paa ham. Da blev Hesten staaende tvers over Veien, og Petter Mønsaas dumped fra Sædet og ned i Bunden paa Kjærren.

«Det er rigtigt,» skreg Gauperne — «sæt dig lavt du, saa dætter du ikke ned. Ja, sæt dig endda lavere!» Og de aabned Baglaaget paa Kjærren og forsøgte at trække ham ud. Gnaveren klorte sig fast til Kjærrekanten:

«Forbandede Tøsunger,» savled han indædt. «Fordømmede, fordømmede,» og han stritted magtesløs imod, «værre blir I for hver Gang, jeg er her,» og han kom paa Glid sammen med Høet i Kjærrebunden, seiled lempelig til Jorden; dernede blev han først liggende lidt og summed sig med Benene i Veiret, men sprat saa op i sin fulde Høide:

«I skal faa det tusenfold igjen, skal I,» gneldred han. Gauperne skraallo: «Du er jo bare en simpel Omgangslærer du! Gnaveren! Gnaveren!» Gnaveren klødde sig i Hodet. Men pludselig fik han et Glimt i Øinene mod de to Gauper, uden et Ord gik han hen til Krattet, trak sin Kniv op og skar et stort Bjerkeris.

«Ser Jomfruerne det her?» sagde han, pludselig sød i Stemmen, da han kom tilbage.

— Jo, Gauperne saa det — det var kanske til ham selv?

«Vi skal faa se, hokken det er til,» mente

Gnaveren. «Her er voksne Tøse, som endnu ikke er kommet over sligt noget.» — Hvorefter han laaste Riset ned i en Skuf, og efter denne Time aldrig forsømte at tage det med sig paa Skolen:

«Her er Riset, og der er dokker to — og saa faar vi da begynde,» lød Gnaverens daglige Formular. Gauperne skjæved nok til hinanden, men følte sig slet ikke sikre for de der myge Kvistene paa Bordet, og holdt Maade med sine Galskaber Undervisningstimerne ud, ja, fandt sig endog stiltiende i hans gamle Vane at tygge paa deres Fletter, mens de sad og skrev. Saa hevned de sig rigtignok senere paa Dagen ved at smelte Skofedt i Suppen hans, strø Eitemaur i Sengen og lægge Begkladder paa de Stoler, hvor Gnaveren pleide at sætte sig. «Havde han ialfald havt ordentlige Tænder,» sagde de, «saa skulde vi lettere ha baaret over med hans lange Næse og mørkringede Øine.» — Men saaledes som det nu var, og — det ene med det andet — var der ikke Endskab paa alt det, de to Gangauper fandt ud for at plage Gnaveren. Tilsidst gik deres Kaadhed saa vidt, at de bored Hul i Døren til hans Soveværelse, leded en Snor gjennem det Hullet hen til Gnaverens Seng og knytted Snoren fast der til en Snip af Dynen. Den Nat kom Gauperne til lykkelig Kundskab om, at Gnaveren var mørkræd, slig de hørte ham puste tæt af Forfærdelse, idet de ved Hjælp af Snoren langsomt drog Dynen af ham. Og

dette deres vellykkede Skræmselsforsøg anspored til fler.

«Hjælp, hjælp — hjælp i Nøden,» hvæste og peb han som en Ugle en Nat og kom styrtende, just som han var, nedover Trappen og ind i Jon Torsens Kammer. Der sak han plat ihop paa Gulvet og blev liggende med enkelte skjælvende Snøftninger:

«Hjælp, hjælp — hjælp i Nøden.» Og Jon Torsen reiste sig op i sin Seng med Dynen om Skuldrene og stemte i med, uden dog at vide, hvad var hændt:

«Herregud trøste og bære! — Hjælp, hjælp i Nøden!» — Og de havde hjulpet hinanden i Nøden de to Helte, og ynked sig i Fællesskab den hele Nat.

Men saaledes fortalte Gnaveren det til Fernanda, da hun den Aften kom fra Prokuratoren:

«Jomfru Fernanda, Jomfru Fernanda, her er da en utrolig Styghed i dette Huset! Hørte dokker ikke, hvordan det næsten skræmte Vettet af mig inat? Og har dokker faat Spurlag paa, hvad jeg saa? — Gud bære, saa fælt et Syn — et grønagtigt Dauninghode med Varme ud af Næse, Mund og Øine — akkurat da jeg letted paa Øienlaagene, fordi det smaldt i Dørklinken — var det kommet der, stod og gliste midt inde i Kammerset hos mig, ja, snart kom det nærmere og snart gled det længer bort, og om Kindbenene holdt det sig med Hænder, Klør eller sligt no — — hu hau, jeg er sjuk af det endda.»

Fernanda Mona, der havde et Nys om Sagens indre Sammenhæng, kunde ikke bare sig for at le af ham. Fortørnet og ivrig tog da Gnaveren i:

«Hvorfor ler I? Hvorfor finder I da det saa latterligt, at her viser sig Syner og onde Aabenbarelser? Hvorfor finder I da det saa uligt, at her gaar Ondskab igjen, her Djævelen er saa hjemstelt og kjendt — her et saa slet Menneske har levet? — Ved dokker ikke, at den som i Livet stod i Pagt med Fanden og hans Gjerning, den faar ikke Fred efter Døden?»

«Jeg ved ikke, at nogen slig har levet her paa Gan,» svarte nu Fernanda Mona noksaa mut.

«Ved dokker ikke om hende, som drukned i Sjøen? Der løi dokker nok forsvarlig.»

Da sagde Fernanda Mona med engang dødsens alvorlig:

«Om hende ved jeg nok, hun stod ikke i Pagt med Fanden, som du sier, mer end du og jeg.» Og i pludselig opflammende Vrede: «Fy skam dig, Mønsaasen — det er nok du, mener jeg, som er i den Ondes Vold, du, som snakker ilde om en Død!»

Men Gnaveren skalv i — efter sin Opfatning — retfærdig Harme:

«Uret er Uret, Sandhed er Sandhed, Barnemorderske er Barnemorderske, hvormeget I end forsøger at pudse paa og dække til,» raabte han hvast. Holdt saa braat inde ved at se Fer-

nanda Monas Ansigt, der var blegt og med Øine, der frøs sig ind i hans.

— Naa, slig — var det slig, — mumled hun. «Men du tar nu alligevel feil med det Spøgeriet. For det var nok foranstaltet af dine egne Elever, det — jeg saa dem hule ud et Græskar her forleden og sætte Lys indi!» — Naa slig, — var det slig med hendes Faster Rikka! —

Saa havde Fernanda Mona faat Øie paa den røde Haand i Oljetrykket.

Men lykkelige var Gauperne: Da Gnaveren reiste, loved han høitidelig aldrig mer at komme igjen til slige Lærlinge. Og nu havde ogsaa Prokuratoren opgit dem.

VII.

At Jon Torsens Sygelighed siden Konens Død var omdannet til en Slags Elskovstrang, skulde ikke vanskelig sees paa hans gustne Hudfarve og ustø Gang og de kjertelsvage Øines urene Plirr, naar de streifed Kvinderne — helst dog de, der saa sunde og stærke ud og havde et blidvorrent Væsen. Men for den Sags Skyld kunde han ogsaa finde noget tækkeligt ved enhver, naar han blot ante en viss Medgjørlighed og Slaphed ved hende. Slige lod han kalde til sig, og han narred sig indpaa dem med sin

Sygdom, han fortalte om sine Plager med slæbende Stemme, alt imedens han tilfældig kiled hen paa deres Bryst og Hals: — Aak, de var vel ikke saa naragtige, at de var rædde ham, en svagelig Stakkar? Han mente bare, at de var pene — — han mente bare, han vilde gi dem Godord og sligt — — hvorfor var de da saa haarde og ubarmhjertige mod ham, som Gud havde paalagt Straffedom streng nok i et skrøbeligt Legeme? Aak aak, han trængte dog ogsaa lidt Godhed i denne Verden. — Forøvrigt havde Jon Torsen efterhaanden lært sig, at de ikke saa nøie maatte se hans Ansigt, disse Kvindfolk, at det maatte være saa i Tusmørket, han havde dem for sig, samt at Penge, Fleskeskinker og rudete Tøier blødgjorde Sindene — — saa fik nok Jon Torsen Lov at føle lidt rundt omkring paa dem, klype lidt, kjæle sig — Søtevæne, mer fordred han jo ikke!

Men slige Ting liker Kvinden daarligst af alle. Ja, om det saa var de fede Enker, der havde Barn i Hobetal og sagtens ikke skulde blues for noget paa den skabte Jord, saa saa de skamfulde ud, naar Jon Torsen havde havt dem i Stuen. Derfor med Jon Torsen som med Rundbrændere flest: Grunden for, at han ikke fæsted sig ved nogen, kunde i Regelen henføres til den Omstændighed, at heller ingen fæsted sig ved ham. — Og var nu ikke den halvgamle Kaie kommet til Gan paa Vaarparten det Aar,

saa var alt gaaet bra. Dog var Jenten hverken blidvorren eller fed, men knoklet og mokant; fordi hun var vant med at sætte sig i Respekt hos Studene, havde hun Væsen som en Grenader, og fordi hun havde mistet Overtænderne, havde hun en Undermund martialsk som en gammel Oldenborger. Men Jon Torsens Beundring dæmred allerede fra første Stund, da han sad i Vinduet og saa, hvilke svære Høfanger hun kunde presse mellem Arme og Overkrop, — den tiltog, da han nede i Fjøset kiled hende med et Høstraa under Næsen og saa, hvor hun kunde nyse, Jon Torsen maatte tørre sig over Ansigtet med Trøieærmet, — og sandelig skulde ogsaa den Ting hænde, der bragte Jon Torsens Beundring til at slaa ud i lys Lue.

Det var, da han en Dag kom tittende bagom Buskene i Havnehagen, med det Formaal at sætte sig ved Siden af Kaie, knibe hende i Siden og le rigtig godsligt — hehehe! da hørte han Brølet af den ene Stud, og Kaie, som skjændte paa den. Forsigtig gløtted Jon Torsen mellem Kvistene, og der blev han staaende og huke i Knærne af Rædsel — — Kaie sad mellem Hornene paa Studen; den kasted og kimsed med Hodet for at blive hende kvit, ulte høit oppe i Fistelen undertiden, hylte i Raseri; men godt fastklemt sad Kaie og ligesaa olm som Studen:

«Tvi være dig,» skreg hun og klasked den paa Halsen med sin flade Haand. «Tvi være dig — tvi!» spytted hun.

Jon Torsen kunde ikke dy sig for Latteren; saa ræd han end var, gabte han lydløst og slog sig paa Laarene.

«Aa, sitter du der borti Buska, Jon,» skreg hun idetsamme paa Maafaa, «saa skal du heller komme fram og hjølpe me! — Tvi, tvi vøre detta Bæste!» — Da slap Jon Torsen forsigtig Kvistene tilbage og skyndte sig hjem for i Trygked at sende Kaie Undsætning. — Men efter dette Skue derborte i Havnehagen var da, som sagt, Jon Torsen fangen for Alvor. Nu ikke længer paahængelig og klinagtig, ofred han uden at fordre, — rusled dagstøtt med bankende Hjerte og Brystsukker i Lommen bort til Udhavnen, gik kveldstøtt ned i Fjøset og sad der paa Melkekrakken, mens Kaie, hans Elskede, maaked, saa Gjødselen skvat. Aak, Jon Torsen! Han var ganske henført af den Deilighed. Saa inderlig gjerne maatte Kaie for ham faa alle de rudete Tøier, vævet af Uld fra alle Gangaardens Sauer, og al den Lin, som kunde dyrkes paa Akerne, og alle de Fleskeskinker, som paa Boden fandtes, og — ham selv med — aak! selve Jon Torsen, — hvis hun vilde. Og derom tænkte han just spørge hende en Kveld borti Havnehagen.

— Han var kommet daslende som vanligt og stansed ved Gjærdet. Bortover i Buskeskyggerne laa Kjørne og jorted og svansed med Halerne, henover det grønne Græs faldt Solskinnet i Flekker, opover Bakkeskraaningen surred Klæg

og Fluer i en bred Lysstrime, og øverst deroppe paa Bakketoppen sad Kaie med røde Halvstrømper paa Benene. Jon Torsen nølte med at klyve over og hørte sig i Leksen:

— Kjære Kaie, du faar bli her paa Gan nu i al din Tid — som Kjærring — jeg mener: som Kone — ligesom til mig. For du, som greier en sint Kjaar, du kan nok greie lidt af hvert, du staar ikke fast i et Knibetag — du, som ikke lar dig forknytte, naar du sidder mellem Hornene paa Ganstuden, du lar dig nok ikke forknytte af nogensomhelst Tingen i Verden. Og du, som kan røgte Kjørne, du kan nok ogsaa røgte andre Donter. — — Ja ja, det gik med Ordene — han var godt fornøiet — bare hun nu samtykked. — «Kai-e — Kai-e,» raabte han gjennem Næsen, «her kommer jeg du,» og gav sig elskovsør til at klyve over.

Hun raabte noget, at han maatte vogte sig for Studene.

«Pyh, har jeg ikke seet Stude før? Tror du, jeg er slig en Rædhare, du?» spurgte han overlegent og gav sig raskt ivei opover Bakken; for — sandt for Dyden, — stak det i Frieren, — om hun nu skulde se ham som no'n Krake. I det samme fik han Øie paa det brede Oksefjæset lige imod sig, og han skvat tilside:

«Hufda!» og fægted med Armene.

Oksen satte i et stygt Brøl.

Hun raabte noget, at han maatte staa stille.

Jon Torsen orked saavist ikke staa stille, men tog til at løbe. Da fik Oksen Lyst paa ham og kom efter.

Da raabte Jenten noget om, at han skulde braasvinge.

Tilfældigvis gjorde han det, fordi der stod en Stubbe iveien.

Saa raabte hun noget om, at han skulde gribe fast i Halen. Men da greb Jon Torsen ikke i Oksehalen, men i sig selv, idet Studen raste forbi. Og i næste Sekund var den der paany, tog Jon Torsen paa Hornene, og slængte ham, let som et Jeppetræ, langt nedover Bakken.

VIII.

Der kan siges om Mennesker, der lever sit eget Tankeliv, at de fanges af de ydre Begivenheder, naar disse danner et Led i deres egen Tankekjæde; men ellers glider Begivenhederne dem forbi som et Straa i Vandet.

Den unge Fernanda tog ikke megen Del ved at se Jon Torsen forslaat blive baaret tilsengs fra sin Frierfærd i Havnehagen. Derimod kom hun, bedrøvet for noget helt andet, til Prokuratoren en Dag og spurgte:

«Prokurator! Har du nogengang holdt af

et Menneskeminde, slig at det aldrig kunde beplettes for dig?»

Og Prokuratoren svarte lyst:

«Mangfoldige Gange: Far og Mor, en Søster, en ung Pige fra min Ungdom — en af dem, jeg fortalte dig om, som altid vilde læse, hun som læste lige ind i Døden, — og mange, mange andre Bortgangne lever for mig i det rene Lys, som ingen Menneskehaand kan ødelægge. Men husk: Mindet om en Død har ogsaa saa stærkt et Værge, det er Døden selv, som staar der og lar Skinnet af sin Lygte falde som Glorie om al den Bortgangnes tilbagelagte Livsens Færd.»

«Saa har du da aldrig mærket, hvor ondt det er, naar Mindet om en kjær Afdød blir styggere, des mer du stirrer paa det?»

Der fór en Sky over Prokuratorens Ansigt:

«Det har jeg ogsaa mærket.»

«Har du da i dit Indre søgt efter Undskyldninger for den bortgangne Synder, Prokurator, saa at sige — gnedet for at faa Rusten af Nøglen, der fører ind til Blodkammeret? Eller har du grøsset og slængt den langt væk fra dig, — fordi du ikke frugtesløst vilde sværte dig selv — for dig selv?»

«Du mener, om jeg har vovet et Forsvar i Strid med mig selv, eller ikke? Visselig. — Forresten, naar vi nu snakker om sligt, maa jeg tænke paa en Kamerat fra Studietiden, han var bondefødt og med en snu Sans til at se det store i det smaa, han sagde altid: — God Sag har

fast Grund. Tvilsom Sag hviler paa et Vippebret. Slet Sag er ikke Procedure værd. — — Men nu var Tingen den: Fyren fandt aldrig, at nogen Sag kunde kaldes slet. Han paatog sig alt, og han klarte alt. — Nu! Ett er imidlertid at kunne snu og vende op ned, gjøre sort til hvidt, som mange kalder det, d e t er Juristens Kunst, — et andet er at se det hvide i det sorte, d e t er Menneskevennens Kunst, ikke hverken at dømme eller fordømme, men forstaa og bære over — — da vil man med hin Jurist neppe kalde nogen Sag i Verden for slet.»

«Ikke heller Rikka Torsens?»

«Ikke heller Rikka Torsens,» bekræfted Prokuratoren fast.

Den unge Fernanda gik nærmere hen til ham, og nu hun først havde nævnt sine Tanker ved Navn, bad hun:

«Fortæl mig noget, Prokurator! — Nei, det er ikke af Nysgjerrighed, jeg spør; men fordi hendes Levnet ikke maa staa for mig som en af de slette Sager i Verden. Fortæl mig, saa jeg ser det hvide i det sorte!»

Den gamle Prokurator betænkte sig et Øieblik:

«I faa Ord fortæller jeg dig det,» sagde han saa. «Hun, du nævnte, hun var bundet i Slægts og Skyggers Baand, hun synded for den Slægts Skyld, som leved, — hun forbrød sig for den Slægts Skyld, som laa skrinlagt — for d e n havde fostret Stoltheden i hende. Hun led Helvedeskvaler paa Jorden.»

«Gavebrevet, Prokurator,» skjød Fernanda aandeløs ind, «og Livstidsbygselen — er det fra hende?»

«Det er det. Hun gik til Aga og sagde: Giv mine Slægtninge de to Dele, og jeg skal gaa væk fra Gan, saaledes at aldrig nogen faar Ram paa min Medskyldige. Han indvilged, og hun reiste over Sjøen. — Jeg ved nok, man kan sige, det var den store Nemesis, som kom over hende derude, slig at hun aldrig skulde naa over. Men hvordan det er: Det gode, hun gjorde for Eder, før hun reiste, det kunde hun ligesaa godt ha vendt mod sig selv. Naar hun ikke det gjorde, var det, fordi hun eide af den store Opofrelsesevne — — det maa mindst af alle «I paa Gan» nogensinde glemme, Fernanda Mona.»

— — —

I de nær paafølgende Dage mærked Prokuratoren nu, at den unge Fernanda var urolig tilsinds. Hun kom uafbrudt med Tale, som viste, hvor opfyldt hun var af, hvad Prokuratoren havde fortalt: — Om hun, som var forulykket, ikke havde skyldt sig selv mer end andre? Om hun ikke havde syndet mest mod sig selv? Om hun ikke havde gjort mest godt ogsaa mod andre ved ikke at tynge dem med Velgjerninger? — — Saaledes spurgte den unge Fernanda om saa meget, og der var slig Gjæring i hende, at da hun en Formiddag ikke kom, kjendte Prokuratoren hendes Fravær som en Lettelse. Han saa hen til det sorte Gan en en-

kelt Gang: — Ak du elendige Jon Torsen, der ligger du da nede med al din Skrøbelighed, og der findes intet Menneske, som sørger over dig — ikke engang min unge Fernanda, der dog ellers har et godt Hjerte for den, som lider. — Ja, der gaar hun nu og tænker rundt og rundt. Hm, lad hende da tænke, enhver Tanke maa ha sin Tid. — — Alligevel forløb der ikke meget af Dagen, før Prokuratoren begyndte at undres over, hvor hun blev af.

Solen brændte ude i Haven, saa Blomsterbedenes Jord slog Sprækker, og der var ingen barmhjertig, som tænkte at gi Planterne Vand.

— Hvad? Tænker hun sig saa glemsom idag, — mumled Prokuratoren, — at hun forsømmer Blomsterne. — Og da Aftenen kom, savned han hende. Han gik alene ude i Haven, hvor Blomsterne hang saa modfaldent med Hoderne. Der var øde iblandt dem som paa en Kirkegaard. Der skalv nok en Varme som af Liv, der skulde leves; men snart vilde den svinde ud i det fortærende Intet, — og den gamle Prokurator trak Aanden langt, idet en Sammenligning slog ham: — Hvor let kunde det ikke hænde, at hendes Liv blev som Blomsternes i denne Dag — at det visned hen i Ungdommens Dage, fordi det grodde paa haard Jord og ikke blev pleiet paa rigtig Vis. Gamle Prokurator! Men saa er det jo du da, som det nu tilkommer at skjærme og pleie, gi hende Livets Vand! Og hendes Liv er langt, dit er kort, — hvad rimeligere da, end

at du gir dit Liv til hende — og ikke omvendt, saaledes som du i egenkjærlige Stunder tænkte, at hun var til for at mildne din Alderdoms Dage. Gamle Prokurator! Men Livets Vand er Kjærlighed. Gamle Prokurator, hvad gjør du dermed? At det kan være saa tungt da du at gi til andre, hvad du aldrig trodde nogensinde at kunne eie selv. Gamle Prokurator! Men i Evighedens Skog gror de store, blege Liljer, som heder Død og Forsagelse. — — Endnu engang saa Prokuratoren sig om blandt Blomsterne, som nu atter friskned til med Blade og Knop, fordi de suged af Natteduggen, — og det fine gamle Hode med det hvide Skjæg bøied sig ned at indaande Vellugten, der strømmed fra dem. Saa gik han langsomt ind i sin Stue.

Den gamle Prokurator satte sig tilrette i Stolen derinde. Han fandt et hvidt Papir og tog sin Fjærpen i Haanden, smilte sit saare, lille Smil og beskrev det hvide Blad.

Og da Prokuratoren forsigtig havde brettet det sammen og forseglet, kaldte han paa Pigen, at dette Brev maatte hun faa bragt over paa den anden Side Sjøen — til Herby, Kjærligheds-gaarden.

IX.

Rige Mattias Aga sad paa sit Kontor nede ved Bryggen. Han sad med Hodet ludende over Bøgerne og et rapt Blik til Siden, — og slig havde han nu siddet Aar ud og Aar ind, mens Hodeskallens Form lidt efter lidt var kommet skarpt tilsyne, fordi Haaret tyndedes. — Gjennem Vinduet saa han de høie Stabler af ferske, gulhvide Planker og Folk og Heste, som havde travelt mellem Stablerne. Stadig klapred det derude af Planker, der slængtes af Vognene. Stadig fór Mænd afsted med dem derude som med et Vippebret — og kom tomhændte tilbage, og over Skulderen laa Bærepuden som en kjødfuld og fæl Gevækst. Stadig raabtes der og braakedes der paa Kontoret udenfor. Stadig. Stadig. — Og slig havde det nu braaket og staaket for Agas Øren i alle de forløbne Aar, slig havde nu Vippebrettene vippet og vippet for Agas Øine, slig havde Plankerne klapret, og — slig havde Skyggerne ærgret ham.

Mattias Aga havde nemlig en Modvilje for Skygger. Noget henimod Skræk undertiden. Det havde vært saaledes i alle Aar og var saa fremdeles: Naar der gled en Skygge over det hvide Papir, fór Mattias Aga sammen, og kunde det hænde, den brede, haarede Haand klussed ud de ørsmaa Tal, som laa i dens Vei. Selv Konen,

den danske Baronesse, havde, dengang hun leved, ofte nok forgjæves anmodet ham om dit og dat, hvis han havde vækket til, idet hun kom. Og nu som da: Tvær og umedgjørlig blev han, dersom de kom saa forsigtig ind, at han ikke bemærked dem før ved Skyggen. — Hvad Fan, — kunde han buse op, — kom de slig snikende som Tjyver efter? — Og Bonden dreied paa Luen: — Nei nei, han vilde bare høre saa lækkert. — Eller Kassereren smilte skjævt og fremførte Ærendet, det Aga saagodtsom altid kjendte paa Forhaand.

Det skulde da være Løgn at sige, han var let omgjængelig, den Aga: Toges der haardt i Klinken og tramledes der paa Tærskelen, da var det ogsaa galt: — Hvad er du for en Slamp — tror du, du er i en Stald — eller tror du, du er paa Skydsskiftet? At komme slig tumlende! — Ud med dig igjen! —

Men rart med det — der taales jo endel, naar der staar en Magthaver bagenfor. Aga sad i sin Armstol, og ud og ind trabelerte Bønder, Spekulanter og Bordskrivere. Og det dunked paa Døren, og alt gik i Orden, eller det dunked ikke, og Aga fór sammen af Skyggen paa Papiret. Ud og ind, ind og ud gik Menneskerne, Ordre gav Aga, og Raad gav Aga, Handler afsluttedes, og Handler indlededes — der sad han endnu i Armstolen, naar Dagen helded. Og der blev roligere ude paa Forkontoret og ikke det evindelige Skrig af Dørklinken, og ude paa Tomten

hørte Plankeklapringen op. Mattias Aga stirred ned i Bogen med de smaa Tal. — De tunge Planker, hvori endnu Saften flød mellem Fibrene, var jo de smaa, smaa Tal i Agas Bøger — Plankedunket, som han havde hørt alle de udslagne Dage, og Synet af de smaa Tal, de føied sig sammen i Agas Hjerne, de blev til noget, der klang. — Men den døde Klang — blev til Klapring og Brag af Seil paa Skibe, der rulled over Bølger, og til Raab fra Havnearbeideres Struber. Men den døde Klang, der fødtes af de smaa Zifre i Agas Bøger, den leved op, den trak sig ud over Oplandets Bygder, og tilslut sneg den sig ind i de grønne Skoge — og atter forvandledes den til Suset, der gik mellem Trærne. Det var Vekselbruget i rige Mattias Agas Forretning: Hvad kom af Skog, blev til Skog paany. — —

Han vak af en Skygge paa det hvide Papir. Fjærpennen kradsed et langt Risp nedover Talrækken og spratt ligesom forskrækket langt henover Gulvet. Sekundet efter skulde dog Agas Øine havt sit vante lure Blik, og han skulde skjændt: — Hvad Fan? — Men for første Gang paa mangfoldige Aar glemte han det. Agas Øine stirred og slap ikke Stirringen.

En ung Pige saa han, smal, i sort Kjole, — en med blegt Ansigt og mørkt Haar. Om det hvide Ansigtet skimted han nu i Skumringen Haaret at ligge sort og tungt, som klæbed det drivvaadt mod Tindingen. Og Øinene stir-

red sig ind i hans — urædde, anklagende — der kom ogsaa en stor og taus Foragt i dem. Mattias Aga rørte ikke en Muskel. Stirred. Bare stirred. — Som om han ikke kjendte det hvide Ansigtet? Som om han ikke havde seet det tusen Gange før, det dødsblege Ansigtet, med Haaret, som fløde i ett med Mørket? — Og han saa det nu, som han engang havde seet det i Feberdrøm — det var, og det var alligevel ikke. Den hvide Haanden, som lyste — den hvide Haand, den hvide Haand — som om Haanden alene lyste? — Som hun hæved den, holdt den om noget — hvidt, som knitred — og hun lagde det foran ham paa Bordet. Mattias Aga rørte stadig ikke en Muskel. Hvorfor skulde Mattias Aga tage i det hvide? Noget skrækkeligt kunde det jo være — hvad vidste han nu! — — Da var det atter den hvide Haand, og begge de hvide Hænder, de tog det hvide knitrende fra Bordet — de holdt det høit op — og rev. — Men det var bare en kradsende Lyd af Papir — og ned for Mattias Aga faldt to hvide Blade. Da hørte han nogen sukke befriet i det samme — hun kasted Hodet tilbage — han syntes ogsaa skimte et Smil. Men henne ved Døren, der sagde hun noget med lav Stemme: — — En Ting at give, en anden Ting at tage imod, — var det sidste. Og ud gik hun.

Først Da Mattias Aga hørte Smeldet i Klinken til den ydre Dør, sprang han op:

«Hei,» raabte han hæst. «Vent lidt! Hvem var du?»

«Unge Fernanda Torsen,» svarte det stilfærdig ude fra Tomten.

X.

Prokuratoren sad i sin Stue, og hans hvide Hode skimred i Halvmørket. Prokuratoren havde ventet i to Døgn, og Tiden var faldt ham lang i Ensomheden — naar undtages den Stund, han havde havt Besøg af en ung Mand, en Slægtning, der hørte med blandt Gjæsterne derover paa Herby, — og de Stunder han med stor Omhu havde notert noget i sin Foliant.

Hvad forøvrig de smaa Begivenheder angik, saa var der aftalt, at Prokuratorens Slægtning skulde gjentage sit Besøg en af Dagene, og da have med sig Daniel Falbe, den nye Eier af Kjærlighedsgaarden. Prokuratoren glæded sig til at stifte Bekjendtskab med denne Daniel Falbe; for han havde hørt meget Snak om ham — han skulde være sligt et underligt Menneske, lidt af alt muligt paa denne levende Jord: Digter, Skuespiller, Jæger, Sportsmand og Sanger, — og snart sagt gaves ikke i Sproget det Ord, som ikke i et eller andet Øieblik kunde være betegnende for den Daniel Falbe, ligesaa varmhjertet som hjerte-

løs, ligesaa gavmild som paaholden, lunefuld til det yderste og forfængelig, men saa indtagende af Væsen og smuk af Ydre, at Mænd saavelsom Kvinder beundred ham og sjelden dadled. Prokuratoren vidste nok, at det ogsaa vilde fornøie hans Fernanda Mona at se Daniel Falbe. Bare hun nu kom engang, saa han kunde faa fortalt hende, at der var Gjæster ivente. Bare hun nu ikke var syg, siden hun var udeblevet saa længe. Prokuratoren tænkte just at sende et Bud bort til Gan for at spørge efter hende; men idetsamme hørte han lette Trin indover Gangen — i Øieblikket trodde han dog, det var en anden; ti Fernanda Mona pleide ellers at gaa baade langsommere og lidt tungere. Nu, det var alligevel hun, som traadte ind af Døren.

«Godaften, Prokurator,» hed det lyst, og hun gik hen og lagde indsmigrende Armene om Prokuratorens Hals som et Barn, der ikke er helt tryg for at have gjort noget urigtigt. Og Prokuratoren tog smilende hendes Haand: — Saa var det da alligevel hans lille Fernanda Mona, hun havde hverken glemt ham, den gamle Prokurator, — eller — hvad Gud forbyde! — vært syg. — Ja, først maatte hun nu tænde Lampen, at han fik se hende. — — Nei, syg hun? Da der blev lyst, opdaged han, at hun endog var blit solbrændt, siden hun sidst var hos ham. Men nu fik hun da berette, hvad havde gaat for sig i Mellemtiden, hvad havde forhindret hende? —

Imedens havde Fernanda Mona sat sig ned og brød sin Hjerne, nu som længe forud, med hvordan hun paa penest Maade skulde faa sagt ham det, hun vilde. Saa mente hun: Hun vilde ikke pludselig buse frem med det heller — tænk, om hun da maatte se Misbilligelse i sin gamle Vens Øine. Da var det bedre at forberede ham lidt efter lidt — saa forstod han hende sikkert. —

Prokuratoren taug nu, sad kun og saa paa hende med et Smil, og Smilet sagde:

— Saa — kom nu frem med det!

Og endelig begyndte Fernanda Mona:

«Prokurator! Husker du, jeg fandt et Eventyr i en af dine Bøger engang — om hvordan Ilden første Gang tændtes paa Vestas Alter, det var af en Pige, som havde været i de Dødes By og hentet det evige Lys? Husker du ikke det? — Ja, saa skal jeg fortælle dig d e t, som jeg selv husker, skjønt — det vedkommer ikke netop saa i alle Dele mit eget Eventyr; — men du siger jo ogsaa, at Sammenligninger altid halter. — Ja, Pigen da du, — det blev sagt hende, dengang hun endnu gik og stunded efter Lyset, at d e t kunde hun blot finde ved at ta en Rose, hun fik af sin Barndomsven, i Haanden, gaa til de Dødes By og skjænke Rosen til de Døde — hvis hun da havde kunnet bevare den frisk og deilig saa længe. Og Pigen gav sig ivei med sin Rose i Haanden, hun gik gjennem Isørkener, Sandørkener og Bjergkløfter fulde af fæle Dyr, indtil hun langt om længe kom til en hvid By,

hvor Gaderne laa folketomme, og heller intet Menneske lukked op, naar hun banked paa Portene. Over Hustagene seiled Gribber og paa Torvet ulte Hundene. Alligevel var ikke Pigen ræd, for hun bad de gode Guder om Beskyttelse, i Haanden holdt hun sin Rose, frisk og deilig, og for hendes Sjæls Øine — jo, det stod saa: Sjæls Øine — tindred det straalende, evige Lys. Og hun gik der omkring endnu, da Aftenen kom, og da det blev helt mørkt, satte hun sig paa en Hustrap med sin Rose, den hun først under Fare for at bli flænget og bidt ihjel af de vilde Hunde havde dynket med Vand fra Brønden ude paa Torvet. — Som hun sad der, kom med engang et langt Følge i hvide Klær, og hver en i Følget holdt et brændende Lys fremfor sig, undtagen den forreste, som havde to, og omkring dem stod en Vinter af isnende Kulde. Men den lille Pige gik frygtløs imøde med dem, idet hun strakte Rosen frem. Og Følget stansed — den forreste rakte hende sit ene Lys. Men nu hændte det, da han fik se Rosen, hvor den var frisk og yndig, og Pigens lidende Ansigt, — at han kun rørte ved Rosen, saa den blev borte fra hendes Haand, og sagde: «Tag den alligevel med dig, men bevar den i dens Usynlighed lige saa godt som før, og du skal overgaaes en stor Ære.» — — Og slig blev det da ogsaa: ti da Pigen kom tilbage, fik hun med sit Lys tænde den første Ild paa Vestas Alter.» — Fernanda Mona stansed et Øieblik, saa noget uviss hen

paa Prokuratoren, som fremdeles sad med det samme spørgende Blik, og slog halvt raavild om:

«Og nu jeg, Prokurator, jeg vilde ogsaa søge efter Lyset. Og jeg havde ogsaa faat noget, som jeg vilde gi som Vederlag for Lyset. Og jeg gik og gik ogsaa, til jeg kom etsteds, hvor der var noget, som ligned gulhvide Huse, og der var ligesom Gader indimellem dem. Og jeg kom etsted, hvor der sad en Mand og trilled med Penge; men fordi jeg synes, at Penge og Rigdom er en død Værdi — og nu ogsaa endel af det andet passed med Eventyret, da sagde jeg mig selv: — Nu gaar du i de Dødes By — giv nu de Døde, hvad de Dødes er. — Og jeg gik hen til den store Mand og gav ham Rullen. Da han ikke tog imod den, lagde jeg den saa omtrent ned foran ham, — og idetsamme jeg havde gjort det, fløi en Gnist af Rullen, og den Gnisten fanged jeg i mine hule Hænder.» — — Fernanda Mona mærked, at Prokuratoren ingenting forstod, og lagde forklarende til:

«Og nu er jeg saa glad da, Prokurator, at jeg har git de Døde, hvad de Dødes er — og netop denne Glæden min er Gnisten, jeg snakked om.» — Og i en rosværdig Bestræbelse for at udjevne Uligheden mellem de to Fortællinger, kom det:

«Den Gnisten har jeg endnu — med den kan ogsaa Ilden tændes paa Vestas Alter, saa ren den er.»

Da svarte Prokuratoren famlende:

«Men forat noget skal tændes, maa det jo først være utændt. Jeg mente, at der altid brændte en Ild paa det Alter. Men du snakker, som om Lampen er slukket.» —

Fernanda Mona gned sig over Kindet og tænkte: — Saa langt hjalp det. Ikke et Ord skjønte Prokuratoren! — Og nu stod hun pludselig fast for flere Udveie, og plumped i Vandet saa at sige med begge Fødder:

«Neida, Lampen brænder nok. Men Gavebrevet mit vilde jeg ikke eie, kan du skjønne. Derfor har jeg været og git Aga det tilbage.»

Prokuratoren lo: Det var en farlig lang Historie, før du kom til Fakta, det, Fernanda Mona!» — men blev saa alvorligere, efterhvert som han talte: «Grudde du dig da saa for at fortælle mig det? — Trodde du, jeg var saa slem og saa havesyg paa dine Vegne, at jeg ikke kunde billige slig Finfølelse hos dig? — Jo, det kan jeg sagtens. Og til yderligere Bekræftelse herfor vil jeg si: Det var rigtigt, Fernanda Mona, at du gav de Døde, hvad de Dødes var. — Men,» slutted han saa — «lad nu ogsaa de Døde begrave sine Døde — — ofre nu du ikke dette en Tanke mer.»

*

Som Prokuratoren havde fremholdt, blev da heller ikke denne Fernanda Monas Anvendelse af Gavebrevet ofret en Tanke mer. Men dem

selv tildels ubevidst havde det skede saaet en Glædesspire i begges Sind.

Engang han var alene, børsted endog den gamle Prokurator Støvet af sin Luth. Forsigtig skrued han af de Luthens sprungne Strenge, og en for en slog han Knude og spændte de nye paa istedet. Saa klimpred han saa vart og fint, den gamle Prokurator, mens forældede og halvglemte Melodier dukked frem for ham:

«Jeg gik i de favre Lunde,
hvor Drosselen fløited og sang.
Jeg gik over lyse Sletter
i dæmrende Sommernætter.
Jeg gik over høstgraa Agre,
hvor Kornet var meiet ned.
Jeg gik over hvide Bjerge,
mens Sol sank i Vesterled.»

Pludselig rysted nok Prokuratoren paa Hodet da og hængte atter Luthen bort. Men Fernanda Mona kom og knytted i den et lyserødt Silkebaand.

*

En Eftermiddag sad ogsaa Prokuratorens Slægtning derinde i Stuen. Han var en venlig, liden Yngling med store, blide Øine og en dyb Røst. Omtrent de første Ord han udtalte, indeholdt en Beklagelse over ikke at have Daniel Falbe med. — Daniel Falbe havde sendt Gjæsterne iforveien denne Gang, de savned ham alle

derover; vel havde de allerede begyndt noksaa lystig, men først naar Værten indtraf, blev der den rette Fart og Glans over Tilværelsen. Daniel Falbe var mageløs i Norge, erklærte den unge Mand, og hans blide Øine lyste sværmeriske af Beundring. Nu, han vilde netop ikke paastaa, at Daniel Falbes Digte og Skuespil, de hvorefter alle paa Herby maatte spille, altid var saa førsteklasses hverken i Form eller Originalitet; men der blev dette over dem af Esprit og Lune, som rev Folk med — underordned. Og naar han sang — det vilde være urigtigt at sige, Daniel Falbe havde nogen egentlig Sangstemme; men Gudbevares med sligt et Foredrag var heller ikke Sangstemme nødvendig, for Daniel Falbe, der han stod, malte sine Digte, saa levende Billeder trylledes frem for Tilhørerne. De syntes kanske her i Prokuratorhuset, at han snakked sært meget om ham; men saa de selv Daniel Falbe derover paa Herby, og det maatte de endelig gjøre, da vilde de nok indrømme, at der skulde mindre Aandfuldhed og Elskværdighed end hans for at betage og fylde sine Medmennesker. Ja, den Daniel Falbe, han var som en Fyrste, hvor han stod og gik. — —

Saa fik da de to, Prokuratoren og Fernanda Mona, Aftenen udover høre saa mangt og meget, som fornøied dem; ti den lille Fyr var underholdende og havde desuden en Evne til at kunne tvinge sin Røst til at ligne alle andre Menneskerøster.

Da han saa fik Øie paa Prokuratorens Luth, sprang han op og hented den frem fra Krogen. Nu skulde de ogsaa faa høre Daniel Falbes Sange. Der var en høitidelig af hans sidste, en i Folkevisestil. Og saaledes sang han den, alt imens han lokked dybe Toner af Luthstrengene:

«Der sidder en stoltelig Herre
saa høit paa sin røde Hest.
At gjøre ondt til det værre
det lykkes ham bedre end bedst.

Han svinger sin store Sabel
mod Mand han møder paa Vei.
Kun mod Kvinderne er han aimabel
og hilser paa langen Lei.

Han byder dem op paa sin Næssegaard
og drikker dem til af sit Glas.
Og som vennesæl Helt han Tiden hjelslaar
med Løier og ridderlig Spas.

Han byder dem op paa sit Næsseslot
og beder dem komme igjen.
Det maatte da tykkes hver Kvinde godt
at have en slig som sin Ven.»

— Men der var en anden Vise, som Daniel Falbe akkompagnerte med Klunk og klingende Smeld — hør nu, saa de ikke tydelig for sig Farverne, Engen, Hjerterkong og Hjerterdronning, som gik der? —

«Jeg synger om en Dronning
i gult og grønt og blaat,

og om en Hjerterkonning,
som havde intet Slot.
Kling klang og klingeriklang
de gik paa en Liljevang!

Den Dronning holdt i Haanden
en Blomster for sin Barm.
Et Slør fra hendes Nakke
sig slynged om hans Arm.
Kling klang og klingeriklang
de gik paa sin Liljevang!

— Eller nu denne? — Det var forrige Gang de fested derover, Daniel Falbe havde invitert med en høist elegant Udlænding med et ligesaa elegant Navn — han gjorde adskillig Lykke hos Damerne, mange paastod ogsaa, at det var derfor Daniel Falbe blev kjed af ham og ironisk sagde, han var vist i dobbelt Forstand en Lykkeridder. Og det havde endt med, at Falbe en berømmelig Maaneskinsaften derude paa Terrassen under de øvrige Gjæsters snart aabenlyse, snart hemmelige Jubel havde sunget:

«Maanen drikker af Gansjøens Vande,
drikker, drikker sig altid fuld.
Hvem er det den kjender fra fremmede Lande?
Jo, det er den røde Fasan af Guld.

Maanen løber til Jomfruens Kammer,
lyser, lyser i Kjøn og Kuld.
Hvad er det, som brænder i yrende Flammer?
Jo, det er den røde Fasan af Guld.

Maanen knæler ved Jomfruens Skammel:
«Hør mig, hør mig du Jomfru huld!»
Tænk om det bare var gyldent Skrammel
i hele den røde Fasan af Guld?

Maanen lammes i høire Side,
skygges, skygges af Jordens Muld.
Hvem er det, jeg varer dig for i Tide?
Jo, det er den røde Fasan af Guld.

Og Maanen søger sig selv at prise,
fletter sit Sølv ind i Silke og Uld:
Jeg fatter nok bedre end alle de vise,
hvad bor i den røde Fasan af Guld!»

Men saa havde rigtignok Daniel Falbe kommet til at glemme Guldfasanen, til hvis Ære han egentlig havde begyndt, og kun sunget for Maanen, som lyste over Gansjøen:

«For Maanen den slikker,
og Maanen den kjæler,
selv saa kold
som den koldeste Is,
den af Vandene drikker,
for Pigerne kvæder
og synger i Stilhed
sin egen Pris:
«Jeg er Maane paa Himmel,
jeg er Maane af Ord —
dog ingen Daares Formynder.
Over Stjernernes Vrimmel
jeg lyser paa Jord
og ser alle Menneskers Synder.»

— Det allermorsomste var dog, at da Sangen var slut, var Guldfasanen forsvunden. Guderne skulde vide, hvor han havde gjort af sig, der var ingen, som saa ham siden. Men Daniel Falbe havde faat Ret, og rimeligvis havde Guldfasanen havt daarlig Samvittighed og tænkt, at Sangen var Indledningen til hans Fald. — Ja, den Daniel Falbe! — — Da Prokuratorens lille enthusiastiske Slægtning var gaat, surred og ringed et Navn længe efter for de to tilbageblevnes Øren: Daniel Falbe — Daniel Falbe! — — Prokuratoren holdt sig i Spøg for Tindingen:

«Han er morsom og kvik, han. Vi skal be ham til os oftere, men paa Betingelse af, at han ikke forgir os med Falbesnak.»

XI.

— Dette kun for at melde Dem min tilstundendes Ankomst til Gan, hvor jeg haaber at maatte finde alt i den gode, gamle Orden og Gjænge. Og bedes De herved at lade Heste møde midtveis til Ombytning Torsdag Middag.

Hilsen,

Aga.

Jon Torsen slap sig tilbage i Sengen, og Ansigtet med de betændte Øine fik gusten Rødme nedimod Hagen. Brevlappen, han havde læst i, blev liggende foran ham, og skinned som Styggelse. — Nei, nei det gik ikke, det var ondt, ondt — han havde tænkt at skulle bli forskaanet for Besøg af Aga herefterdags! — Hvorfor kom ogsaa Aga? Havde han hørt om den udpinte Jord paa Gan — og kom han nu for at vasse rundt og dominere og trække Jon Torsen til Ansvar? — Nei, nei, det var ikke godt for Jon Torsen — kunde vel han i sin Sygdom for, hvordan de havde stelt det? — Slig at Rugen kun havde staat trivelig det første Aar borte paa Østflotten — for saa siden af flyttes i syd og vest, mens paa Østflotten Havren fik kaure sig uden nogen yderligere Gjødning. Havren ja, den havde nok faat gaa i Rugens Fodspor i syd og vest ogsaa den, saaet var den blit, og op var den kommet saa mangt et Herrens Aar, mens Rugen, den Kræsenpind, stadig likte sig daarligere paa Gangaardens Jord, — indtil nu, sidste Aar, da Havren fik det altsammen alene. Det vilde da sige: Hele Gaarden var blit tilsaaet med Havre — paa lidt nær. Men det lidet var akkurat Østflotten, der var lagt igjen til Havnehage — eller, ikke saa netop lagt igjen heller, men grod til af sig selv, da det ikke længer nytted med Havren der, fordi den blev uden Kjærne. — Hm, hm, Jon Torsen, da blev du nok i Knibe, om Aga spurgte, hvor der var blit af

Østflotten, det bedste Jordet paa Gaarden: — Sig mig, kanske tar jeg feil; men synes jeg ikke saa tydelig huske et stort, bredt Jorde der borte i øst? — og han vilde grynte og skygge med Haanden for Øinene: — Jovist var der et Jorde engang; men sandelig om jeg nu ser andet end Krat og Smaabusker! — — Og Jon Torsen skulde spare sig at lyve om det Jordet; for sagtens husked Aga det særlig godt, han, som saa ofte havde gaat sammen med en ung Jomfru derbortover. Hm ja, men prøve at undskylde sig fik nu Jon Torsen alligevel. — Aak aak, han var hjemfalden at gange i Sygdom sit hele Liv. Se, om ikke andet, saa blev han stanget af Studen. — Hvad kom nu det den anden Sag ved, kunde saa Aga indvende. Naar Gaarden var blit vanskjøttet, saa var den det. Om Jon Torsen havde en Gaard til Forpagtning, saa var ikke dermed givet, hverken at han skulde la den forfalde, eller udplyndre den. — Den var da ikke udflænget, — vilde Jon Torsen sige, — der grodde igrund ret jevnt og bra, syntes han. Han havde holdt alt vedlige, saa godt hans Sygelighed bare tillod det. Men Sygelighed — aak, den satte en Stopper for Udøvelsen af det, en helst ønsked. — Men Aga vilde gaa med lange, lidt besværlige Skridt udover Markerne, og Aga vilde skjænde, han vilde tage Munden fuld af Skjældsord, og han vilde spytte dem ud, et efter et, i Jon Torsens Ansigt. Aak, hvad vilde saa

Jon Torsen tage sig for? — — Der Jon Torsen laa i sin Seng, fik hans vanlige Strøg henover Ansigtet Udseende af, at han allerede tørred sig for Agas vaade Fræsing. — Aak, det fik da Jon Torsen forsøge, om han ikke kunde virke lidt formildende paa Aga: — Jeg har saa ofte undret, hvorfor ikke Aga er kommet hidud? — — Nei, det gik ikke! — Jeg har saa ofte tænkt at skrive til Aga og spørge om den bedste Driftsmaade. — — Nei, det gik nu ikke — det var jo en Falliterklæring for Jon Torsen som Gaardbruger! — Jeg har sagt til Folkene, at de skulde kjøre Gjødselen udover for at fede Jorden. — — Nei, det gik ikke — det vilde være enslydende med en Tilstaaelse om, at Folkene ikke lystred ham. — Og hvordan han sagde og hvordan han bar sig ad: Skjænde vilde Aga. — Om Aga nu ogsaa paaberaabte sig: Kontrakten, Kontrakten, — du har misligholdt Kontrakten. Stod der kanske i den, at du havde Lov til at vanstelle min Eiendom? Tuscht ud med dig! — — Hvad vilde saa Jon Torsen svare? Hvad, hvad? — — Jon Torsen blev liggende og plukke hjælpesløst paa Lagenet med de lange, knoklede Fingre. Der trak op til Uveir om ham, trodde Jon Torsen, — sligt Uveir, som han ikke nu var vant med, og vidste han derfor nu mindre end nogengang før, hvordan han skulde hytte sig for det. Aak, gled ikke der med selve Dagslyset, som smat ud af Kammerset, al hans gode «op i sig selv Gaaen», og frem af Krogene vifted

Skygger, som vokste for hvert Sekund. — Aak, Uveiret, Uveiret! — — Jon Torsen grudde, saa han krymped Benene opunder sig, ved Tanken paa alle Knappenaalsstik og Hugg, og Hænderne krammed fra Lagenet hen til Snoren, der med den anden Ende var bundet i Kjøkkendørsklinken; det knerred og klang i Laasen, og Kaie-Jenten kom ind efter Signalet, mut og søvnig, fordi det var sent paa Kveld. Jon Torsen bad hende sætte sig en Stund derinde hos ham, og blev saa liggende uden at snakke og uden at hans Frygt for Aga aftog — snart sagt var det værre end før, nu han saa sin Elskede for sig, vidende, at hans Stilling ikke kunde være den velseede Friers fra det Øieblik, hun fik vide dit og dat af det, han nu gjennemgik i Tankerne — aak, hvorfra hented saa Jon Torsen Trøsten? — Hjemsøgt var han som faa i denne Verden! — Og forfra begyndte han at tænke sig rundt i Trøstesløshedens Ring, som mol han paa en Haandmølle, hvori Korn med sort Kjærne: — Saa vilde Aga sige, saa vilde Jon Torsen undskylde sig, saa vilde Aga bruge Mund, saa vilde Jon Torsen tage tiltakke; og sintere, stadig sintere vilde Aga blive — blidere, stadig blidere Jon Torsen — jo værre den ene, jo mer undfaldende den anden — uden det dog hjalp til godt for noget, selv ikke om Jon Torsen sagde: — Mine Døtre, jeg har tre Døtre! — Da vilde kanske Aga fnyse: — Jeg betakker mig, Fan, jeg har svidd mig før. — Og sagde Aga

ikke det, men — — — Jon Torsen tog til at vri sig til høire og venstre som i den første Tid efter Sjøulykken, og som han laa saaledes, steg et Billede frem for ham. Tankeforbindelsen, han fik fat i, var en ydre og indre Lighed mellem Aga og den olme Okse, som havde taget Jon Torsen paa Hornene. Jon Torsen tænkte sig om, og trægt trak han Traade mellem Aga og Oksen. Jon Torsen husked det røde Blink fra Oksens Øine, idet den blev ham var oppi Bakken, — og han husked Agas rødsprængte Øine, naar han kom fra Vognen mod Gaardstrappen paa Gan, og han luded med Hodet som Oksen, der snøfted mod Jorden. — Aak, hvordan Mennesker just som Okser kunde være vilde og olme — især naar de gjennem Tiderne og ved Begivenhedernes Gang paa en Maadè var ærtet — aak! — Jon Torsen tog sig for Brystet i saar Mindelse om Oksestødet i Udhavnen, og han lukked Øinene, mens Sammenligningen smelted i ett for ham. — — — Jon Torsen stod paa Gans Gaardsplads, og han gik frem mod Grinden for underdanig at lukke den op for en Mand, som kom kjørende. Manden i Vognen havde rødbrun Ansigtshud og udspilte Næsebor. Jon Torsen fornam en Hjertebeklemmelse og turde ikke aabne Grinden, da det bar til Stykket, idet han kun havde Tanke for Betryggelsen ved saa længe som mulig at have et Gjærde mellem sig og «ham i Vognen», og syntes Jon Torsen sandelig ikke, det var svært vel overveiet af

Gauperne, der stod paa Stentrappen, at de rev røde Tørklæder op af Lommerne og vifted med. — Hold op med det der, — var hans første Indskydelse at raabe, — nu kvæRves baade I og jeg! — — Da vaagned Jon Torsen af en Gurgling i sin egen Strube, han aabned Øinene og saa, han var alene i Kammeret, han lukked Øinene, og Forestillingen skifted. — — — Jon Torsen spilte Pindespil med sin ældste Datter. Sidste Solstreif gled ind ad Stuevinduet hen over Datterens rudete Kjole, der blev som Mosaik af Granat paa Ibenholt, og hen over hendes hvide Haandled, idet hun med en Elfenbensstift søgte at vippe de smaa Pinder af Haugen. — Korset rørte jeg, — siger hun. — Uf, hvor der er mange Kors i Haugen. Og selv de Pinder, der ikke er formet som Kors, de forbinder jeg saa let med Tanken paa onde Ting. — Du pligted ta baade Kors og andet bort fra din Far, — siger Jon Torsen. Men hun ser uendelig glansløst paa ham, og hendes Mund blev smal og bitter, og Solstreifet over det spinkle Haandled fik Farve, blev som rindende Blod. Men Jon Torsens egen Puls slog i Feber — han snapped efter Veiret og spiled Øinene vidt op. — — — Da blev han var nogen store Kvindfolk midt ude paa Gulvet. — Han var lam paa Sindet, — hørte han den ene sige. — Han var bare ligesom en Vare, — svarer den anden. — Han var en Gjedebuk, — mener den tredje. Og afvekslende fortsætter de: — Ja,

de Mænd, med hvilke vi har at gjøre, er kun to Slags — Mændene som Gjedebukker — og Mændene som Okser. — Men Slægtskvinderne foragter dem. — Og de gik leende ud. Og længe gnisled Latteren efter dem som haard Lin paa Spole. — Gjedebukke og Okser — som mig og Aga — fór det gjennem Jon Torsen, og paany forekom det ham, som stod han skræmt og saa Manden med de udspilte Næsebor nærme sig, mens Døtrene stod paa Trappen og vifted. Han saa Mandens Nakke lude, slig at de udspilte Næsebor stadig sænked sig dybere mod Jorden, — og Jon Torsen skreg til Døtrene, at uafbrudt maatte de vifte — for derved at aflede Faren fra ham. Men da flirte de bare og gjemte Tørklæderne bort. Og frem mod Jon Torsen kom Manden med det ludende Hode. Nærmere. Stadig nærmere. Og med engang faldt han ned paa Hænderne, som i samme Nu forvandledes til Klover, mens Kroppen blev rødbrun med en tynd og smeldende Hale. — — — Jon Torsen hylte, nu kjendte han Mande-oksen, den havde Agas Ansigt! Og Knærne svigted Jon Torsen i hans Rædsel, da Uhyret stansed kun en Alen væk ifra ham og glodde stygt med de onde Øine — — saa bøied den Hodet just som Studen i Havnehagen dengang — og stanged Jon Torsen midt for Brystet.

Det var lys Morgen, da Kaie-Jenten traadte ind i Jon Torsens Kammer, endnu med Traak

fra Fjøset indunder Støvlehælene og med stram Lugt i Klæderne, den Lugt Jon Torsen satte Pris paa og ansaa som et Styrkemiddel for sine usselige Nerver. Kaie-Jenten blev staaende og se paa ham et Øieblik og gik saa et Par Gange ud og ind i Vent paa hans Opvaagnen. Men da han fremdeles sov, og Jenten fattedes Taalmodighed, gik hun snart hen og rugged paa ham. Da fandt hun nok, at Skjæggedotten der nedi Puderne holdt sig saare ubevægelig, — at det var besynderligt ogsaa at gapsove uden Snorkelyd, og der var noget fremmed ved Skulderen, hun havde slaat Næven om. Og om lidt ante hun Uraad. Hun trak Dynen tilside, skjøv den ene Arm indunder ham og vendte helt rundt. Da faldt Jon Torsens Hode til Siden, og Munden gabte som Gabet paa en ubrugbar Nøddeknekker. —

XII.

En skumrende Eftermiddagstime fór de to Gangauper udover Jordet med et Fugleskræmsel imellem sig. Fugleskræmslet var iført Jon Torsens gamle Trøie og graaagtige Hverdagspøs. Trøieskjøderne vifted og slængte hid og did i Blæsten, eftersom Gangauperne sprang, — og Hatten nikked. Grangivelig saa det ud, som fór de af-

gaarde med en død Mand imellem sig, og som var dette just deres egen Far.

De to Gangauper rendte i Retning af Bygdeveien. Naad didhen, kasted de sig plat ned i Grøften, saa ikke andet end deres flurede Hoder stak op; men halvmørkt som det var, gled Haarets Farve væk, og Hoderne saaes kun som Græstuer ved Veikanten.

«Hører du,» sagde Gyrild og holdt Haanden bag Øret — «vi kom akkurat.»

«Ja,» hvisked den anden kortpustet og tog til at skjælve.

Lyden de hørte, af Hestetrav og tungt rullende Hjul, nærmed sig hurtig. Snart saa de da ogsaa Forparten af Hestene og noget som en stor Kolos komme tilsyne i Skogbrynet.

«Hei, for Heste!» udbrød de to samtidig. Og herlige var de ogsaa de røde Heste foran Vognen der, brede over Bringen og med bølgende Man, og høit løfted de Forbenene, som vilde de knuse Fiender.

De to Gauper skalv, saa Tænderne klapred:

«Pas paa,» hvisked de, og fire brune, stærke Hænder greb om Stangen, og — en, to, tre! — idet de røde Heste med Agas Vogn var lige foran — hæved de Fugleskræmslet i Veiret. De to Heste kasted sig skræmt til Siden, og bragende vælted den store Kaross ud i den bortre Veirende. — De to Gangauper krøb sammen indimellen Buskene. Dødsens rædde kneb de

hinanden i Armene for ikke at skrige høit, men tvang sig til at le for hver Gang et Mandeynk lød henne ved Vognen.

«Skal vi flygte?» begyndte de dernæst at hviske. «Kusken har vist slaat sig kvek ihjel — ja, det er han, som ligger i Veien.»

«Nei, kanske det er Aga, det.» Atter tvang de Latteren frem og puffed hinanden i Siden. Men naar de alligevel ikke subbed sit Fugleskræmsel med sig og tog Hyven fat, saa var det, fordi de ikke magted for Skræks Skyld. Hestene stønned og arbeided, den ene havde faat Skjækerne over Ryggen, den anden var tumlet ned i Grøften og kom ikke op igjen, — og Mandeynket lød fremdeles.

«Dyrene stakkars,» sagde den ene Gaupe og rørte sig ud af sin sammenkrøbne Stilling.

«Dyrene stakkars,» gjentog den anden. Og endnu sad de en liden Stund. Saa reiste Gyrild sig langsomt og stod ret op foran Krattet:

«Vi maa hjælpe Dyrene,» erklærte hun alvorlig. «Kom Brynhild!» — Og den anden reiste sig ogsaa. Langsomt, halvt søvngjængeragtig traadte de nu begge frem paa Veien, skridted over den bevidstløse Kusk som over en Tømmerstok, og tog fat med at løse Sæletøiet af Hestene, alt imedens de godsnakked med dem:

«Fola Folane stakkar, har de stødt sig?»

«Hvorfor, Fan, kommer I ikke hid først?» skjændte en hæs Stemme. Gangauperne fortsatte ufortrødent med at løse.

«Kom hid, sier jeg. Jeg er Aga,» sagde det under Vognen. Gauperne gav sig ikke engang Tid til at svare, de stræved i sit Ansigts Sved, uden at det vilde lykkes dem at faa befriet Hestene — uagtet de kloge Dyr søgte at holde sig rolige nu, da de forstod Hjælpen var der.

«Har du Kniv paa dig?» nødtes tilslut den ene Gaupe til at spørge Aga under Vognen.

«Ja, kom bare hid, skal I faa smage den, Pakket!» svarte kan rasende. «Saa det var I, som skræmte Hestene!»

«Nei, giv os den ordentlig, saa skal vi hjælpe dig ogsaa — siden,» stammed Gauperne, og den ene kom forsigtig hen til ham. Hun saa da, at Vognkarmen laa over hans ene Ben, men glemte med engang Kniven, hun vilde laane, idet hun fik en uovervindelig Rædsel for at se hans Ansigt:

«Jeg tør ikke,» hvisked hun og trak Haanden til sig.

«Løft lidt i Vognen — ti Mark, Tatertøs!»

«Jeg orker ikke.»

«Er der ikke flere da?»

«Jo, men hun maa holde Hestene.»

Atter banded det derinde under Vognen: Hun fik da hente nogen, som kunde hjælpe. — Nei, Gyrild turde ikke gaa alene, og Brynhild turde ikke staa alene ved Hestene.

Men efter et Øiebliks Betænkning sprang den ene af dem frem paa Veien og hylte:

«Høi—øi—øi—øi—ii!» tog hun i Gang paa

Gang, saa Lyden skingred tilbage fra Aaserne. Det hjalp ikke, og den anden Gaupe stemte i med. Det blev den skrækkeligste Mislyd, noget Menneske eller Dyr skulde hørt, og de to Heste blev sky paany, de spændte i af sine yderste Kræfter, saa Sæletøiet brast med et skarpt Brag. — Gangauperne saa dem henad Veien i en uformelig Masse af Mørke, Man og feiende Haler. De sukked og stirred fortabt efter Hestene, da de atter vaktes af et dumpt Mandestøn. De vendte sig om, skimted der nede mod Jorden et Ansigt, hvis Øine vrængte det hvide ud, — da skreg de to Gauper og tog tilbens hjem til Gan:

«Derborte, derborte,» gneldred de pegende. Saa brast deres Stemmer som en Boble i Luftdrag: «Der ligger no fælt i Veien ved Siden af en væltet Vogn!» — —

XIII.

Saa sagde Prokuratorens Slægtning:

«Kjærligheden, den store og evige, den brænder ikke vildt som Ilden i en vældig Skog, og den bruser ikke høit som Havet i Uveir og Storm. Nei, Kjærligheden, den store og evige, den er som Flammen, der brændte i Martyrernes Hjerter, den er som Havet, slig det hæver sig stærkt og roligt, i gyngende Bølgegang under

Maanens Skin. Den er den langsomme og stærke Musik, som aldrig skal ophøre at tone over Jorden.»

Saa sagde Prokuratoren selv:

«Ja, min Søn — og Kjærligheden er i det vældigste, du ved, og i det mindste: Ikke alene i Havet, i Skyerne, i Dagen og i Natten, i de kolde Stjerner, i den flammende Sol — Kjærligheden er ogsaa i de smaa Blomster, i det spirende Frø, i Dyrenes Øine, i Fuglenes Flugt. Alt, hvad du ser paa denne Jord, da handle med det nænsomt og mildt; ti Kjærlighed er lagt i det alt.»

Saa sagde Fernanda Mona:

«Men Menneskers Kjærlighed til hinanden — bare det nu ikke er slig en sød og hellig Fornemmelse, som aldrig den finder, som søger? Bare det nu ikke er som at gaa rundt og søge efter Guld i Fjeldet? Da maa jeg ogsaa tænke paa Tiggeren, han som havde seet Guldet glimte og atter tabt det afsyne — og derfor blev gaaende rundt og rundt hele sit Liv. Men da de fandt ham død tilsidst, da laa han med et fredeligt Smil og — en Graasten i Haanden.»

XIV.

— Det lod næsten til at være saa beskikket, mente mange — at der altid skulde ligge en syg paa Gan, hvis ikke den ene saa den anden. Se nu, da Jon Torsen skulde bæres ud, blev Aga baaret ind, — og den Ting var jo sand nok.

Aga laa med brukket Ben og hørte, hvorledes der blev sunget Salmer over Jon Torsens døde Legeme. Aldrig havde Aga oplevet noget værre: Han var kommet, han, for at se igjen en ung Pige af den Sort, han havde Smag for — prøve, om hans Magt mestred Kvinderne endnu — erobre, — og nu laa Erobreren der istedet som Invalid, overvundet paa Vei til Slagmarken, — i et Værelse, han kjendte fra før, et forbandet Rum, som rigtig kunde kogle Minderne i Rundkreds om ham. Og Aga haded jo Minderne, de virked som de lydløse Skygger, de! Vel kunde han nu taalt dem i ny Form eller rettere i en ny Elskov, — men slig som dette? — At de to Filletøsunger ogsaa hørte hjemme paa Gan, de to forfjetrede Skabninger! Han havde havt dem oppe for at gi dem Alverdens Overhaling, men havde straks da faat vide, at han heller burde takke dem for Hjælpen, da det aldeles ikke var dem, som havde skræmt Hestene; for de var tilfældigvis kommet gaaende, just som Ulykken var skeet. Fan vidste, om de ogsaa stod til

troende! — Og den unge, smukke Pige, som havde været paa Kontoret hos ham, hun havde nu som dengang kun staat og stirret, og ikke havde hun svart andet end ja og nei heller. Ellers havde han bragt i Erfaring, hun skulde flytte over til Prokuratoren efter Begravelsen. Ja, Farvel med hende, — Farvel, Farvel — der var naturligvis heller ingenting ved hende længer, saa inderlig Pokker i Vold med Tøsen! — Aga laa og skar Tænder snart af Smerte og snart af Ærgrelse, mens Salmesangen toned op til ham fuld af slæbende Trudsel om Død og Pine.

«Gaa ned og sig, de skal holde op med det Skraalet,» beordred han Oppasseren. «Jeg faar ikke sove for det.»

Oppasseren gik og lod Døren staa aaben, saa Sangen rigtig fik mulne sig ind til ham, og han slog i Sengfjælen, og brølte for at de dernede skulde høre hvert Ord:

«I faar Skam ikke alligevel sunget ham ud af Helvede, faar I!» —

Jordfæstelsen paa Gan var ment at skulle gaa for sig i Stilhed. Der var kun indbudt nogen faa Slægtninge, og havde der saaledes ingen Grund foreligget for Husets Folk til at gjøre saa store Forberedelser hverken med Slagtning, Bagning eller Brygning. Men nu hændte det, at Folk fra Bruget kom ranglende op paa Gaardspladsen, fulgte Kisten til Graven, gned Øinene

og fremhykled Deltagelse i Haab om derved at faa sig en Smaus, — og de, som straks bed paa Krogen og tog det alt for godt, var Gauperne:

— Kjære, ikke gaa da, — hed det stadig, — bli endelig igjen — bli til Middags — bli til Aftens — ja, han var jo ogsaa saa glad i dere! — — Men da det nu kom til Stykket, viste det sig, at Beværtningsforraadet slet ikke strak til, der blev mange af dem ude paa Gaarden, som hverken fik vaadt eller tørt, — en Fatalitet Gauperne vistnok ikke havde taget sig meget nær, havde ikke de fornærmede Gjæster skumlet paa mangehaande Vis, og saaledes at Skumlerierne just naadde Gaupernes Øren:

— Jaja, de vilde gjøre det vel de, stakkar; men naar de ikke havde havt Anledning til at stelle det likere istand, saa! — Jajaja, stakkar, det er godt, de tar Modet med sig, naa de maa reise fra Gangaarden! — Ja, det er trøstefuldt at se det, Modet sit kan de nok faa Bruk for! — — Og de gamle, mugne Kjærringer kunde sursødt smilende ganske ligetil sige:

— Aa har dom tænkt sig hen naa da? — For naa nytter det vel inte aa drive Dank længer. — For naa blir det vel anden Dans, skal je tru! — Hvilke Udtalelser, saavel hver for sig som alle tilsammen, gjorde Gauperne inderlig kjede af de misfornøiede Gjæster. De stak sig væk og begyndte en Trætte, om hvilken af dem der egentlig havde invitert den og hvilken den; indtil der gik en lykkelig Praas op for den ene:

— Pyt, det var ingen Sag, der var jo kommet Sygevin til Aga, den kunde de jo laane saalænge — og skjænke ud, saalangt den rak! —

— Som tænkt, saa gjorde de ogsaa — de listed sig ind paa Gangen foran Agas Værelse, ransaged en Kasse, som stod der, fandt hvad de søgte og tog et Par Flasker foreløbig med ind paa sit eget Kammer, der de skjøv Korken ned for at smage lidt paa, om det da ogsaa virkelig gik an at byde Folk — ja, for de husked nok, Gauperne, hvordan de engang havde stødt paa noget i en Flaske, — som var baade bedskt og kvalmt. Derfor drypped de forsigtigen først kun et Par Draaber i sin hule Haand og satte Tungespidsen saavidt nedpaa, og derefter tog de for Sikkerheds Skyld en liden Slurk af Flasken. Da kjendte de, at Indholdet var af rette Sort, sødt og godt og hedt. Og Slurken havde Mersmag naturligvis — det gjorde vel heller ingenting hverken fra eller til, om de tog sig endnu en, — og de smekked med Tungen og trak Pusten langt som to gamle Fyldefanter: Blød, blød laa Vinen dem paa Tungen og gled saa fint ned gjennem Struben — som Fløde, men rev jo ogsaa — sandelig maatte de smage igjen! — Nei, bi lidt, nu minker det snart, — sagde de saa og kikked nedpaa med et Øie ad Gangen.

«Du har faat fire Slurker, jeg har bare faat tre. Tak for Skjænken, nu tog jeg den!

Atter kikked en af dem, og maalte med Fingeren ned i Flaskehalsen:

«Ser du, der er meget igjen,» sagde hun og rakte frem den vaade Fingerspids, som hun siden slikked.

«Aa ja, det klarer sig nok,» erklærte den anden og drak tørstig.

«Ptrro, ptrro! du gulker det i dig altsammen, du — nu staar den snart paa Hodet!» Men nu var Flasken kommet paa Vandring imellem dem, og før de vidste Ordet af, var den halvtømt. Da glemte de to Gauper deres første Bestemmelse angaaende Vinen og husked istedet paa et ungt, forknyt Menneske, en Fætter, de ikke havde kjendt før, en med lyst Haar og Fingre brune af Garvesyre — og de aabned Vinduet og skreg efter ham. Han kom ikke, men de sprang foretagsomme Trapperne ned og hented ham op til sig.

«Her skal du faa no' godt,» raabte de, idet de skjøv ham ind ad Døren. — Nei, Fætteren var for jomfruelig og vilde ingenting ha, — satte sig blot yderst paa en Stol og saa forundret fra den ene til den anden. Da tog den ene ham om Hodet, mens den anden satte sig over hans Ben, og i Forening tvang de hans Mund op og hældte Vinen ned i Svælget paa ham. Han hosted og sleved, fik det tilbage gjennem Næsen og holdt næsten paa at kvæles, og saa — maatte han jo svælge — svælge og svælge — kun med smaa Afbrydelser, naar Gauperne svælged selv. Men paa den Vis blev de snart alle fulde, og de to Gauper rent rabalske. De

slog Armene om Fætteren og trak ham med sig i Runddans om Bordet, traakked hinanden paa Benene, skreg og lo i vilden Sky. Undertiden hopped de ogsaa ret tilveirs og slog bagud. Tilsidst puffed de Fætteren op paa Bordet:

«Vi dør,» raabte de, «dersom du ikke galer som en Hane!»

Og Fætteren gol.

«Vi dør,» raabte de paany, «hvis du ikke bjeffer som en Hund!»

Og Fætteren bjeffed.

«Vi dør,» skreg de gnellfint, «hvis du ikke mjauer som en Kat.»

Og Fætteren mjaued.

Saa tog de to Gauper til at rase rundt omkring Bordet, vilde som Mænader, med Spark og Slæng, og det korte, lurvede Haar fygende omkring sig, — for saa pludselig at drage den galende, gjøende og mjauende Fætter ned efter Benene og med tætknebne Munde at bakse rundt med ham Kast i Kast nede paa Gulvet. — —

I Sideværelset larmed Aga som rasende med en Stol. Tre, fire Stykker kom hæsblæsende farende op til ham, trodde omtrent han var faldt ud af Sengen — nei, han laa dog i god Behold, men sint som en Tyrk:

«De fordømte Tøserne, de svinagtige Asenerne!» brølte han — «de skal øieblikkelig herind med sig!»

Gauperne kom, ildrøde i Ansigtet og med vaade Øine, og blev staaende længst henne ved Døren.

«Helt hid,» befalte han hæst. «Helt hidfrem, sier jeg!»

Gauperne trak sig langsomt nogle Skridt nærmere, men hverken lo eller skalv — istedet var der kommet over dem noget halvsløvt forstokket.

«Skammer I Jer ikke,» spurgte Aga nu — «paa Jeres Fars Begravelsesdag?» — Gauperne stod der raadvilde, udasede og havde saasandt lidet at svare. — «Eller tror I ikke, jeg hørte Jer?» faldt han atter i med Spøgsmaal. «Svar, sier jeg!»

De to Gauper maabed dumt:

«Jo — joda,» svarte de, stadig staaende paa samme Plet og med slapt hængende Arme.

Aga aabned Munden, som vilde han sige noget mer, men ikke fandt Ord stygge og fæle nok, — strakte istedet Armen ud, og et for et suste Vandglas, Mugge, Hodepuder og alt, hvad han kunde finde, frem imod Gauperne, og just idet de frelste sig ud paa Gangen, slængtes Stolen bragende i Døren efter dem.

Aga blev en Stund liggende forpustet efter dette, og der maatte rettes paa Skinnerne om hans onde Ben. Men Gauperne rendte hen i Laden, grov sig ned i Høet og sov der Rusen og sin Fars Jordfærd ud.

XV.

Herby, Kjærlighedsgaarden, havde brede Fløie og et stort Ur, der istedetfor almindelige Slag spilte en besynderlig Melodi i Skillet mellem Dag og Nat.

Og Herby, Kjærlighedsgaarden, havde et Tilblivelsessagn — ligesom forresten saa mangen en Storgaard.

Men om nogen har lagt Mærke til det: Hvor underligt ofte med dette det første Sagn om Gaardene, det synes ofte at give baade Gaardene og de Mennesker, der færdes paa dem, sit Særpræg fremover i Tiden. Sikkert er det, at saa var Tilfælde med Herby, Kjærlighedsgaarden — der endnu det Valgsprog leved, naar nogen snakked uhøvisk og stygt: — Nu bider Røskatten dig! —

For Sagnet — slig lød Sagnet:

Engang for lang Tid tilbage var fire Herrer kommet med Baadskyds langsefter Sjøen paa Vei mod nord. Herrerne havde deilige Hunde med sig og en lysegraa Falk i en Sølvkjæde samt godt Lune til Fornøielser. Dette sidste formedelst havde de ogsaa sunget, drukket og fortalt hverandre fæle Historier under en stor Del af Reisen — indtil ved Kveldstid, da Rorsfolkene maatte holde Baaden indunder Land, fordi der gik Modstrøm udpaa. Som de nemlig

rodde forbi der, hvor Skogen dengang stod tæt med Bjerk og kroket Furu udover Vandspeilet, blev Hundene urolige, og Falken skreg. — Herrerne sprang da iland, og snart klang Losen lystig mellem Aaserne. Men hvordan det var, kom de alle bort fra hverandre i Jagtiveren, og efterat Mørket var faldt paa, blev de gaaende vildskne omkring mellem Trærne. Saa fortælles, at slig de gik der og sumled, gjorde de mangeslags gode Løfter, som de vilde indfri, hvis de helskindet fandt hverandre igjen. En loved saaledes at ophøre med Banding og én med Drik, én loved at bygge et Jagtslot der i Skogen, og én loved aldrig mer at tale uhøvisk om Kvinden. — Og da aabned sig med engang for hver især af dem et stort, lyst Vindu i Natten, et, hvis Dybde ligesom strakte sig gjennem hele Skogen, — og langt borte paa en Top midt i Lysglansen stod en liden Jomfru i hvid Skindkaabe. Da fik Herrerne i Skogen det utrolig travelt, de kløv, klatred og hopped gjennem Urene, slig at de alle samtidig naadde frem til Straalepunktet der oppe paa Toppen. Rigtignok var da Jomfruen forsvundet, og de saa ikke an det end en Røskat, som smat om mellem Stenene; men de fire Herrer rakte raadsnare Hænderne ud og fanged Røskatten ind, hvorefter den ene af dem gjemte den i Brystlommen. Og nu tændte de et stort Baal, fordi der atter var blit mørkt omkring dem, trak Jagtflaskerne frem og tog uforbederlige igjen fat med Anekdoter,

som fik dem til at brøle af Latter. Den første, anden og tredje Herre havde hver ydet sit saftige Bidrag til fælles bedste, da han med Røskatten i Brystlommen fik en stor Trang sil at røbe en Kvinde, han kjendte; men for hver Gang han vilde begynde, greb han sig for Brystet. — Hvad feiler dig? — spurgte de andre tilslut. — Aa, det er bare den forbandede Røskatten! — udbrød han da, rev Trøien op og kylte ærgerlig det lille Dyr bort mellem Trærne. Men da stod igjen Jomfruen der, og nu skammed hun dem ud: — Fy for slige no'n! — Fordi jeg var god mod Jer, gjør I Jagt paa mig — og naar I vel har fanget mig, maa jeg høre, hvordan I bryder Løfter! — Herrerne vekselvis lo, blev betuttet og søgte paany at fange hende ind, — og da det ikke lykkedes, det sidste, lagde de sig endelig til at sove. — Men fordi enkelte Hændelser har Eftervirkningskraft, faldt de fire Herrer næste Morgen i dybe Tanker. Og fordi de nu alvorligen gik i sig selv, blev de lidt efter lidt enige om just paa dette Sted at sætte op et staseligt Hus, hvor alle deres Løfter skulde overholdes. Og fordi de var mægtige, lod de Skogen rydde og lagde saaledes Grundstenen til den store Gaard, som fra først af Herreby kaldtes.

Nu — Sagnet var Sagn, — kanske ogsaa ændret lidt og smykket lidt af velvillige Hænder; men dets Aand holdt sig ned gjennem Tiderne: Paa Herby Gaard maatte ikke bandes,

ikke sviges, ikke snakkes uhøviske ord om Kvinden — «nu bider Røskatten dig!» — Røskatten var Skogjomfruen, Kvinden, som frelser, fanges og hersker paany ved sin egen Svaghed og Styrke.

Herby Gaard var som et blegt Ansigt, der smiler med ømme Øine. Herby Gaard havde Latter i Solskin, — lod jo lidt søvnig i Skodde, — var jo lidt trist i Regn; men naar Maanen kom, spilled Eventyrene om Herby, Eventyr om fangne Kvinder og raske Herrer, om Elskovsdrømme og Elskovsleg — og sandt for Gud: Ikke kunde Brudeklær af hviden Silke eller Skogjomfruens Kaabe lyse hvidere end Herby Gaard lyste om Natten.

Herby Gaard var et fredet Sted. Udenfor slog nok Misundelsens Bølger, stygt skulde der leves, stygt skulde der tales; for sværtes skulde Herby — blive sort som Gan. Men se, om det gik! —

Herby, Kjærlighedsgaarden, Jordbunden for unge Herrers Knæfald og skjønne Damers Smil, for Menuet og smidige Sæder, for Kys og fager Elskov — altid vil Herby Gaard lyse i Mindet. Og Festerne derover funkler selv nu, naar Tiden slører dem, som Sol gjennem Taage.

— «Lader os salve os med duftende Oljer, og Luftens Blomster maa ikke gaa os forbi. Lader os bære Kranse af unge Roser, før de

visner. — Thi som en Skygge, der farer over, som en Sky, der driver, som Taage, der forgaar, — slig er vor ganske Livs Tid, slig farer den over, og veires den hen og forgaar, forgaar det alt i — Nirvana! — —

Smukke Damer og bolde Kavalerer! — Omtrent saaledes lød den Atheisternes Lære, den Salomo nedskrev — jeg tror: Med Smil om Læberne! — og saaledes lyder en lysende Lære den Dag idag: Salv Eder med de kostelige Oljer, krans Eder med de unge Roser — bær Kjærligheden selv om Eders Hoder som fagre Rosenkranse! — Hvorfor bekymre Eder? Hvorfor sørge? Se til Luftens Blomster, de saas ikke, de vandes ikke, og dog nærer Eders himmelske Fader dem.» —

«Blasfemi, Daniel Falbe!»

Taleren slog afværgende ud med Haanden, hvorfra en Ring lyned i mange Farver:

«Den er selv blasfemisk, som udtalte det sidste!» og vedblev i snar Vending:

«Luftens Blomster er det flakkende Himmelpust, den flygtige Stemnings Rus — den deilige, deilige, den Menneskene fornemmer som funklende Blade — den med sin søde Duft, som bedøver.» — Taleren saa fjernt fremfor sig, strøg det blonde, graasprængte Haar tilbage fra Panden, — sænked saa Blikket ned i et Par store Pigeøine og fortsatte smilende:

«Luftens Blomster, saa flygtige og lette som Pigesinds Elskov og Lykkens Smil — søg ikke

at gribe dem, søg ikke at holde dem fast! Jeg siger dig: Du skal alligevel staa der med tomme Hænder, og nogen skal le dig i Øret! — — Nei, bad dig du i Blomsterhoben, det Øieblik den er der, — duk dig du, som naar du en Vaardag dukker dit Ansigt i Syriner, indaand Vellugten, fornem dens zarte Ynde, dens svale Mildhed, — — lev, nyd — drik Vinen, naar Vinen er skjænket — elsk Livet, naar Livet dig elsker — kys din Elskedes Rosenlæber — thi da, naar du møder din Elskedes Mund i det første Kys, naar du første Gang skjælver ved at føle hendes blide Hud, da bølger om dig af Luftens Blomster, og de sænker sig om dig som blomstervirket Tæppe, — — men husk: Søg ikke at gribe det, søg ikke at holde det fast! Jeg siger dig: Du skal alligevel staa der med tomme Hænder. Hellige, hellige er Luftens Blomster!» — Taleren blev staaende og stirre frem for sig et Sekund, saa fandt Blikket atter ned i den unge Piges Øine, og halvt fraværende gjentog han sagte:

«Hellige, hellige er Luftens Blomster.»

«Hellige, hellige er Luftens Blomster,» gjentog ogsaa den unge Pige, hendes Øine hang saa fanget ved Daniel Falbes smale Ansigt som en kraftløs Smaafugl i en Snare. Man saa først overrasket paa hende og smilte. Men en Kavaler med høirød Nellik under det mørke Ansigt reiste sig og raabte med ung, triumferende Stemme, idet han hæved sit Glas:

«Hellige, hellige er Luftens Blomster!» — Og i et Nu bruste det efter ham i en løssluppet Strøm af lyse og mørke Stemmer:

«Hellige, hellige er Luftens Blomster! — Hellige, hellige er Luftens Blomster — hellige, hellige.» —

«Stille, stille!» Daniel Falbe stod atter opreist ved Bordet og rakte Haanden ud, — og et kort Øieblik stilned Bruset af, som var en Tryllering slaat rundt om Salen — — og indenfor Trylleringen der de knapt turde trække Pusten, der fornam Damer og Herrer Luftens Blomster, de slanke deilige med de glinsende Blade, at vokse frem høit over den hvide Dug. —

Og faldt der saa ind en vag Musik af Violiner med Sordin, — kløvet i to af en krystalklar Flageolet.

«Parkens Gange, unge Dame, den strækker sig fra syd mod nord og fra øst mod vest — tag nu min Arm, saa skal jeg gaa med Dem. — — Lille Dame, unge Dame, tror De, min Arm er farlig, tror De, min Arm brænder Dem? Nei, min Arm brænder Dem ikke, lille Dame, — min Arm er var. — Men saa tag da min Arm, kjære, De ser jo, alle her føres ved sin Kavalers Arm! — — Saa, saa. — Og fortæl mig nu noget om Dem selv — — holder De meget af Deres Pleiefar, Prokuratoren? Aaja, det gjør De nok. Og han forguder Dem, gjør han ikke? — Hans Øine hænger beundrende ved Deres Ungdom,

Deres — — eller er han kanske ikke netop Deres Pleiefar — — Kjæreste? Gud, hvor hun ser bebreidende paa mig, den Lille! Men har De da virkelig ingen elsket? Saa ung og sød — og har ingen havt? — — Herregud da, hvad hun har for et yndigt, brunt Haar. — Maa jeg kysse en Lok af det Haar? — Nei, her er ingen, som ser? — Det yderste, yderste af den Lok der over Øiet — — eller den lille der ved Tindingen — eller af den ørlille der ved Kindet? — Unge Dame, kan jeg beskednere være? Lille Dame. unge Dame — — Elskede!

*

Da Fernanda Mona denne Kveld drog med Prokuratoren tilbage over Sjøen, fornam hun, som var et rødligt Slør pludselig slynget om hendes Tilværelse. Hun sad smilende og trak Fingrene gjennem Vandet.

«Se de blanke Striber i Sjøen, Prokurator, de er som Strengene paa en stor og syngende Harpe.» —

XVI.

De to Gauper laa sture med Armene udover Bordet i Stuen paa Gan og gav hinanden Stikord og Finter. Gode Raad var dyre for Gauperne nu; thi saaledes som Sagerne for

Tiden stod, kunde deres Dage paa Gan naarsomhelst være talte. Aga havde nemlig budsendt dem Dagen efter Begravelsen, — sandelig havde ikke Gauperne gjort sit bedste, de havde vasket og kjæmmet sig og sat hvide Strimler om Hænder og Hals for at blødgjøre Agas Hjerte, — men se til om det havde nyttet! — «Hvad er I for no'n?» — havde Aga sagt, straks de kom ind. Og de to Gauper havde skikkelige nævnt sine Navne. — «For Pokker, om jeg næsten kjender Jer igjen — idag er I da tarveligere end ellers ogsaa! Har I kanske tat Mønster efter Kaffekjedlen — hva? Blankskurte Kaffekjedler med Pib nedenom — hva? Fy Fanskind — og saa toskete som I ser ud — — hahaha — og jammen staar I ikke og skjælver ogsaa! Hvad er I rædde for, spør jeg? Akkurat ser I ud som to Tøiter for Skranken! Og bedre end to slige er I vel heller ikke — at dømme efter det pene Levenet paa Jer Fars Begravelse. Trodde I, jeg var døvhørt — hva? Eller trodde I slet ingenting? — Stygge Fillerne, jo jeg skal lære Jer fra at være ligeglade med Aga, jeg.» — Og paa den Maade havde han fortsat med at læse dem Teksten, længe, længe, — mens de to Gauper skjælve og usikre havde staat og hørt til. — — Og nu laa de da derinde i Stuen og omsatte Agas Udskjælding til indbyrdes Kjævl, det, der nok kunde indebære mangen en Sandhed, men samtidig ogsaa sligt Nonsens, som nærmest ingensted hørte hjemme, — alt imedens

der den hele Tid hvilte over dem et Tryk — Følgerne af Agas Unaade. For de to Gauper ønsked ikke at være et andet Sted i Verden end paa Gan — slet ikke hos Slægtninge — slet ikke hos Prokuratoren — kun paa Gan og paa Gan alene: Der var Frihed — der var Moro — der var alle de Folk, som de kjendte og skræmte, — og der var alle deres underlige Smuthul, — ja, for den Sags Skyld, der kunde de ogsaa have Fætteren hos sig — den fjetrede, lyse Fætter med Garvesyre paa Fingrene — ham de nu havde overtalt til at være tilbage en Stund, og som de styred med og var efter paa de utroligste Afsidessteder. Ikke fordi de netop havde nogen Kjærlighed for den Fætteren, det skulde være Synd at sige; men hans vage og tilbageholdne Væsen animerte Vildskaben i dem paa samme Vis som en Pige, der er blyg uden at være dydig, kan gjøre Unggutter gale. — Nei, som sagt: Fra Gan vilde ikke Gauperne. Allermindst nu! — Og om en Stund trætte af at stikke og prikke hinanden, der de hang udover Bordet, gled deres Tanker efterhaanden over i, hvad der var at gjøre for at sikre sig Opholdet paa Gan — for en Tid ialfald. Gjerne vilde de to Gauper have spillet Aga et Puds paany, noget lignende det, da de skræmte Hestene; men se nu, om de trodde, at den Aga lod sig skræmme som en Hest eller som Narren, Peter Mønsaas. Her maatte noget andet til, men hvilket — hvilket? — — Og Gauperne brød

sine opfindsomme Hjerner den halve Nat, fandt ud, forkasted og fandt ud paany, — mens Fætteren, der holdt dem med Selskab, sad storøiet af Forundring og Beundring for sine rappe og mangfoldige Kusiner. — Nu er nok Hoderne vore snart som Græskarret, vi hulte ud — mente tilslut de to Gauper misfornøiede. — Ja, var der endda saapas Lys i dem! — Lys var der saa ynkelig lidet af.

Da Morgenen kom, sad endnu Gauperne i Stuen paa Gan, de rykked til undertiden i begyndende Slummer og saa sig forvildet om.

«Hufda!» skvat pludselig den ene i, stirrende hen mod Jon Torsens Armstol. Men det var bare Fætteren, som sad sammensunken der og sov med Haand under Kind. Fætterens Aandedrag hørtes saa søvndyssende i Graalysningen — og brødes braat af et kort Snork, idet han vaagned, fordi de saa paa ham. Men de to Gauper tog til at hviske ivrig med ett. — Han reiste sig sjanglende og kom for at høre — det maatte være et aparte Paahit, det, som ikke lod sig snakke høit om ved Nattetid engang! —

*

En Dags Tid senere banked Gauperne paa Agas Dør. De kom hastig indenfor, blege med rødnende Skygger over Kinderne.

«Aga!» sagde de — «Jon Torsen er ikke død alligevel. Han var bare skindød, og nu er han levende.»

Aga spurgte et Par Gange op igjen. — Jo, det var da saa. Jo. Netop. Jon Torsen. — «Hvad Fan,» spurgte saa Aga, «blev han kanske ikke begravet for nogle Dage siden?» Og han lo: «Er han staat op af Graven for at prygle Tøsungerne sine — hva?»

«Ja, det kan godt være,» svarte Gauperne. — «Forresten var ikke Graven kastet til, da vi var derborte nu idag — og slig kom vi til at høre ham banke i Laaget.»

Aga begyndte at kaste Klærne af sig. «Snakker I Sandhed? Fan ta Jer, om I lyver.» Og Gauperne maatte holde sig fast i Dørkarmen for ikke at falde omkuld af Spænding og Rædhed.

«Vil Aga snakke med ham?» spurgte de saa med valne Læber. «Han er ussel da; men vi hjælper ham nok Trappen op.»

Aga blev inderlig uviss at se til:

«Det kalder jeg Seiglivethed! — Nei Fan, lad mig slippe slig en Dødning,» mumled han tilslut og skutted sig. Øieblikket efter fór de to Gauper ud af Værelset og tumled sig hulter til bulter ned ad Trappen.

«Sig ikke noget, du — sig ikke noget,» formaned de Oppasseren dernede. «Sladre ikke paa os, saa skal du faa den bedste Fleskeskinken vor» — og de tog ham i de sprukne Hænder, forklarte ham Tingenes Tilstand og fik ham til at love sig at holde Tand for Tunge. — Og nu lo og skraalte de to Gauper en hel Dag tilende og tænkte, at alt var godt; for

sandelig om Aga nu kunde jage Gauperne af Gaarden, nu Jon Torsen med Livstidsbygselen var opstanden.

Mod Kveld havde rigtignok Aga besindet sig, og der kom Bud efter Jon Torsen, at Aga vilde snakke med ham. Nu, det fik jo staa sin Prøve! Gauperne støtted sin Far Trappen op, og sagtelig og ustø kom de alle tre ind til Aga, som gav et Udraab af Forundring, idet han fik se Manden. Men Manden sank af puren Mathed ned paa Stolen længst borte ved Døren.

«Kom dog nærmere, min gode Jon Torsen,» opfordred Aga lumskt.

«Aak, aak, aak!»

«Han orker vist ikke mer — er for medtaget af Trappen,» hvisked den ene Gaupe, og Manden ved Døren dukked sammen med Ansigtet helt ned mod Knærne.

Aga vendte Hodet og saa paa Skjæve fra den ene til den anden:

«Jeg mener, du har lagt det vesle Maalet, du havde, igjen i Graven, jeg, Jon Torsen.»

Manden vred kun lidt paa Skuldrene.

«Ja ja,» sagde nu Aga, «du ser da ellers ogsaa gravlagt nok ud.» Saa begyndte han at le: «Ha ha ha, gratulerer med din nye Fødselsdag» — og han rakte Haanden ud — «et ærligt Haandtryk, min Ven!»

«Kan vor Far faa gaa?» spurgte Gauperne. «Han falder snart overende af Træthed — og da maa han bli her.»

«Nei, Pokker, om han maa gaa, før jeg faar tat ham i Haanden!»

Gauperne støtted nu den ynkelige Mand frem mod Aga. Men i Agas Øine spilled det pludselig, da han greb den andens Haand og holdt den fast. Jon Torsen rykked til. Aga famled med sin ledige Haand efter Stokken, han havde ved Siden:

«Min kjære Jon Torsen,» lød det nu, «jeg har hørt, at Ryggevarming skal hjælpe saa godt baade for Gulsot og Knæmathed,» — og i braat Indfald fortsatte han: «Slig garver vi Puntlær paa Gan!» — strakte sig frem og lod Stokken danse paa den usalige Fætters Ryg.

«Au, au — det gjør vondt!»

«Tror du, det er Meningen at gjøre dig godt kanske?» — og den ubarmhjertige Stok banked løs. Fætteren skutted og vred sig:

«Naade, Naade!»

De to Gauper gav et Hikst undertiden, uvisst om af Skræk eller Latter. Da ilskreg Fætteren:

«Det var de to, som forførte mig!»

«Forførte dig, sier du?» — og endnu værre trommed Stokken. «Forførte dig — forførte dig?» ærted han sig selv ved at gjentage og blev stadig vredere. «Jeg skal gi dig, jeg, din Labbitas, din Garverrotte, at komme her og spille Rolle paa Gan! — Der! Er det godt? Der! Var det bedre? Der! Var det bedst? — For-

førte dig? Der! Der! Og der! Naa ser I til at pakke Jer her fra Gan Gaard allesammen og det paa røde Rappet — Pftøi!» — Og med et Slæng hev han Garvergutten bortover Gulvet. — «Nu er det Tøsenes Tur, tænker jeg.» Men de to Gauper var allerede smuttet ud af Dørgløtten. «Du glemmer nok Skjægget dit,» sagde han saa og pegte paa noget. Og Fætteren, som var naad frem til Døren, vendte om, forfjamset og lydig, og hented med sig en graa Lavdot, som laa igjen paa Gulvet.

«Nei, jeg skal nok ikke komme her mer,» loved han flæbende — «Farvel!»

Imedens stod Gauperne paa Stentrappen og bebreided Oppasseren hans Sladdervorrenhed, de forstod nok, at det var ham, som havde givet Aga nogetslags Vink.

«Enhver er sig sjøl nærmest,» mente Manden. — Havde Aga opdaget det selv og forstaat, at han, Oppasseren, havde dølget Sammenhængen for ham, var Oppasseren saa alligevel aldrig blit istand til at spise de Fleskeskinkerne, Gauperne havde lovet ham! —

— Saa blev Gauperne drivende om paa Gangaardens Jorder hele Eftermiddagen; indtil der kom Bud efter dem fra Prokuratorhuset, hvortil allerede Rygtet om deres uheldige Bedrift var naad frem.

Og mismodige vendte Gauperne Ryggen til det sorte Gan.

XVII.

Atter var der Fest paa Herby. Afskedsfest for det grønne Løv. Det grønne Løv, som snart vilde gulne og rødne i Herbys Have, i Herbys Skoge, ja, rundt om i det hele Land.

Par for Par var straalende Mennesker kommet ned ad den hvide Trappe og havde leiret sig der paa Plænen rundt Springvandet. Paa Læberne havde de Ords Leg, i deres Øine hvilte undertiden det samme bløde Skjær, som sees i Sommerfugles Vinger, — og der var de iblandt dem, som gjerne vilde komme ind i hinandens Skygge. Der strakte sig han, Kavaleren med den røde Nellik under det mørke Ansigt, og ved hans Side sad en skjøn og yppig Frue. Der bøied en høi Militær med kroget Næse og martialske Knebler sig over en Dame, der liden og fin gjemte sin Blufærdighed bag en gjennemsigtig Vifte. Der sad to pur unge Mennesker og fletted Lykkeringe af Græs. Der sad Daniel Falbe med Hænder om Knæ. Der sad den unge Fernanda og glæded sig, naar Glitret fra hans Ring dryssed over hendes Haand og Fod. Og der sad endnu mange, mange andre, brogede som Fuglene fra syd, syngende som Fuglene i nord — lad os tro: Ikke alt for mange med lønlig Sorg i Hjertet. — Og fremme paa Plænen stod en og talte, mens Beslaget paa hans Heroldstav lo i Solskinnet:

«Skjønne Damer og ædle Herrer! — Her I sidder ved Melusines Fontæne paa Herby — hører I Jagthornene klinge? Greven af Provence indbyder Jer til Jagt i sine grønne Skoge! Der lister sig Losen paa bløde Poter, der tasser Bjørnen i brune Pels, der lurer Ræven vel i Ly, der gjemmer Haren sin kløftede Snude, der gaar de store Vildokser med Horn af Troldets sprikende Kløer, — og hvem ved? — langt inde i Bjergkløften, hvor Vandet risler som blanke Glædestaarer, der sidder kanske endnu den deilige Melusine. — Op, op, mine Damer og Herrer, til Jagt i de grønne Skoge!»

Selskabet klapped i Hænderne og lo:

«Til Jagt i de grønne Skoge!» — og de sprang op ad den hvide Trappe for at komme tilbage med flagrende Baand knyttet om Hals og Liv, nogle med blomstersmykte Hyrdestave i Hænderne, nogle med lange Partisaner og tunge Sværd, tagne fra Herbygaardens Vægge, nogle ogsaa med lange Luntebørser i Haab om virkelig at møde Elg og Bjørn. Og ved hver Kavalers Barm var stukket et Silketørklæde med hans hulde Dames Farve.

«Til Jagt, til Jagt i de grønne Skoge!» Trompeterne skingred. Damerne holdt Hænderne for Ørene og gjentog leende:

«Til Jagt, til Jagt i de grønne Skoge!» Og enkelte Herrestemmer faldt ind med Virkning som mørkerød Fløiel:

«Til Jagt, til Jagt i de grønne Skoge!

Hunde halsed med fine Pip, Heste vrinsked og stamped i Jorden, og Øg reiste deres ludende Nakker, rysted Manen og glemte Arbeidets tunge Dage. — Frem sprængte saa Greven af Provence, med Fjær i Baretten og den vide Grevekaabe langt udover den vælige Hests Sider.

«Hil, hil Greven af Provence — hil, hil Daniel Falbe!» — Greven af Provence vinked med sin behandskede Haand og red statelig ud af Herbygaardens Port, og ved hans Side red den unge Raimund af Lusignan — endnu med den røde Nellik under Ansigtet. Efter dem toged da Damer og Herrer i broget Mylder. Pager sprang om med Sølvbret paa Hoderne. En Hofnar med Bjeldelue galopperte skrævs over en Kalv — han ulte kjækt i et Kohorn og fægted med den ledige Arm; men Kalven slog bagud, satte tvers gjennem den hylende Række — og bar det i en Kolbøtte udover Bakken med et Virvar af Kalveben og Narreben; det sidste, der øinedes, var Bjeldeluen, som — snilt hjulpet paa Vei! — med en hidsig Skrangel føg efter sin Herre nedover Skrænten.

«Pierrot! — Pierrot!» — Damer og Herrer tørred sine Øine af Latter, og der klappedes i Hænderne efter ham.

«Bravo, Pierrot! Bravo!»

*

— — Kun Greven af Provence red taus i det lystige Lag. Alle undred sig derover; thi Greven

af Provence havde fuldt op af alle Livets Goder, hvoriblandt ogsaa en from og god Hustru og deilige Børn. Men Raimund af Lusignan, den unge, skjønne, han ved hvem alle Damers Øine hviler med Velbehag, spørger ærbødig:

«Ædle Fætter! Vil I fortælle mig Grunden til Eders Sorg, saa at jeg, saavidt det staar i min Magt, kan lette den for Eder?»

Da svarer Greven af Provence:

«Ak, hvad formaar du vel mod Skjæbnens Vilje? Grunden til min Sorg er, at jeg inat har læst i Stjernerne, at i denne Time skal én dræbe sin Herre, og derefter selv bli en mægtig Herre, mægtigere end nogen af sin Slægt!»

«Min ædle Fætter, lad ikke dette volde Eder Sorg. Hvem ved, om I ikke tager feil.»

«Stjernerne narrer mig ikke, Raimund af Lusignan. Og hvis nu dette skulde gjælde mig?» —

«Ædle Herre! Jag dog disse Tanker bort. Tænk paa, at alle her holder af Jer. Hvem vil gjøre Eder noget ondt?»

Under denne Samtale var de kommet afsides, og da Greven var træt, steg han af Hesten og satte sig i Græsset. Men et stort Vildsvin sprang frem fra Krattet og styrtede løs paa Greven. Raimund greb sit Spyd, men i Hastværket for at komme Greven tilhjælp, feiled han en Haandsbred, og Spydet trængte dybt ind i Grevens Bryst. — —

*

Paa en Slette inde i Skogen laa Daniel Falbe med lukkede Øine og Hænderne dybt krammet ned i den røde Grevekaabes Folder, og Daniel Falbes blege, smukke Ansigt havde virkelig faat over sig af den stivnede Renhed, som hører Døden til. Hos ham stod en Kuttemunk, som vred Hænderne fremfor sig og talte:

«Død, død er Greven af Provence, hans nys saa spænstige Legeme ligger udstrakt i Græsset — og Blodet flyder af et bredt Saar i hans Bryst. — Død, død er vor kjære Herre! Aldrig mer skinner Solen lyst i Greven af Provences Skoge, aldrig mer synger Fuglene af Glæde — fra nu af bygger de sig Reder, glædesløse som Tiggeren, der graver sig en Hule i Jorden. Og Løvet blegner, Løvet visner, og Løvet falder af som en sorgfuld Kvindes Haar. Død, død er Greven af Provence! Tilbage sidder hans sørgende Enke, hun hyller sit Ansigt i sorte Slør — og dybt inde i Skogen vanker Raimund af Lusignan, vild af Sorg og af Smerte. —

Men hyss! Hør! Hvisker ikke Trærne i Greven af Provences Skog? Kanske er det om Grevens Sjæl! — Kom da hid, du unge Enke, skal jeg søge at tyde dig, hvad Trærne hvisker!» - Kuttemunken greb Fernanda Monas Haand og stirred ud for sig med Seerøine:

«Jeg vilde kysse dig, — siger Greven — men Døden kom først. — Jeg vilde favne dig, — siger Greven, — men Døden kom først. — Jeg vilde leve hos dig, — siger Greven, — leve,

leve, vor Kjærlighed tilende, — og det blev da i al Evigheds Evighed. — —

Langt, langt derborte, flagrer der ikke en ensom Fugl mod Himlen? — Saa stans, vend tilbage, du ensomme Fugl, — jeg, Eneboeren i Greven af Provences Skog, jeg befaler dig! — Ved den Kjærlighed, hvorom Trærne hvisker i Greven af Provences Skog, ved den Kjærlighed, hvormed Greven hang ved sin unge Hustru, befaler jeg dig, ensomme Fugl, at vende tilbage.

— Se, se — der kommer den ogsaa, den ensomme Fugl — i store Kredse flagrer den ned mod Jorden — lyt, lyt da, du unge Enke, — den ensomme Fugl er Greven af Provences Sjæl!» —

«Er din Kjærlighed stor nok, — siger den ensomme Fugl, — gaa til Heksen ved Kilden — giv hende intet og giv hende alt — gaa saa til Greven af Provence, der han ligger udstrakt paa Jorden og giv ham alt, hvad Heksen ikke fik, — saa faar jeg, ensomme Fugl nok Lov at vende helt tilbage!» — —

Ved Kilden sad Heksen med de onde Øine og det grinende Smil:

«Hvad vil du, Enke?»

«Gi dig, hvad jeg har.»

«Jeg vil ha dit Hjerte.»

«Det hører Greven til.»

«Jeg vil ha dit Øie.»

«Det hører Greven til.»

«Jeg vil ha din Haand.»

«Den hører Greven til.»

«Hvad har du da, som ikke hører Greven til?»

«Et falmet Løv, som jeg fik af en Eneboer i Skogen. Der, tag det, det er alt, hvad jeg har, som ikke hører Greven til.»

«Pftøi, da har du jo intet!»

«Nei; men det var ogsaa alt!» — —

Og atter greb Kuttemunken Fernanda Monas Haand:

«Gaa saa til Greven af Provence, der han ligger udstrakt paa Jorden, — sagde den ensomme Fugl, — og giv ham alt, hvad Heksen ikke fik. — Knæl da ved Grevens Side, — sier Eneboeren i Skogen. Og Eneboeren i Skogen dækker Jer med Grevens røde Kaabe. — —

Skjænk saa Greven af Provence et Kys for dit Øie! — Og et Kys for dit Hjerte! — Og et Kys for din Haand! — og tre Kys for den ensomme Fugl! — — Saa, nu er Grevens Sjæl vendt tilbage.»

*

— — Men Dagen efter at Raimund af Lusignan havde fundet den skjønne Melusine dybt derinde i Skogen, siddende paa Stenen i et havblaat Klædebon, og hun havde ført hans Hest tilbage gjennem Skogens vildsomme Stier, red den unge Herre igjen ud i Skogen med et stort Følge af Riddere og Damer af sin Slægt. Grevinden af Provence havde skjænket ham den vilde Skog, hvorigjennem Melusines Kilde risled

og bedt ham hilse Bruden paa det venligste. Blot var Raimund af Lusignan ængstelig for, hvordan det vilde gaa, da han havde fortalt, at han skulde ægte en Dame af høi Rang, og frygted deres Spot, naar de fandt Melusine ganske alene i den vilde Skog. Han blev derfor baade overrasket og glad, da han ved Skogens Rand saa, at der var slaat op en Lystleir saa prægtig, at neppe Kongen af Frankrig havde Magen.

I Midten var der reist et Telt af guldindvirket Tøi med alleslags kostelige Frynser og Bremmer af Hermelin. I Teltet stod dækket et Bord med de herligste Retter og Vine, og rundt om stod en Skare af Tjenere i prægtige Livreer.

Den skjønne Melusine traadte ud af Teltet og gik dem imøde. — —

«Velkommen skjønne Damer og elskede Kusiner, min Hilsen ædle Herrer og kjære Fættere,» sagde en blond, ung Dame, idet hun med udbredte Arme traadte frem mellem Trærne. Og til den unge Kavaler med Nelliken lød det:

«Min kjære Herre, jeg ber dig, tag tiltakke med denne tarvelige Modtagelse i Skogen, mit Slot er endnu ikke istand, saa jeg kan modtage saa stort et Selskab.»

«Deiligste Dame!» svarte den unge Kavaler, og kyssed fyrig den fremrakte Haand, og han vendte sig mod Selskabet og raabte leende og ægte: «Javist er hun deilig, Melusine!»

Da ringed Ceremonimesteren med sin Klokke.

«Mine Damer og Herrer! — Saa ser I da vor skjønne Melusines Lystleir i Skogen. — Se Teltene, hvor de straaler i Purpur og skinnende Sølv, der ligner de smale, glitrende Bække i Skogen! Se de hvide Falke, som svinger sig i Blomsterlænker! Se den gyldne Kugle paa Brudeteltet — skinner den ikke som Solen?» Og han løfted langsomt Armene, til han holdt dem udstrakte mod Solen, der snart vilde dukke ned bagom Aasryggen, og gjentog:

«Se, skinner den ikke som Solen selv!» — Og nu begyndte en lystig Sang, hvori hele Selskabet istemte, Sætning for Sætning, eftersom Forsangeren sang først:

«Se, se den gyldne Kugle.
Se, se de hvide Fugle,
som kredser om Melusines Telte.
— Se hendes Kjole af Maaneskin.
Se hendes deilige Stjernebelte,
den som ei ser det, er dum og blind!
— Ja længe leve vor Melusine
og Raimund af Lusignan,
de staar her — hm! — saa stolte, fine
— et Par af første Rang.
Og tifold leve
vor smukke Greve
og hans Grevinde,
som han maa vinde.»

— Men Greven af Provences Hofnar, som nylig var ankommet efter det uheldige Kalveridt, sprang frem og forkyndte gneldrende:

«Fantasien er — næst efter Daniel Falbe — den bedste Anstaltmager i Verden! Derfor er her heller ikke forsøgt med plumpe og materielle Efterligninger af Telte, Falke og Tjenerskarer i Livré» — og gjennem Næsen kom saa, tilligemed et dybt Skrabud — «at ikke Eventyrets Rigdom skal forringes.» — Damerne klapsed ham med Vifterne over Næsen, og Herrerne lo; mens alle tilhobe, Herrer og Damer, nu tog Plads ved Melusines Taffel, der var dækket med kolde Retter, Frugt og Vin paa en vældig Dug, der laa udbredt paa Mosebunden. Midt for Taflet satte sig da Greven og Grevinden af Provence, tilhøire for dem Raimund og Melusine. Frem for de to Par blev der saa plantet en stor Tingest af grønt Løv, hvorpaa deres Navnes Initialbogstaver i Violer, og op i Trærne kløv de smaa Pager med Kurve fulde af Roser.

— «Løvet, Løvet, hvis Fest det er idag — Løvet, Løvet — ved I igrund, hvad Løvet er, I som sidder her? — Har I tænkt paa, hvordan Løvet røber, og Løvet skjuler? Har I tænkt paa, hvorfor vi elsker Løvet? — Løvet, som knoppes om Vaaren, falder om Høsten og tæres under Sneen til Edderkoppespind — Løvet, som gir dit Blod Kraft ved sin Duft, og dit Sind baade Vemod og Fryd — Løvet, som gir Ly for Regn og Skygge for Sol, — og om Høsten røber Tyvene Haven. — — Aajo, jeg ved nok, du elsker Løvet for saa mangt og meget; men

det er vel ikke sikkert, du har gjort dig Rede for det:» — Han stod slank og høi: — «Elsker du mig?» spurgte han lavt mod Grevinden, mens han trak Pusten ud. — «For det første elsker du Løvet, fordi det er lyst om Vaaren og gir dig lyse Tanker og bedre Mod. For det andet elsker du Løvet, fordi det er grønt om Sommeren og holder dit Mod vedlige. For det tredie elsker du Løvet, fordi det forlader dig saa pragtfuldt om Høsten. Men mest af alt elsker du nok Løvet, fordi det bær Elskoven i sig. — Elsker du mig?» hvisked han og trykked sin Grevindes Haand. — «Ja, Løvet gir Elskovsglæde, Løvet skjuler Elskovsglæde — og Løvet indebær i sit korte Levnet et Billede paa din egen Tilværelse fra Fødsel til Død. — Men tro nu ikke, at jeg vil præke Løvets Dødsens Saga. Nei. Nei. Længe leve Løvets Liv! — Og en Skaal for Løvet skal vi drikke. En Skaal for Løvet, slig det knoppes om Vaaren, mygt og rent. En Skaal for Løvet, slig det grønnes om Sommeren. En Skaal for Løvet, slig det falmes af Sol. Ja, en Skaal skal vi drikke for Alverdens Løv, Vaarløv, Sommerløv og Høstløv, som flammer — og en Skaal skal vi drikke for alt, der, som Løvet, knoppes, brister, flammer og dør. — Skaal, skaal da for Løvet, for vor Elskov og for os selv!»

Og Roser regned fra Himmelen.

*

«Hvorhen nu da Greve — Daniel Falbe?»

«Følge min Grevinde over Sjøen.»

«Lev da vel Greve — Daniel Falbe — vi ser dig vel igjen, naar Sol vender Skyggerne mod vest!»

Udover Sjøen lyste Maaneskinnet, og ind i det blege Skjær blanded sig en vidunderlig Stemning af Eventyr og Romantik. Og Festens stilnede Jubel klang i Sindet, snart som brusende Fanfarer, snart som smegtende Hymner til Elskovs Pris. Og Festens Lege legte i Mindet som svingende røde Lygter, og — ingen i Verden var saa deilig som Daniel Falbe i en Baad. Især naar han hvilte sig paa Aarerne uden at ro. Og især, naar Maanen skinned ind i hans renskaarne Ansigt — forklarte det.

Daniel Falbe rodde til midt udpaa Sjøen, og de hvide Hænder med Pibekraverne om Haandleddene blev prinsagtige i Maaneskinnet, og de slanke Ben i de snevre, hvide Klær tegned sig som Marmor mod Baadens mørke Bund, og ingen i Verden var saa deilig om Midjen som Daniel Falbe.

Daniel Falbe læned sig paa Aarerne og bøied sig fremover for at se hende i Øinene. Da sagde hun for at aflede hans Blik:

«Se, hvor yndigt!» — og viste udover Sjøen.

Daniel Falbe smilte:

«Ja, du er yndig.»

Hun fortsatte, fremdeles i Værge mod Blikket:

«Der er Havfruer i Vandet.»

«Men der sidder et Menneskebarn i Baaden — ti Havfruer for hende.» —

Hun fór op:

«Baaden driver, Daniel Falbe!»

Daniel Falbe lo, og de deilige Tænder skinned:

«Er du gal — driver Baaden?» — og han lod begge Aarerne glide ud i Vandet.

Men Baaden drev tilbage mod Herbystranden, drev ind under Løvet ved Bredden. —

«Der er et stort, lyst Vindu i Skogen. Kom, skal du se det! Men der er ogsaa Styggedom i Skogen — gaa nær mig, saa den ikke tar dig. Ser du nu det store, lyse Vinduet?»

«Ja, det er Jagthytten.»

«Nei, det er Skogjomfruens Vindu. Ser du den skjæve Stenen, det er Brevstenen — indunder den skal jeg ogsaa lægge Breve til dig. — Men hvorfor smyger du dig væk slig? Hvad for en besynderlig liden Dame! Elsker du mig da ikke?»

«Jo.»

«Min Grevinde!» —

Men i Skillet mellem Dag og Nat spilte Herbyuret sin korte, underlige Melodi, halvt Marseillaise, halvt Orgeltoner, og seirrig varm toned Klangen ud over Skog og Sjø.

XVIII.

Roserne blomstred i Prokuratorens Have. Der stod de lyse og de purpurmørke, snart yppige, snart gratiøse. Og de mørke straaled om Dagen, og de blonde saaes i Natten som stille Sommerfugle. Og Roserne var røde, gule og hvide, de havde store, blodfulde Blade og de havde fine, blegsottige Blade, de havde stive Stilke med Torne som Rovdyrstænder, og de havde Stilke saa fine, svaie og glatte. Og nogle havde Holdning som Prinser, og nogle nikked og svinged i Blæsten, som dansed de Turdanse. Og der var nogen, som dufted især i Solskin, og der var nogen, som dufted mest i Skygge, og der var nogen, som dufted, naar Maanen stod over Sjøen i øst. Roserne var nærsagt som Menneskene selv til at have hver sin Tid og hvert sit Sted, og om det saa var i det ydre, saa ligned de dem i Skumring; for da blev Roserne til ørsmaa Mennesker med pudsige Fjæs i krøllede Hætter og Luer.

Men midt iblandt alle disse Roser i Prokuratorens Have skjød der op en stor og kraftig Plante, som snart raged høit op over de lave Smaabusker.

Fernanda Mona mente af de myge, tidselformige Blade og den steile Stilk at se, det var

en Valmu. Men hun forstod ikke, hvorledes den var kommet der — tænkte, hvor underligt, at noget ligesom kunde undfange sig selv — som Kjærligheden — og spire, gro og gløde.

Og slig hun gik om der i en Slags halvbevidst Drøm, hvori hun knapt nok gad begribe, hvad Mennesker sagde, men vel saa deres Smil og hørte deres Latter, — kom hun til at gjætte paa, hvordan mon Blomsten skulde blive — Blomsten, som vokste og trivedes der indenfor den grønne Kapsel, strakte sig iblinde mod Lys og Himmel, og snart skulde bryde sig frem, lydløst og hensynsløst, slig Vorherre nu engang lader alle Blomster springe.

Fernanda Mona saa og vented og saa igjen Dag efter Dag, — saa Bladene blive faste og Stængelen meterhøi og lodden; men som det nu varte saa længe, før Blomsten kom frem, faldt det hende tilslut ind at lege en Leg med denne Plante, om hvilken ingen Menneskehaand havde hegnet, og som alligevel havde smøget Rødderne saa tæt i Jorden og suget saa stærkt af Jordens Saft, at Græsset rundt den sygned. Og Fernanda Mona fastslog: Som Blomstens Farve blev, saaledes skulde ogsaa hendes Hemmeligheds Vilkaar blive. — For Kjærlighedens Farve fik den sagtens, — tænkte nok Fernanda Mona, — rød som rindende Blod, som Himmelrødme i øst og vest — vidunderlig rød som Kjærlighed, der luer — eller flammende rød som Løvet, der snart vilde flamme i Herbys Skoge,

flamme mod Fest og mod Elskov. Og Fernanda Mona digted sig Eventyr om Blomsten i den grønne Kapsel, — og snart, naar Solen kyssed Blomstens Mund, da monne Blomsten blive den stærkest funklende Ædelsten i Efteraarets Krone, en Ædelsten, som, naar Mørket faldt paa, Alfader lod Mørket skjule. —

Men en Morgen Fernanda Mona kom ned i Haven, blev hun staaende og se og se uden rigtig at tro sine egne Øine. For der var kommet en hvid Lilje — kun med smale, røde Bremmer rundt de skjære Blade. Eller en Kala nærmest at kalde — den Dødskransenes og Kuldens blege Blomst. — — Hun strøg sig over Panden, Fernanda Mona, og hun fornam med én Gang, som var der kommet et Ispust over hende — noget som Snefald, en Livsens skimrende Frost, hun hidtil aldrig havde anet — — og saa kom det jo altsammen bare fra en stor Blomst, som hun selv havde gaat og spundet Traade om. — —

XIX.

En Kveldstund, Aga, efterat hans Ben var i Bedring, sad i en Stol ved Vinduet paa Gan, saa han to Skabninger, som baded nede i Sjøen. Da de Badende var langt væk, trodde han i

første Øieblik, det var to Gutter med stort og busket Haar; men som de tog hinandens Hænder og hopped op og ned og gjorde saa meget Styr uden at turde svømme, fik han en Tvil om det.

«De maa Fan ha no'n hede Kroppe de dernede,» henvendte han sig til Oppasseren, «at de orker bade nu saa sent.»

Oppasseren knegged fortrolig:

«Takke til, om det inte fraser af dem!»

«Er det de to, som bodde her fornylig?» spurgte Aga saa.

«Ja Kors da, Kors da!»

Aga blev en Stund siddende med den hule Haand for Øiet:

«De maa være kridhvide,» forlød det.

Og atter fordybed han sig i velbehagelig Beskuelse af de to Piger, hvis Lemmer lyste mod det mørke Vand.

«Sese, sese!» — Og tilslut, da de to forsvandt indimellem Krattet for at trække Klærne paa, kom det saa ganske ligetil og uden Omsvøb:

«Aa gaa ned, du Syver, og sig, at jeg vil snakke med dem.» —

«Goddag, Skøiere — var Vandet koldt?» spurgte han venlig, da de blege og skjælvende som før stod borte ved Døren.

— Ne-i, Vandet havde ikke vært saa værst endda. —

«Er det mig, I skjælver for da, Rædharerne?» — Aga smisked i Barterne: «Saa nyt-

ter det kanske ikke at spørge Jer, om I vil flytte tilbage her heller? — Jo, hvis I tør, maa I gjerne komme!» — Og Aga lo helt godslig. — «Men nogen Fremmaning af skrinlagte Personer skal jeg rigtignok frabe mig — da ved I, hvordan det gaar! — Naa, forstaar I mig, Tøsunger?»

«Joda, jo» — de to Gauper stod fremdeles og trykked borte ved Døren.

«Saa gaa da!» — Aga trommed med Fingrene mod Stolarmen. — «Naar I har betænkt Jer, kan I jo melde fra.» — Da smat de to Gauper ud, blide som Katter, og lukked Døren lækkert igjen efter sig.

*

«Frem og tilbage er lige langt,» var Gaupernes Valgsprog, da de den paafølgende Dag rendte væk ifra Prokuratorens Hus, — og som Tak for Opholdet havde de skrevet med Kridt paa Døren:

— Klog paa Himmelsløb, en stor Nar paa Jorden. —

— Som Dyr, hvis Kjærlighed hænger ved Stedet, hvor de er opfødt, løb de to Søstre tilbage til sin Hule, til det sorte Gan — og de gik ind i Stuerne der, som var ingenting skeet. Siden gik de op til Aga og smisked, neied og skalv. Og Aga lo venlig ved Tanken paa deres hvide Kroppe:

«I Tøsunger,» sagde han — «sandelig er I no'n snurrige Dyr.»

XX.

Da Herbyselskabet var afreist, rodde Fernanda Mona til midt udpaa Sjøen. Hun vidste nu, at kom hun did, drev Baaden af sig selv til Herby. — Fernanda Mona steg saa underlig halvbedøvet af søde Minder iland for at se efter det Brev, han havde lovet at lægge under Stenen før sin Afreise. Hun tænkte nok, at han kanske havde glemt det i sit Levnets Gjæstebud. Men deri tog hun feil.

Under Stenen laa et Brev med forgyldte Hjørner. Hun rysted paa Haanden, idet hun greb det. Se, det var nu ogsaa det første Kjærlighedsbrev, Fernanda Mona modtog i denne Verden, og hun kyssed den skjønne Skrift. Og hun trykked Haanden mod Brystet i salig Fryd, slig hun stod der med hans, Daniel Falbes Brev i Eie. Nærsagt var ogsaa Glæden saa stor, at den omtaaged hende, og hun fik en Lyst til at plage sig selv:

«Sæt dig ikke paa Stenen og læs det. — Sæt dig ikke ved Baaden. — — Nei, nei — staa ikke under Træet — for da møder du ham aldrig!» — Og hun jaged sig selv omkring: «Tre Gange rundt Busken, saa kan du læse det,» — og hun gik lydig tre Gange rundt Busken. «Nei, ikke sidde, men staa! — Nei, Solstraalerne fra Siden! — Nei, ikke under Or, ikke under Asp

— under Rogn slet ikke; for den har sure Bær.» — Og: «Gud hjælpe dig for Gran, det er Dødstræet! — Under Bjerk? — Ja, kanske Bjerk. Bjerk med de smaa Blade og hvide Stamme.» — Saa først gav hun sig selv Lov til at komme tilrette, — og hun holdt Haanden rigtig og Hodet rigtig, og Solstreifet faldt omtrent som det skulde, og Bjerken, Jomfrutræet, skygged over hende — og saa aabned hun endelig Brevet. —

Men det varte en Stund, inden Fernanda Mona forstod det. Hun lod Haanden med Brevet synke ned i Fanget og stirred stort udfor sig. Det var jo meningsløst, syntes hun først, ingenting — han havde maattet ment at skrive noget andet og mer — eller der maatte være skeet en Feiltagelse, Brevet ombyttet, noget bortkommet — hvad vidste Fernanda Mona? — Hun havde jo ventet noget vidunderligt! — Men der foran hende, sort paa hvidt — ja, hun kunde dreie og bese det, saa meget hun ønsked, — der stod kun:

«Hellige, hellige er Luftens Blomster.» Og ikke et Ord forresten. — Saa underlig faa og spinkle forekom de hende nu, disse Ord, som for nogle Uger siden havde lydt for hende, klare og stolte som Toner fra Krystalklarinetter. Og først lidt efter lidt dæmred det for Fernanda Mona, at det var nok den ubarmhjertige Sandhed alligevel med det Brevet — desværre hverken Feiltagelse eller Ombytning, men Sandhed

alene. Ja, deilig er Sandheden slig den svæver om oppe i Himmelrummet som gyldne Isnaale, men anvendt i Livet saarer og ødelægger den ofte, just som Isnaalene, naar de falder ned paa Jorden! — — Hellige, hellige er Luftens Blomster — søg ikke at gribe dem, søg ikke at holde dem fast! — Atter saa Fernanda Mona for sig det vakre Menneske, slig han stod der ved Bordet og med skinnende Øine talte om den forgjængelige Livets Herlighed — og endelig saa hun de fem Ord paa det hvide Papir, saaledes at hun fatted Meningen med dem og Paamindelsen — Øieblikkene der i Parken og i Greven af Provences Skog, det var Luftens Blomster, som ikke maatte røres. — og dermed være da videre sagt: Af Luftens Blomster skulde det lidet nytte at lave Bed i en Have — end sige at tømre Taarn og Tempel. —

— — —

Som Fernanda Mona kom tilbage til Prokuratorhuset, sad Prokuratorens Slægtning der, han havde givet sig efter de andre for at tage Farvel med Prokuratoren og hende.

Under Afskedsmiddagen fik Fernanda Mona en hel uvenlig Følelse ligeoverfor ham, fordi hans store, blide Øine stadig hvilte ved hende. Ved Fernanda Monas Plads laa ogsaa en Rose samt en liden, forseglet Konvolut. Fernanda Mona skjøv den tilside. Først da han var afgaarde, saa hun paa den. Der stod med zirlig Haandskrift:

«Jeg har nu plukket en Rose,
jeg plukkede den for dig.
— Gjerne kan Tornene saare mig,
kun den har Blomster for dig.»

Hun blev træt staaende og vende paa den: — Herregud, hvis det var Kjærlighed, han mente med den Rosen, saa havde den jo netop ingen Blomster for hende. —

XXI.

Omtrent saaledes fór Tankerne gjennem Mattias Agas Hjerne en Nat, han laa i sin Seng uden at sove:

— Ja, se nu er du da snart helbredet, Mattias Aga! Nu har du ikke mer end en Uge igjen, saa kan du kjøre tilbage til Geschæften og se, hvordan de har sumlet derinde under dit Fravær. Naa, det har nok klart sig forresten, Funktionærerne er jo baade øvede og paalidelige nok — og undseet sig for at komme hidud og hente Raad har de heller ikke. — Hm ja — det blev et langt Ophold, dette — og havde det nu ikke været just for de Tøsungers Skyld, som — jeg sandelig tror — forvoldte hele Ulykken, saa skulde det drøie ud, før jeg atter kom tilbage her. Men det smager af Fugl, sa Manden, han kogte Suppe paa Garstauren. Forresten ligner

de hende ikke heller. Og kan ikke si et fornuftigt Ord. Nei, da skulde hun hos Prokuratoren været noget andet. Jeg gav Fan i alle, havde jeg saasandt hende! — Haha — hvad han er for en Tosk, Prokuratoren, som lar hende komme med derover paa Herby — forstaar han da ikke, at han netop burde afsondre hende saa meget som muligt? Nei, det forstaar han ikke; men det forstaar jeg. Jeg skulde nok vidst at ha gjort hende menneskesky og menneskefiendsk, slig at hun ikke havde havt andre end mig, Aga! Men nu hjælper ingen kjære Bror — hun er evig tabt for mig, hun — jeg tror ligesaa tabt som Riketta paa Sjøbunden! Nei, det skal vare længe, inden jeg kommer igjen til Gan — de hvidskindede Tøse kan jo springe om her saalænge; — men aldrig gider jeg reise her som før. — Hm, dengang var her ogsaa anderledes, skulde jeg tro — ligesom saa — saa inderlig, lad mig si — velordnet og alting. Aldrig faldt det mig heller ind, at Værelserne var uhyggelige og døde dengang. — Han saa omkring sig i Halvmørket og ærgred sig et Øieblik over Oppasseren, som havde skjøvet Kommoden bort fra den nordre Væg, husked saa, at det var blit udført efter Ordre, fordi han, Aga, ikke havde likt at se Rosesnirklerne paa den, de tegned sig for ham undertiden som grimme og grinende Menneskefjæs. — Men se nu, om jeg vel satte tilstrækkelig Pris paa nogenting dengang, — tænkte han saa videre. — Kanske

trodde jeg — hvis jeg da overhodet trodde nogetsomhelst! — at slig kunde det holdes løbende, det hele, som en god Veksel. Og slig skulde Riketta altid være som Ilden. Ai ai — Menneskerne, hvor de kjender sig selv daarlig! — Nu ved jeg med ett, hvorfor jeg blev saa venlig stemt mod Gauperne — det var, fordi jeg ved at se dem bade i Sjøen ubevidst erindredes om hende, som ogsaa var sort og hvid af Mørke og Gnister, — og som drukned dernede. — Jeg elsked hende jo alligevel, — tilstod han pludselig for sig selv, og ganske forsagt saa han Sandheden an: — Men sligt ved vi ofte ikke, før det er forsent, — og mange er det vist ogsaa git at ødelægge just dem, som staar deres eget Sind nærmest. — Men saa manded han sig op og blev brysk: «Sludder, Mattias Aga — du ødelagde hende Pokker ikke! Du gjorde hende Pokker ingen Uret! — Kom hun kanske ikke selv? Saa du det kanske ikke i hendes Øine og hendes Smil, straks du kjørte ind paa Gaardspladsen, — Begjæret? Hvad da no' forunderligt, at dit eget Begjær slog imod hendes — som Sten imod Sten, der gnistrer? Sagde hun ikke ogsaa søde Ord, langt sødere, end du nogengang fandt at sige? — Jo, — men — men — Aga kom til at huske noget idetsamme, noget hun selv havde sagt: — Men fordi saa mange Mænd er indbildske og naragtige, tror de straks Kvindeord, som er ømme og hede. De forstaar ikke, de Narrene, hvor

gjerne Kvinden spiller lidt Komedie for at se sin Elsker saa opflammet som muligt! — — Ja sagtens, naar Modgang var over hende, da lod hun kold og haansk. Ret betænkt — da var hun en eneste Haan, der hun stod og gik. — Om der gjordes hende Uret? Nei. Og atter Nei. Havde ikke han, Mattias Aga, taget sig af hende, var hun kanske blit gaaende urørt derude paa Gan. — — Naa! — Mattias Aga fór sammen: — Altid var der Rotter i Løngangen — hele Tiden, han havde ligget paa Gan, var han igrund blit plaget af den Kraslingen derinde, undertiden havde den ogsaa vækket ham. Den holdt jo nok op et lidet Minut, naar han banked med Knokerne i Sengefjælen; men saa tog det fat paany, rasped og rusled — rent som om nogen skulde staa og famle efter Laasen undertiden. Aga lo pludselig i overmodigt Indfald: — Kom ind, Riketta! — Men blev straks igjen alvorlig: — Se, det var nu slet ikke saa særdeles morsomt, dette, at det hørtes for ham imellem, som om hun virkelig skulde staa der og ville ind — sæt nu, at Døren sprang op, og hun kom der — — her paa Gan paastodes der da at være fornummet lidt af hvert. — — Sludder, Mattias Aga, Sludder sier jeg! — Men Mattias Aga frøs. — Hvorfor han nu var saa anfegtet netop inat, vidste han forresten, naar alt kom til alt, ret godt; skjønt han vilde nu nødig endog blot for sig selv erkjende nogenslags Skyggerædhed.

Sagen var, han havde sendt den Hunden af en Oppasser, som ellers pleide at ligge borte ved Dørmatten, væk ifra sig. For Fan alene og ikke Aga skulde bry sig om at beholde Hunde og Oppassere inde i sit Soveværelse Natten over, naar ikke den strenge Nødvendighed bød det. Nu! Den korte Tid, der stod tilrest af Agas Gansophold, kunde Oppasseren herefter faa sove lige ud paa Gangen. Ja, for det kunde jo saa let hænde, at Aga alligevel vilde ham noget. Og den der usynlige Døren, den skulde nok ogsaa Aga greie lidt op med. Ja, for det kunde jo saa let hænde, at Gauperne kunde finde paa noget Fanteri derborte. — Da Aga havde udfundet denne sidste Undskyldning for sig selv, fortrak han Munden til et Smil, og snudde sig halvt fornøiet om paa den anden Side.

Næste Morgen tidlig var det, at Folk paa Gangaarden faldt i stor Forundring over Aga, hvor uendelig fuld af Luner og Paafund han var. Nu vilde han have Kammeret panelet, fra Tag til Gulv skulde det klædes med Totoms Bjerkeplanker, — og straks paa Minuttet blev Arbeidet iverksat med Folk der nedifra Bruget. Mænd ivei med at bære Trævirket opover Trapperne, saa Sveden hagled, og Snedkere ivei med at spikre, saa de forfjamset banked sig selv paa Fingrene. — At Aga havde havt en

slem Nat, var ikke vanskeligt at se af hans gulblege Ansigtsfarve og den dybe Rynke, som nærsagt delte hans Pande i to, slig han sad oppe i Lænestolen og kommanderte:

«Tættere ihop, der kan blaase igjennem Sprækkerne! — Fire Spiker der! — To Spiker paa Midten! — Aaja, det er nok! — Saa op med den der! — Naa din Rad, din Klods, du slaar Spikerne skjæve, du! — Ud med den Spikeren, sier jeg — og sæt den paa ret — naa, du dit grimede Bæst!» — Nu havde Aga altid havt for Skik at udvælge sig en Syndebuk, naar Humøret var slet, — og denne Gang faldt Loddet paa en ung Snedkergut, fordi Aga et Par Gange havde opdaget et Sideblik hos ham.

«Det er ingenting at flire af det, du,» raabte han til Gutten. «Du skulde heller graate, skulde du — slig en Dumrian du er.»

«Jeg flirte inte, jeg,» undskyldte Gutten sig

«Flirte du ikke, sier du? Staar du og lyver ogsaa midt op i Ansigtet paa mig? — Paa igjen, Træhændten!»

Gutten vidste ikke hverken frem eller tilbage undertiden, for alting blev forkjert for ham — stadig værre, desto mer Aga skjændte. Nu stod han med og spikred, da de var naad et Stykke frem paa Væggen. — «Her laater det, som om vi skulde banke i en Træringe,» — sagde en. — «Da faar I spikre des bedre,» — mente Aga:

«Otte Spiker først!»

«Otte Spiker til!»

«Otte Spiker der ogsaa! — Aa, det er ikke at spare paa!» — Det drøned hult af Hammerslagene. Aga befalte flere og stadig flere Spiker i Plankerne. Og tilslut stod Spikerne der ogsaa Hode ved Hode over hele den nordre Væg som Leddene i stramt spændte Lænker.

«Nu tar vi bare en eneste Række der ovenfor ogsaa, saa blir det solid.» — Snedkerne trak sig fore — de var ræd, Bordet vilde sprække.

«Nei, Fan, om det sprækker. Drag paa!» Snedkerne rysted paa Hoderne, men tog fat paany, — og Bordet sprak.

Aga fór op:

«Det var din Skyld,» raabte han til Syndebukken. «Jeg saa nok, hvordan du sleived til.»

«Det var inte mig mer end de andre,» forsøgte Gutten at forsvare sig.

«Din Fant, staar du naa der og lyver igjen.»

«Nei, det er sandt, det,» faldt nu ogsaa de andre Snedkere ind: «Vi var nok sams om den Uløkka!»

«Ti stille, til jeg spør Jer! — Og du, din Urian — værsgo op med hele Bordet, og et nyt paa istedet!» — Men Gutten, som med engang var blit stærk ved Ryggestødet fra de andre, rørte sig ikke.

Aga fik en truende Fræsing paa Tungen: «Vil du, eller vil du ikke?»

«Jeg vil *inte!*» skreg Gutten med engang trodsig og opirret af den evindelige Uret og hev Hammeren fra sig.

Aga reiste sig rasende for at snappe Hammeren og kaste den efter den opsætsige, men traadte i sin Voldsomhed for haardt paa den svage Fod og sank med en Ed tilbage.

XXII.

Fernanda Mona var bedrøvet en Dag, der kom et Regnskyl og bøied mange af Haveroserne mod Marken, saa Bladene blev jordplettede. Hun sad da ved Prokuratorens Stuevindu med Haand under Kind og sukked, og hun vendte sig ikke om mod ham, men talte afbrudt og lavt:

«De knuges ned, en for en, Prokurator. Regnet taaler dem ikke, ligesaalidt som de taaler Regnet — de skal under, under skal de, og Solen har forladt dem. De, som strir imod og holder sig ranke, de mister alligevel Bladene. De søde, fine Blade, hvor de løses op af den onde Regn! Og Farven forandres derude i Randen. — Nei, nei, Prokurator,» og hun vendte sig pludselig om mod ham med et vildt og sky Blik i Øinene, «ingenting kan frelse dem — det er med Roserne derude som med de Mennesker, hvis Levnet skal ribbes — Mennesker, som skal under. — — Se nu, se nu,» lagde hun mumlende til, «et for et falder Bladene af.»

Den gamle Prokurator smilte træt:

«Saa tag dem da ind,» sagde han — «saa frir du dem for Regnet!»

Da sprang hun op og ud af Døren. Hun blev væk en Stund, saa han nær begyndte at undres. Da saa han hendes Hode med de tunge, brune Fletninger dukke op derudenfor Vinduet. Han saa det atter og atter, eftersom hun retted og bøied sig under Blomsterplukningen. Han saa, hvorledes hun blev vaad af Regnet, saa det brune Haar blive mørkt og glinsende. Der fór et Rykk gjennem Prokuratoren ved Tanken paa en, hun blot var en Afskygning af endnu, men en, hvis udtrykte Billede hun godt kunde blit, hvis Regn og Uveir fór over hendes Sind, slig som det nu fór over hendes Hode derude i Haven. Prokuratoren sukked, tung om Hjertet: Han havde gjort, hvad han trodde kunde være godt for hende. Men hun havde nok gledet fra ham paa en anden Maade end tænkt.

Da kom hun just ind i Stuen med Favnen fuld af de vaade, duftende Roser. Hun dryssed dem udover Prokuratorens Bord, hun var blit rød i Kinderne og lo i seirrig Friskhed:

«Nei, Prokurator, nu fik Regnet dem alligevel ikke. Jeg frelste dem fra Stygveiret — med Døden.» —

*

I den Tid, som fulgte, tænkte Prokuratoren, — men ofte skjønte han, at hans Tanke blev gammel og støl:

— Hvor underligt med de unge Piger — ja,

de af dem, der har Sjæl! — der er Skyggeblomster iblandt dem, der ikke taaler Sol — og der er Solblomster iblandt dem, som ikke taaler Regn; men i et og samme Pigesind der kan ogsaa Skyggeblomst og Solblomst gro Side om Side — som hos min Fernanda Mona. Solblomsten i hende, den er liden og fin og tander, Skyggeblomsten hos hende, den er kraftig af Vækst med brede og enkle Blade, der slutter sig sammen i en lukket Krone. Saa sagde jeg vel mig selv engang om ikke netop med de Ord: Naar en Blomst kan vokse sig saa yndig i Skyggen, hvor vidunderlig maa den da ikke udfolde sig i Solens Straaler! — Og jeg tog hende ud i den lyse, glitrende Dag. — Men se, det skulde du betænkt, du gamle Prokurator, at alt her i Verden, der overflyttes, enten det nu sker fra Kulde til Varme og fra Mørke til Lys eller fra Sand til Muld — alt her i Verden, der overflyttes, maa gjennemgaa Stadierne for Overgangen, — hvis ikke — hvis ikke — naar du ikke Hensigten, du gamle Prokurator. Og just dette glemte du! Saa Overgangen blev for brat. Du tog hende fra hendes Slægt og fra Gaarden, hvor alt er malt med sort og graat, hvor den hvide Farve kun lyser i Liglin og Ulykker, — og du tog hende til dit ensomme Hjem — søgte jo nok at pege for hende: Se, d e r er Lyset. Og d e r. Og d e r. — Og hun nikked og svarte — hvem ved, om hun ikke svarte saaledes kun for ikke at bedrøve mig: «Ja, tænk, Prokurator,

der er Lyset!» Og jeg forstod jo nok, at hun selv stod som i mørkt Værelse og sagde det. — Saa fik jeg istand, saa vi digted og sang lidt her om Aftenen; — men en tung Barndom og haarde Slægtsmærker lar sig sagtens ikke jage væk ved et Par Sange paa en gammel Luth! — Og saa kom hun da lige derover, og hendes Sjæl aabned sig for det brusende Liv, drak det ind i de dybeste Drag, favned det ind med hver en Pore — ak — saa jeg det ikke i hendes store, aabne Øine, hørte jeg det ikke i hendes Latter og i Klangen af hendes Stemme, der ofte blev vag og myg af Glæde! — Men hvordan er det vel med Skyggeblomsten, der kommer i Solskin? Et Øieblik flammer den op — kanske antar dens Blade ogsaa Former, der er sært frodige og vilde, og den overstraaler Solblomsterne, fordi den ligner dem ikke i noget, og Solblomsterne, de veldyrkede og sikre, belaver sig nødtvungent til at gjøre Plads for sin nye Fælle. Men det behøver de ikke, straks efter falder Skyggeblomsten sammen og visner. — Det er Tilintetgjørelsen, som kommer over den, fordi den taaler ikke Lyset. — — Herregud, gamle Prokurator, hvad gjør du nu? For nu vil det snart atter flagge til Fest paa Herby. Du ser, hvordan Sollyset farer med din Fernanda Mona. Men er det da ogsaa ret at unddrage den unge Pige den Verdens Herlighed, som du nu engang er kommet til at vise hende? —

*

Ja, sandelig flagged der en Dag til Fest paa Herby, Kjærlighedsgaarden. — Prokuratoren spurgte Fernanda Mona, om hun vilde over. Da neddyssed rigtignok Fernanda Mona i en Fart alle Prokuratorens Betænkeligheder ved at udsætte Skyggeblomster for Sol, idet hun svarte: Nei, hun ønsked ikke. — Men skaffed det Svar ham paa den anden Side en ny Bekymring for hende: Havde Skyggeblomsten allerede visnet? — Og saa blev da den gamle Prokurator gaaende og iagttage sin kjære Fernanda Mona, mens Fernanda Mona gik og kikked efter Skimtene af dem derover. Ti for Sandhed at sige, da gad nok den unge Pige gjerne være med endnu en Gang; men saaledes mente hun, at ønsked Daniel Falbe, ja, længted han, da maatte han gjøre det første Skridt, — og Bud fra ham vilde komme, maatte komme, saa trodde hun, fordi hun nu ved hans Nærhed vækket af Sløvheden haabed og ønsked det saa — — og kom noget Bud alligevel ikke, nu, saa var det da ugjenkaldelig andet, end at det hvide Papirs kolde Ord endnu stod ved Magt — for ham havde deres Elskov kun vært Luftens Blomster — og i saa Fald var den intet for hende.

Fernanda Mona vented. Og mens Fernanda Mona vented, saa hun røde, grønne og blaa Lygter svaie som vældige Høstløv langsmed Husfaçaden. Hun saa Guirlander — vel af røde, skjælvende Aspeblade — snoes mellem Trærne, — og for hende der paa

Gansiden syntes det skjelligt som røde Traades Spind. Og af og til hørte hun en mangestemmig Sang stige op ifra den hvide Gaard — som en stærk, vibrerende Glædessøile mod Himmelen. — Fernanda Mona sukked den første Dags Aften, da Lygterne derover spredte sit Lys ind i det gulnede Løv, og Trærne skalv, som var de levende Guld. Og hun sad taus ved Aftensbordet, saa Prokuratoren fæsted sine milde, graa Øine ved hende og spurgte:

«Du vilde nok alligevel gjerne ha kommet didover, min Fernanda?»

Men hun svarte fast:

— Nei, hun vilde ikke. —

Den anden Dag saa hun, de drog om i Optog, og hun undred sig meget over, hvilket Eventyr de montro nu tænkte sig ind i. Hun trodde ogsaa engang at øine Daniel Falbes høie, smale Skikkelse i prunkende rødt. —

«De toged om idag,» sagde hun ved Aftensbordet til Prokuratoren — «med noget, der ligned en stor Tønde, hvorpaa sad en tyk liden løvbekranset Mand, ved Siden gik — jeg tror — Daniel Falbe med noget i Armene, — og der var mange med Fad paa Hoderne, et Par Stykker af dem leded et Lam, — og tilslut kom Danserinder, som skraalte, saa jeg hørte dem hidover, — og slog paa Tamburin. Kan du skjønne, hvad det skulde forestille?»

Prokuratoren lo tørt.

«Jeg tænker nok, det var et Optog til

Guden Bacchi Ære,» sagde han saa. «Jeg tænker: Kanske var Daniel Falbe Hermes med Dionysosbarnet i Armene. — Og Følget iøvrigt forestilte nok Bacchanter og Bacchantinder — ja, de sang da sine Høstsange af fulde Lunger, siden du hørte dem helt hidover!» —

Men Fernanda Mona sukked. Og Prokuratoren afbrød sig selv:

«Du vilde nok gjerne vært med, min Fernanda?»

Hun svarte: «Nei,» og strøg sig med Haanden over Øinene. —

Den tredie Dag jaged de med Hund efter Hare. Losen klang indover mellem Aaserne, der faldt Skud undertiden, og engang gjalded et langt Todtraab. — Den Dag hændte det, at Prokuratorens Pige kom ud til Fernanda Mona, der hun sad paa Rundbænken i Haven, og sagde, der var et Bud inde i Kjøkkenet. Hun sprang glædesstraalende ind for at høre. — Budet var fra Gan, fra Aga — om han kunde faa snakke med hende. — Nei, det kunde han ikke. —

«Idag efter Jagten gik de ogsaa i Optog,» fortalte hun den Aften Prokuratoren. «De bar en Mand paa en Baare imellem sig, langsomt, et Skridt idag, og et imorgen. De var svært stilfærdige, jeg hørte ikke en Lyd ifra dem, mer end et eneste Skrig, da de var naaet ind af Porten.»

«Det ved jeg ikke, hvad kunde være,» sagde Prokuratoren, — «hvis de da ikke legte Greven af

Provence i en anden Form — saaledes at de bar Greven som død indad Porten!»

«Og det var Enken, som skreg, mener du?»

«Ja, hvorfor ikke?» — Fernanda Mona holdt pludselig Haanden for Øinene og tog den ikke væk.

«Men angrer du da saa paa, at du ikke var med, min Fernanda?»

Da brød det ud af hende i Lidenskab:

«Ja, ja, ja!»

Prokuratoren søgte hjælpesløs at trøste hende:

«Du skal med imorgen. Saasandt jeg er Prokuratoren paa Haug, saa skal du med imorgen. Være med i Optogene. Og synge. Og lege.»

Men hun lod sig vanskelig trøste, forstod han, og hun hørte lidet paa, hvad han sagde — hun hulked tilsidst. Da sagde Prokuratoren saart:

«Jeg blir syg af at se dig saa sorgfuld. Jeg forstaar dig ikke, Barn! Og naar jeg ingenting kan gjøre for dig, er mit Livs Mission tilende, — da kan jeg ligesaa gjerne dø.»

Men hun gik ind paa sit Værelse og blev ved at graate Natten ud. Trodde nok, hun havde blundet lidt paa Morgensiden; ti hun havde ikke hørt Herbyklokkens klingende Spil fra det fjerne. — Men Sagen var, at Herbyurets Klokkespil var stanset. — —

Morgenen den fjerde Dag fik de høre det: Der var under Jagten skeet en Ulykke paa Herby, Kjærlighedsgaarden. Et Vaadeskud havde truffet Greven af Provence, Daniel Falbe, midt

i Brystet, som han ved Solfaldstid havde siddet dybt inde i Skogen med en ung og deilig Frue. Saa vidstes: Hun var nylig kommet med i Kredsen der paa Herby, Daniel Falbe havde vært forelsket i hende under disse Festernes yppige Dage, og hun havde vært funklende som Høstløv af Kjærlighed. De havde da siddet derinde, og Daniel Falbes Øine havde vært dybe og ømme, og — sikkert havde der vært over dem af Luftens Blomster. — Men han, som skjød, var den unge Frues Ægtefælle. Et Vaadeskud? — Men var en Geværmunding blit rettet mod Daniel Falbe, fordi han legte med Elskov, saa havde kanske ogsaa Kuglen truffet saa sikkert, fordi han saa ofte havde legt med Døden. —

Og saa fortaltes senere: Hun, som han sidst havde elsket, hun var vanvittig af Sorg, hun anklaged sin egen Ægtefælle, hun laa over Daniel Falbes kolde Legeme og graat sine Øine blinde. Og da han endelig skulde bæres væk for altid, da skreg hun vildt og rev sig i Haaret, og de maatte med Magt holde hende tilbage.

— — —

Saa mange Sjæle, saa mange Sind: For Fernanda Mona havde Sorgen raset ud hin tredie Nat, da endnu intet Menneske havde sagt hende noget. —

Og saaledes var det da hændt, at Fernanda Mona havde ventet paa Daniel Falbe paa samme Vis, som da hun vented paa Valmuen, der blev Kala.

XXIII.

Vi ved, at Døden forløser. Dog ikke alene Menneskesjælen. Men ogsaa Ordet paa de gjenlevendes Tunger. De Ord, som før fik ligge i Knebel og Baand, flyr frit med engang — flagrer som Sommerfugle, som Trækfugle, som Stormfugle, som Standfugle. For Ordet om den døde — snart er det vagt og mildt, snart skriger det i Vildskab og Storm, snart staar det stille og luer som det kolde Nordlys paa Himlen. Og Kvinders Ord om Mænd, der er døde bort fra dem og deres Elskov, er som dette sidste.

— — —

Nu han var død, Daniel Falbe, nu kunde Fernanda Mona gaa til sin gamle Ven, Prokuratoren, og fortælle ham om sine faa og straalende Livsenstimer derover. Og ikke fortalte Fernanda Mona Prokuratoren dette som en Kvinde, der har eiet og tabt; men som en Kvinde, der har eiet, tabt og givet igjen paany, og hendes Øine var mørke, og Stemmen fuld af klingende Seir.

«Se, Prokurator, nu er han Greven af Provence for Tid og Evighed — nu har han for evig Adelsstemplet paa Panden.»

Men siden, da Dødens Begeistring gled væk fra hende, afløstes den rigtignok af en Forstemthed, der fik sit Udtryk i Ord som disse:

«Prokurator! Var jeg nu gaat didover, da havde jeg seet ham endnu engang i denne Verden. — Prokurator! Hvorfor gik jeg ikke over, naar jeg havde slig Lyst? — Prokurator! Hvorfor læres vi Piger op til at vente? — Jeg tror nok ikke rigtig, at Herligheden gaar om fra Dør til Dør og kikker efter, om nogen sidder paa Stolene og venter paa den. Nei, Herligheden maa søges, Prokurator. — Og hvorfor søgte jeg saa ikke over til Herligheden, naar den ikke var længer væk end tversover paa den anden Side Sjøen? — Prokurator, hvorfor læres vi Piger op til at være stolte? — Hvor langt kommer vi vel med den Stoltheden — er der nogen, som takker os derfor?»

Prokuratoren tvang et Smil tilbage:

«Derfor takker nu jeg dig, min Pige, ligesom du vist ogsaa vil takke dig selv, fordi du havde Selvfølelse nok til ikke at gaa rundt efter en Mand, der ikke —»

«Hvilket? Hvilket, Prokurator?»

«Ikke var din Godhed værdig.»

Da fik hun det jo travelt med at overbevise Prokuratoren, hvor uendelig værdig den Daniel Falbe havde været til al den Godhed og Kjærlighed, som i Verden fandtes.

Knapt kjendte nu Prokuratoren sig selv igjen, at han orked betage sin Yndling hendes Illusioner. Men han gjorde det, idet han harmfuld forklarte hende Uridderligheden ved at lege med Kvindehjerter, og ikke mindst det forkaste-

lige i for et kortvarigt Lunes Skyld at saa Ufred og Tvedragt mellem to, der ved hellige Løfter var bundne sammen. — Og Fernanda Mona stod snart maalbunden for den Gang. —

Men da hun næste Gang snakked til ham om det samme, saa hun modfalden ud, og som det lod, havde den Skruppel fæstnet sig hos hende:

«Prokurator! Men var jeg nu gaat didover, da havde jeg endnu engang seet ham i denne Verden.»

Prokuratoren trøsted: — Hvor naadig en Styrelse, der undertiden greb ind i Menneskelivet og ved smaa Midler leded mangt til det bedre. Var hun kommet over dengang, hvor vilde det ikke pint og plaget hende, dette, at se ham, Daniel Falbe, slig alt hans Væsen tilhørte en anden. —

Fernanda Mona brød alligevel frem med en fortvilet Tanke:

— Nei, hvad nu Prokuratoren end sagde! — Havde Fernanda Mona vært der, saa havde kanske Daniel Falbe siddet med hende, og hun, Fernanda, havde Gud ske Tak ingen skinsyg Mage til at skyde ham. —

Da rysted Prokuratoren paa Hodet:

«Slige Tankeeksperimenter bør du dog fritage dig for, Fernanda! — Ja, vel er du ung og smuk, og Gud og Hvermand kunde undre sig over, hvordan den, du engang har vært huld, nogensinde kunde glemme det. Men der

gives Mænd, forstaar du, Fernanda Mona, med hvem intet kan stilles op, fordi de drages kun af de nye Melodier — i dem alene finder disse Mænd Vidunderlandet, hvor Vinen skjænkes frisk i sin Sødme og kjølig i sin Hede. Og just slig en Elskovens Ødeland var Daniel Falbe.» —

XXIV.

Det skulde vel intet Under kaldes, at Fernanda Mona nu en Tid blev gaaende kold og sløv for Livet. Desuden bragte en Forestilling om, at Prokuratoren ikke ganske forstod hende i disse hendes Betroelser om Daniel Falbe, Fernanda Mona til at slutte sig inde i sig selv. Hun vilde gjerne gaa alene omkring eller ligge og duve i en Baad ude paa Sjøen. — Der laa hun ogsaa en Dag, da hun saa sine to Søstre komme springende ned fra Gan, holde de hule Hænder for Munden og raabe:

«Aga vil snakke med dig! Aga vil snakke med dig!»

Hun lod, som om hun ikke hørte dem, men lod Baaden drive over mod den anden Side. Der saa hun et sort Slør, som vifted ud af Vinduet paa Herby. Fernanda Mona tog Aarerne og rodde, til hun atter var midt ud paa Sjøen:

— Hvad skulde jeg nu over paa Herby? tænkte hun. — Nu de vifter med sorte Slør. —

Men disse, der havde vinket til hende fra hver sin Side, havde vækket Fernanda Mona som af en Døs, og hun blev siddende og se afvekslende hen til de to Steder, og sagde saa ved sig selv:

— Der er Herby, Kjærlighedsgaarden, og der er Gan, Hadsgaarden. Se paa de to, hvordan de stirrer mod hinanden over Sjøen — hvor Hadsgaardens Udtryk er mørkt og fortrukket — hvor Kjærlighedsgaarden er bleg af Længsel og Elskov. Og begge har de Udsendinge, som vifter. — Nei, jeg hører ikke hjemme, hverken der Hadet eller der Kjærligheden gror. Lar jeg Baaden min drive, da driver den nok mod Herby. Men der vifter de jo med sorte Slør — der vifter de med sorte Slør, — gjentog hun.

«Fernanda! Fernanda!» raabte de to Gauper paa Gansbredden, og den ene flagred med sit røde Skaut, saa Blæsten rev det fra hende og kasted det ud i Vandet. Der laa det og dukked og fløđ som et rødt Blad.

— Og der rives røde Klude ifra Gan, — vedblev hun. — Ja, begge mister de, baade de paa Hadsgaarden og de paa Kjærlighedsgaarden. Snart sagt, ved jeg ikke, hvem har det værst. — Men ligesaa gjerne kan jeg paa den Maade ro til Gan som drive til Herhy! —

Fernanda Mona rodde tillands og gik op til Gan.

«Hvorfor kom du ikke før?» spurgte Gauperne. «Aga kjeder sig vist. Og han har ventet paa dig i mange Dage.» — Hun forstod, at de var blit Agas svorne nu, siden han havde ladt dem komme tilbage til Gan. Og de tog hendes Haand og fór foran opover Trapperne:

«Her, her er hun, Aga,» raabte de glædesstraalende — «vi fik fat i hende, vi!»

Aga vendte Hodet mod Fernanda; hun kunde ikke se, om han smilte, fordi noget langt Skjæg havde overgrod hans Mund og Kind; men hun hørte nok, at hans Stemme var venlig:

«Naa se der er hun da!» — og han beholdt hendes Haand og fortsatte langsomt med længere og kortere Pusterum, mens Blikket fra de brune, dybtliggende Øine uafladelig befølte hende:

«Jeg havde Lyst til at se hende igjen, hun, som var saa flot til at levere Gavebrevet sit ifra sig. For dengang paa Begravelsesdagen, da hun stod og trykked herinde i nogle Minutter, før hun atter gik sin Vei, fik jeg kun et Slags Helhedsindtryk af hende, men ikke netop Detaljerne, nei. Det var nok forresten det, jeg tænkte, at hun ikke tabte ved at tages nærmere i Øiesyn heller. — Men hvad jeg vilde spørge hende om: Hvordan liker hun sig hos Prokuratoren? Har hun ikke Lyst til at komme hid tilbage til Gan? Hun skal faa alt, hvad hun vil — fine Heste at ride paa — smukke Vogne at kjøre i — kanske vi ogsaa maa male Gaarden helt hvid som Herby — hvis hun vil komme?»

Fernanda saa kun forbauset paa ham og rysted paa Hodet.

— Naa, naa, det var kanske kommet for bardus over hende, — mente Aga nu, — han kunde jo nok ha fremsat Forslaget mer lidt efter lidt ogsaa; men han var nu engang ingen Ynder af Omsvøb og Vendinger. Derfor fik hun tage det, som det faldt. At han gjorde alting i bedste Mening, det var ialfald sikkert nok. Han havde jo seet de tre Søstre, fra de var ganske smaa, og var ofte ikke langt fra at betragte dem som Døtre eller nære Slægtninge. — Ja, hun fik tænke over hans Forslag da og melde ham Resultatet en af Dagene, naar hun fik Tid. — — Forresten havde han hørt Gauperne fortælle, at hendes mangehaande Gjøremaal hos Prokuratoren bar Skylden for, at hun ikke før havde efterkommet hans, Agas Opfordringer, — var det sandt? —

«Nei,» svarte Fernanda Mona nu, — «det skorted nok ikke paa Tid. Men paa Vilje.»

Agas Panderynke blev synlig et Øieblik.

«Hvordan gik det for sig, at hun fik Viljen nu da?»

Hun svarte bort i Taagen, mer til sig selv end til ham:

«Fordi de vifter med sort paa Herby.»

«Nei, hvordan kunde jeg glemme sligt da. Herby er Verden, er det ikke?»

«Jo, det v a r.»

«Og naar Herby er lukket, er Verden luk-

ket. Da kan du ligesaagodt gaa hid og snakke med Aga, som har brukket Benet sit op igjen.» — Der fór et skarpt og misundeligt Blink fra Agas Øine. — «Jeg har hørt, du sørger over Daniel Falbe,» sagde han saa pludselig.

«Hvem har sagt Dem det da, Aga?»

Aga lo ondskabsfuldt:

«Det husker jeg vel ikke rigtig. Men den, som sagde det, sagde samtidig, at det burde hun ikke gjøre; for Daniel Falbe forsmaadde hendes Kjærlighed.»

«Forsmaadde?»

«Ja, forsmaadde! Hun sad jo hjemme denne Gang, og Daniel Falbe var tilskogs med en anden.»

«Forsmaadde?»

«Javel, det betyr: Han vilde ikke ha hende.»

Hun saa op og saa, han var ond i Øinene. Forstod, han havde lokket hende til at røbe sig, for saa i kold Misundelse at sige det mest saarende, en Kvinde kan høre.

«Forsmaadde?» — Men som hun for tredie Gang havde udtalt dette ene og samme Ord, mærked Fernanda Mona, at det var Hadsgaarden, inden hvis Vægge hun sad. Hun stirred dumpt igjen paa Manden med de onde Øine:

«Nei, det Gavebrevet,» sagde hun famlende, men fast besluttet paa at give ham nogen Sandhed igjen, — «kommet fra slige Hænder, som Deres, det betakked jeg mig sandelig for.» Hun havde reist sig, men stansed paa Vei mod Dø-

ren og saa sig om i Værelset: «Og De, Aga, De maa ikke indbilde Dem, at De stænger Samvittigheden ude, ikke om De saa paneler hele Gan Gaard baade udvendig og indvendig og faar Dobbeltslaaer for hver eneste Dør.» — Nu var det Agas Tur til at stirre uden Svar, og Fernanda Mona fortsatte sikkert:

«Den blege Samvittigheden, den smyger nok med Dem den, Aga. Og det sier jeg: Skulde De nogengang rigtig faa se Øinene paa den, saa maatte det bli her paa Gan, hvor endda Skyggen efter hende, De ødela, hviler overalt.» — Og hun gik uden et Ord forresten. Men Aga laa stille tilbage og saa mod Døren, som havde lukket sig efter hende.

Da Fernanda Mona kom ud, følte hun sig i en underlig opspilet Stemning. — Det var kanske for hensynsløst sagt, — tænkte hun rigtignok et Øieblik, — han er jo syg. — Men i næste Øieblik kom det hende for: — Kanske var det Faster Rikkas Aand, som havde lagt hende Ordene i Munden, — og da angred hun, ikke at have sagt langt meget mer.

Fernanda Mona rodde atter ud paa Sjøen.

Derude skinned just Solen i Nedgang bag Gan Gaards Huse, og Sjøen skvulped sort imod Baaden, men med røde Strimer i Kjølvandet.

«Det er Blod,» mumled Fernanda. «Blod,

Blod, Blod,» blev hun siddende og gjentage, idet hun sank hen og glemte at ro. «Lidt af alt det Blod i Verden, det Blod, som forløser, naar det rinder, men som sprænger, naar det bindes. Blod, som faar strømme, er det ikke Løsen for alt. Men ondt for alt, naar det stænges. Da gaar der Hede i det — og Betændelse. Som nu ogsaa med min Faster Rikka.» — — Og som hun sad der den ensomme Pige i Baaden, kom hun til at leve sig ind i Vandets Mørke med de flimrende røde Stjerner og Gangaardens glidende Skygger. Hun syntes, og det var hende slet ingen Underlighed, slig hun sad i Baaden paa den sorte Sjø, overfor hvilken Slægtsgaarden laa og knuged, — hun kunde være baade sig selv, Fernanda Mona, og den anden, Rikka Torsen, i en og samme Person. Hun, Fernanda Mona, som havde følt den lyse og deilige Bølge af Livet derover paa Herby, og nu leved i Prokuratorens lune Hjem, — hun vidste bedre end nogengang før, hvad hun vel havde havt, hun, Rikka Torsen, slig hun tungt midt oppe fra en Troldhaug kunde iagttage andre Menneskers Glæde, den hun ved Sindelag, Slægt og Skjæbne var udestængt fra. — Og i Fernanda Monas Indbildning danned sig en mørk Skikkelse med Tornekrone om Panden, og imellem de sorte, haarde Torne straaled store, blodrøde Roser. — Hvad vilde du tale? — spurgte Fernanda Mona. — Vilde du tale mildt og rolig, som den der har fundet Hvile efter store Lidelser? — Nei,

nei, ikke sprang Resignationens stilfærdige Ord fra de Læber, men haanlig spændt, som de var det engang, talte de. Nei, der var intet blit af Prokuratorens milde Lære: «Elske skal du,» mente Prokuratoren. «Hade skal du,» maned Rikka Torsens Aand. Og Fernanda Mona mumled Ord for Ord, som mumled hun nogen efter:

«Hade skal du Livet ud
Mennesker, Dyr, Djævel og Gud.
Hade skal du i Døden med
alt som dig gjorde af Livet kjed.

Hade skal du i stort og smaat,
Hade skal du i Braut og Brott,
Hade skal du i Evighed,
Kun Hadet skal være din Kjærlighed.

Hevne skal du fra Dag til Dag,
Hevnen er Livets herligste Smag,
Hevnen gjør dig til stærk ifra svag,
Hevnen er Sjælens største Behag.» —

— — Fernanda Mona tænkte sig en Skikkelse paa Sjøen: — Vandet drev af de tunge Lokker, — Klærne klæbed fast ved Legemet, saa hver en Form vistes, som var det en sort Statu. Og ud af Øinene skinned dybt og uudslukkelig — Hadet — det evige, store Had, det der snart gaar som Stormbyger over Folkene, og snart lurer om, stille og stumt, men overalt efterlader sig de røde, forkullede Furer — at ligne med Steder, hvor Lynet har slaat ned.

«Hadet er Menneskets bedste Værn.»

«Men Hadet er dødt. Af Hadet gror Intetheden.»

«Nei, Hadet lever evindelig.» —

— Fernanda Mona sad endnu i Baaden, da Skumring var gledet over Sjøen og gjort den saa sort som en Rude ved Nat.

«Naar alt andet dør, saa lever Hadet. Men naar Flammer fra Himmel og Jord mødes, da er Verdens sidste Time. Hadet fortærer Jorden.» —

XXV.

Den gamle Prokurator stured. For hver en Dag blev det ham saarere, dette, at hans Protegé ikke længer kom til ham hverken med sine Sorger eller Glæder. At hun derimod unddrog sig hans Selskab, sky og egen gik afveien for ham saavelsom for andre. Han, hvis Alderdoms Glæde det vilde vært at se denne unge Pige frisk og sund paa Sjælen, iagttog grangivelig nu, hvorledes hendes Sind tog just de sygeligste Former. Han, der ønsked hende frem mod det Maal, der gir Øiet det klare, rolige Blik, — det Maal, der gjenspeiles i Smilet, som findes paa mange Dødes stivnede Læber, — han sagde nu til sig selv:

«Jeg har alligevel ledet hende feil. Menneskenes Egenraadighed staar for Fald. Naar lærer vi? Aldrig.» — Og den gamle Prokurator sukked, og sukked paany, og greb sig undertiden med et snart Greb for Hjertet. Hun kom til at se det engang og spurgte:

«Har du ondt, Prokurator?»

«Jeg føler mig saa magtesløs, Fernanda Mona,» lød Svaret først. «For dig, for mig selv og alt.» Og i Stilheden, som fulgte, givende efter for Lysten til at udtale sig engang, greb han træt til deres gamle Billede om Blomsterne:

«Ser du, Fernanda Mona, du planted Blomster i Prokuratorens Have her ivaares. Men i Sommerens Løb glemte du imellem at vande dem, og mangfoldige Gange visned de og tog sig atter op, indtil de nu tilslut visner for Alvor, Fernanda Mona, fordi ogsaa Høstens Tid er inde. — — Men om det nu var med Prokuratoren selv som med Blomsterne i Haven?» —

Fernanda Mona saa forskende paa sin gamle Ven:

«Det er da min Skyld, du har ondt, Prokurator?» Og for første Gang paa lang Tid lød hendes Stemme levende og angstfuld.

Da rettet Prokuratoren sig raskt og forklarte:

«Saa langtfra mener jeg at bebreide dig noget, min Fernanda Mona! — Nei, her er nu heller ikke Sydens Luft til at styrke og bevare — mig gamle Prokurator med det unge Hjerte.» Men det sidste kom ganske henaandet og lavt.

XXVI.

Det varte ikke længe, inden de to Gauper atter kom med Bud fra Aga, at Fernanda Mona maatte komme til ham.

Hun steiled først ved Tanken paa, at han havde saaret hende, og svarte: — Nei, hun vilde ikke komme.

De to Gauper fremholdt halvt forsagte:

«Du kan godt komme. Han er slet ikke saa lei, som han har Ord for.» Og til yderligere Betryggelse fortalte de: «Han har ladt alt Skjægget rage af sig ogsaa nu, saa han ser ikke ud som no'n Troldmand længer.» — Men Fernanda Mona vilde fremdeles ikke.

Da kom de igjen nogle Dage senere. De satte sig paa et Bord inde i Prokuratorhuset. Blev siddende slig lidt og slingre med Benene.

«Det er slemt for Aga,» kom det saa. «Han har det ikke godt.» Og helt forsagte bad de pent: «Vil du ikke være saa snil at bli med os til ham?»

«Jeg kan vel ikke gjøre Aga friskere.»

— Jo, det var kanske det, hun kunde. —

Fernanda Mona rysted paa Hodet:

«Om jeg nu ogsaa kunde, vilde jeg saa gjøre det, tror I?»

Da stak de to Gauper pludselig i at graate:

«Han vil ikke slippe os ind til sig, før vi har faat dig med, sier han!»

— Hvad aparte det da var for dem at være inde hos slig en syg og forsinnet Mand? —

— Aa, de var nu ikke anderledes, Gauperne, Aga var snil og rar, de fik være paa Gan, de vilde gjerne gjøre noget igjen for ham. —

Fernanda Mona skjønte: Gauperne var tæmmet nu og blit Hunde.

Tilslut lod hun sig dog overtale til at gaa med dem. De var glade da og fortalte underveis, at naar d e fremfor andre vidste, hvordan Aga havde det, saa var det, fordi de ofte titted paa ham gjennem Nøglehullet. Og han var blit saa besynderlig til at ligge og rulle med Øinene og glo om sig i det sidste, naar ingen var inde hos ham. Og han havde saa vanskelig for at sove. Og naar noget gik ham imod, saa havde han let for at glemme sig, og sparked han i Benet, fik han straks Smerter i det. — Fernanda Mona forstod, de gik nok op i sin Herre med Liv og Sjæl nu disse to, og rimeligvis kunde intet i Verden nu tvinge dem bort fra Aga, slig han sikkert i deres Bevidsthed var sammenvokset med Gangaarden. —

Han havde en stærk Spænding i Blikket, da hun traadte ind af Døren.

«Ud! Ud!» sagde han utaalmodig til Gauperne, der var fulgt med. Men til Fernanda Mona vilde han kun hviske saa lavt, at hun ikke forstod det.

«Kom da hid,» hed det saa. Og da hun nøled, forsikred han: «Du behøver ingenting at frygte. Jeg gir dig Fribrev, saa jeg kan faa spurgt dig om det!»

Hun kom da helt hen til ham, og han trak i hendes Haand, forat hun skulde bøie sig dybt nok. Saa holdt han hende om Nakken og hvisked lige ind i Øret:

«Det var da en besynderlig Ting, saa vel du mener at være indi lidt af hvert. — Hvorfra har du det? — Svar, er du god.»

Fernanda Mona svarte:

«Aa slig efterhaanden har jeg faat vide meget leit, jeg.»

«Tror du det virkelig ogsaa?» Agas Øine brændte flakkende ind i Fernanda Monas Ansigt.

Hun vendte Hodet og saa fast paa ham:

«Ja, jeg maa jo tro det.»

Nu var det, at Aga slet ikke vilde ophøre med sin Udfritting: — Hvad havde hun da egentlig hørt, og hvorfra havde hun hørt det? Han mente, det var en græsgrod Sag det der, det vil da sige, — og han hjalp paa sin Forsnakkelse: — Han mente, at en Sag, som aldrig havde eksistert, heller ikke skulde leve saa længe i Rygtet. — «Sig mig nu Fernanda, du som ser saa pen og snil ud — gjør mig nu den Villighed at si det!» —

Og Fernanda Mona sagde, hvad hun fandt for godt. Men der hun naaed med Tanken

hen paa de værste Punkter, steg Modviljen for Aga atter op i hende, og hendes Øine lynte imod ham i det halvmørke Gankammer. Agas Ansigt fik Liv:

«Du unge Pige, som staar der med Nag mod mig,» sagde han — «se til, om jeg ikke kjender dig igjen Træk for Træk af en anden. Hun gaar som Skygge nu, men du er levende, frisk og deilig,» — og han forsøgte at trække hendes Hode endnu længer ned. Hun rev sig løs med Udtryk af Væmmelse. Kort efter sank Aga sammen:

«Hvad var det forresten, det du sagde forrige Gang — det om Samvittighed og Skygge? — Forfulgte Samvittigheden mig i Skyggerne, sagde du?»

«Ja.» —

Ruderne i Agakammerets Vinduer var skimlede og ujevne, nogen som Perlemor, nogen med hvide Flekker. Og en af disse Flekkerne havde Størrelse som en stor Skaal i den nederste Rude, og den traadte tydelig frem, naar der var mørkere ude end inde. Det forbandede Vindu! Agas Øine droges mod det i søvnløse Nætter. —

Og en Skumringstime, da nogen kom ind, befalte han:

«Hæng det Tæppet der for Vinduet — og husk altid at gjøre saa hver eneste Kveld!»

Men næste Aften, da de vilde hænge Tæppet fore, hed det:

«Nei, hvad Fan — det der vil jeg ikke ha!»

En anden Gang bød han dem trække Sengen over til den modsatte Væg. Sengen var af den Slags, hvis Himmelkrone er fæstet i Taget, saa den maatte de løsne med Øksehammeren, før de fik udført Ordren. Dog — ikke havde han havt Sengen staaende paa det nye Stedet længer end en eneste Nat, saa maatte de skubbe den et andet Sted. Og Dagen derefter et tredje og saaledes Værelset rundt, indtil den efter en Uges Flytning atter havned paa sin gamle Plads. Men nu maatte atter Tæppet op for Vinduet. For under Forbandelser at kasseres den næste Kveld.

Den Kveld laa han der, som han før havde ligget, og Tæppet var væk, saa det var halvlyst i Kammeret, og Oppasseren lagde sig til at sove paa Madrassen udenfor Døren.

Og Natten forløb rolig og godt, naar undtages en eneste Larm. Oppasseren vaagned af det; men da det ikke larmed paany, skutted han bare lidt paa sig og sov videre.

Men da samme Oppasser kom ind om Morgenen, forundredes han straks ved en Trækvind gjennem Værelset. Han saa didhed, hvorfra Trækvinden kom, det var gjennem en istykkerslaat Vindusrude, og nedenfor paa Gulvet sammen med hvide Glasskaar laa Agas Stok. Men oppe i Sengen laa Aga og stirred paa ham, rød i Øinene:

«Jeg har ingen Følelse i Kroppen,» hvisked han mellem Tænderne — «der er ligesom blaast Dødkjød ind i mig.»

XXVII.

Atter var Støv faldt paa Prokuratorens Luth, der den hang urørt paa Væggen i det lyserøde Silkebaand, som nu var falmet af Sommersolen.

Prokuratoren selv sad i den sidste Tid imellem hele Dagen stille i sin Stol. Spurgte nogen ham, om han ikke følte sig vel, lød dog altid Svaret: — Nei, han var frisk. Uden at tænke saa meget over det, grudde han sig kanske endel til den lange Mørketid, som var ivente, den var ikke god for ham — nei, den var ikke. Han havde igrund vænnet sig fra saant haardt Veirlag nu alle disse Aar, han havde tilbragt i Syden. — Ti i dette Stykke med Prokuratoren som med Mennesker flest — han havde ikke imod Skalkeskjul.

En lignende Udtalelse bragte engang Fernanda Mona til at spørge, om han angred sin Hjemreise.

Prokuratoren svarte da:

«Nei, det gjør jeg ikke. Jeg er just glad, at jeg reiste hidhjem og traf dig, Fernanda Mona.

Skjønt — undertiden tænker jeg nok ogsaa, at det helst maatte vært det samme — for min egen Del. Men det er nu en styg og egoistisk Tanke, tildels diktert af min Skuffelse over ikke at kunne gjøre Tilværelsen saa meget lysere for dig. Viljen var der, ved du, — jeg trodde — ogsaa Evnen. Men vi Mennesker, ak, — hvor ofte tar vi ikke feil af Midlet!»

«Aa kjære Prokurator,» bad Fernanda Mona ham, han maatte ikke snakke saaledes. Hvad kunde han eller nogen for Skjæbnens Veie? —

«Skjæbnen? Skjæbnen?» sagde Prokuratoren i opblussende Kraft. «Husker du ikke, hvad jeg engang indprented dig om Skjæbnen, Fernanda Mona? Saavel som du kunde bytte Navn, kunde du ogsaa bytte Skjæbne.»

«Nei du, Prokurator,» paastod Fernanda Mona, — «vi kan ikke bytte hverken Skjæbner eller Navne, som vi skifter en Klædning af os!» Og triumferende ved Tanken paa sin Paastands Seir over hans, redegjorde hun:

«Du forsøgte nu heller ikke at døbe mig helt om, du gav mig et Tilnavn istedet. Slig, mener jeg, er det med Skjæbnen ogsaa: Vi kan nok faa no' i Tilvækst; men Grundstemplet blir der, det kommer vi aldrig fra.»

«Alligevel skal du fra det, Fernanda Mona, og den Dag skal komme, at du gir mig ret. Det er sandt nok: Fra Slægten og Gaarden skal du længer bort end nu, langt, langt bort,

Fernanda Mona; men da tror jeg nok ogsaa, du er kommet bort fra en stor Del af din Skjæbne.»

«Saa har jeg ogsaa tænkt,» begyndte han atter, — «at om Gud vil, skal vi reise didned ifølge, — og har end baade du og jeg havt noget tungt i denne Tid, vil sikkert mangt og meget lysne for os. — Du skal faa mærke, kan du tro, hvordan det er at leve op — at føle Blodet tyndes, og Sindet lettes.» — Men Øieblikket efter faldt Prokuratoren i Tanker. —

«Hvad er det nu da, Prokurator?»

«Nærmest slet intet, Fernanda Mona. Undertiden funderer jeg sandelig paa, om jeg mon tro er paa Veie til at bli Pessimist paa mine gamle Dage. Det lønner ikke Umagen at fortælle dig det engang.»

«Tror du ikke, jeg forstaar nogenting nu længer da?»

«Jo, det kan jeg nok tro. Men det er egentlig for betydningsløst til at nævne, det jeg mener.»

«Fortæl alligevel, Prokurator.»

«Jaja! — Det er, at jeg har nogen underlige Oplevelser i det sidste — det vil sige, der er Ting, som paatrænger sig mig saaledes, at jeg mærker dem som Oplevelser. — Først hændte det en Nat, at jeg vaagned af en stor Ængstelse, saa Hjertet hamred; men se, det var nu ingenting. Saa hændte det en Mørkningstime, jeg sad i Stolen her, at nogen lagde Haanden paa

min Skulder, — jeg vendte mig om i den Formening, at det var dig, Fernanda Mona; men det var nu heller ingenting. Og nu tilslut hændte det en Dag, jeg sad her og tænkte, hvor yndigt vi kunde faa det dernede i Syden, hvor det maatte bli rart at vise dig de Verdens Herligheder, — da sprang en af Strengene paa Luthen. Det var som Smeldet af en stramt spændt Strik lige ind i mit Hjerte, Fernanda Mona, og atter tog det til at hamre som dengang om Natten.»

«Kjære, kjære Prokurator, du maa se til at komme bort fra dig selv, du ogsaa, skjønner jeg nok.» — Og i en afmægtig, men instinktiv Trang til at gjøre noget for ham, gik hun hen og pusled med stort Besvær en ny Streng paa Luthen, og knytted ogsaa i den et nyt Silkebaand.

Prokuratoren smilte lyst:

«Tak skal du ha, min Fernanda Mona! Ja, du har Ret, jeg gjør mig vist unødige Sorger. Men nu skal jeg ogsaa ta mig sammen, skal du se.»

XXVIII.

Saaledes talte Aga, uafbrudt og anspændt, mens hans Haand holdt fast om Fernanda Monas, og han af og til vendte Hodet usikkert om mod Vinduet:

«Jeg, Mattias Aga, var den Stærkeste af de Stærke. Saa stærk var jeg, at just Styrken blev min Svaghed. For Styrken, Fernanda, den er som en Tordensky, den maa gi sig Udslag — og saa med et kan det hænde, den er borte. — Jeg, Mattias Aga, jeg reiste hid, for at heise mit Flag paa min gamle Fæstning, — derfor blev jeg selv en Fange. Men var jeg forblit, der jeg var, eller havt en mindre Styrke, slig at jeg havde manglet den stærke Trang til at gi den Udslag — da havde alt været saare vel og bra. Istedet ligger jeg nu her forslaat, og lammet — af Skyldbevidstheden. Hvad sagde jeg? Skyldbevidstheden? Nei, der løi jeg; for jeg har ingen Skyld. — Men den Ting var jo sand, og det har jeg nu Lyst til at betro dig, Fernanda, — der er virkelig noget, som gjør mig utryg herinde — eller rettere: Jeg er blit saa forbandet enervert, skjønner du, af at ligge saa længe paa denne Liggaarden, — jo, det Ordet er betegnende nok det, skal jeg si dig, — gaa lidt paa Frastand af Gangaard, du, tænk paa, hvad jeg sagde, og fortæl mig saa, om ikke igrund hele Huset ligner en stor, sort Ligkiste! — Fy Fanskind! Og her netop blev jeg liggende da. Men nærsagt gik det endda an, indtil du havde vært her, du, med alt dit opstyltede Snak — om Øine, blandt andet — Samvittighedsøine. Nei, det var jo ikke engang berettiget af dig! Men mig, syge Mand, gjorde det alligevel et visst Indtryk paa — — og der begyndte Aften

efter Aften at komme et hvidt Fjæs paa Vindusruden til mig. Ja, jeg beordred nok Tæpper foran det Vinduet derborte. Men saa blev her sort, som laa jeg i min egen Grav. Og det var jo heller ikke videre hyggeligt! Saa lod jeg Tæpperne tage væk. Men det forbandede Fjæset var der fremdeles og plaged mig baade sent og tidlig; indtil jeg blev kjed af det tilslut og kasted noget imod det — men da skulde du kjendt — huthh, slig en hvid — kridhvid Isgufs, der kom og tog omtrent Veiret fra mig. — Sig mig, du, som tror saa meget ondt, du tror vel kanske ogsaa, det var nogen, som hevned sig paa mig, du?»

— Og Fernanda Mona gjentog, hvad hun ogsaa før havde udtalt, omtrent med samme Ord:

«Ja, onde Gjerninger hevner sig altid — ikke mindst gjennem Samvittigheden.»

Men i braa Overgang, som var blit ham egen i det sidste, slog nu Aga om:

«Er de nu der igjen Talemaaderne! — Nei, du, til min Dødedag forstaar jeg aldrig helt, at du igrund orked rive over det Gavebrevet. Men sig mig: Angrer du det ikke ogsaa nu? Vil du nu ikke gjerne ha et nyt?» — Han laa og lo lidt ved sig selv:

«Vil du ha Gan?»

Fernanda Mona lo ogsaa, men svarte:

«Nei, jeg vil ikke ha Gan.»

Han saa paa hende lidt skummelt fra Siden:

«Nei, jeg forstaar vel, du behøved ikke at

tage imod noget for din egen Skyld. Derimod har du to Søstre. — — Men du er nu engang ikke af noget opofrende Slag, Fernanda,» kom det spydig efter.

«Hvorfor skulde Aga i sin Gavmildhed gjøre mig til sin Skyldner?» spurgte nu Fernanda Mona just i samme Tone. — «Har Aga en Følelse af, at de to Gauper trænger noget, bør han heller gi direkte til dem.»

Aga taug en Stund. Sagde saa pludselig:

«Laa jeg nu ikke her saa vel lænket, Fernanda!»

«Hvad saa?»

«Om jeg havde friet til dig — — havde du saa taget mig?»

«Nei.»

Aga lo ondskabsfuldt og ærgerlig:

«Men du forstaar, det havde jeg nok ikke gjort. Og var det nu mod Forventning alligevel faldt mig ind, da havde jeg sikkert stelt mig, saa du havde taget Mattias Aga baade med Kyshaand og Tak.»

Det sagde sig selv, at Fernanda Mona plagedes ved disse Besøg hos Aga. Neppe vidste hun, hvordan hun holdt det ud mangen Gang, og sjelden gik hun derfra uden med et stille Løfte om aldrig at komme igjen. Men naar saa hendes to Søstre et Par Dages Tid senere atter kom for at faa hende med, og trygled tyndt og længe baade for deres egen Skyld og Agas, gav

hun som oftest efter og gik did paany — selv om det var paa urimelige Døgnets Tider. — Aga lagde altid stor Tilfredshed for Dagen ved at se hende — han fik det bedre, naar hun havde vært der, sagde han, fordi hun var den eneste, han kunde snakke med saa om løst og fast, og hvad der nu kunde falde ham i Tanker. Han snakked og snakked da ogsaa ustanselig undertiden. Og holdt hendes Haand fast, selv efterat Sovemidlerne havde lukket baade hans Øine og hans Mund. Ved slige Leiligheder iagttog Fernanda Mona ham nøie — han var magret af nu, siden dette nye var stødt til, og der var kommet et slapt Drag i hans Ansigt — hun tænkte imellem: — Nu kan du føle, hvad det vil sige at være skrøbelig, som Jon Torsen var det — hun betragted de Dele af hans Ansigt, hvor Skjægget ikke dækked — den langagtige Næse med Næsevingerne, som bevægedes for hvert Aandedrag — de stærke Bryn over de svedige Øienlaag — i Panden en Streg, der laa paa Lur til at blive en dyb Onskabsrynke. Og det saa hun flere Gange, at endog i Drømme jagedes han af Skyggerne — snart stønned han tungt, snart aabned han Læberne, som var det noget, han vilde sige, snart fór der Trækninger over hans Ansigt og forvred det, som Speilbilledet af ens eget Ansigt forvrides i rislende Vand. — Her var da Straffedommen allerede faldt, tænkte hun. — Nu maatte han tømme Bundfaldet i det Lidelsens Bæger, han

havde skjænket Rikka Torsen — end ikke kunde Fernanda Mona synes Synd i ham. Braat kunde hun trække sin Haand ud af hans og se paa den, saaledes som hun kanske vilde gjort, hvis hun havde holdt en Massemorder i Haanden. — —

Men naar Fernanda Mona efter slige Timer traadte ud i Dagen og lettet trak Pusten mod Lyset og den friske Blæst, der strøg langsmed Sjøen, begyndte der i den sidste Tid at strømme en stor Glæde over hende, der hun gik mod Prokuratorens Hus. En høitidelig Glæde over ikke at være bundet i Drageklør, en Glæde over ham, som havde frelst og vundet hende derfra. Men af den store Glæde springer Taknemmeligheden. Men af den store Taknemmelighed springer en Følelse, rig og mægtig, en Følelse, som gjør den gamle ung, og den unge som stod han med sænket Hode i Guders Række.

— Engang Fernanda Mona traadte ind gjennem den lille Grind, der aabned for Prokuratorens Have, faldt hun ned og kyssed den vaade Jord. Op mod Prokuratorens Vindu vendte hun saa sit straalende Ansigt.

— Kjære Prokurator, — vilde hun snart sige, — nu skal vi atter børste Støvet af Luthen. Nu skal den ligge fremme paa Bordet med sit lyserøde Silkebaand, og hver Dag, naar vi ser den, skal vi smile og sige — ja, for vi maa jo kun s e paa den, for ingen af os kan jo synge — men hver Dag vi ser den, skal vi smile og

sige — — Der knirked af hurtige Skridt i Grusgangen udenfor Grinden. Det var en ifra Gan.

«Skal hilse fra Aga,» sagde denne — «og be Jer saa vænt at komme tilbage. Han glemte at si Jer noget saa vigtigt. Og han tror, han snart dør.»

— Borte paa Gan var dog Aga just søvnet ind, idet hun kom. Men fordi hun vidste, at han i sin Utaalmodighed vilde budsende hende paany, straks han vaagned, blev hun, eftersom hun nu alligevel var der.

Oppe paa Kammeret laa da Aga og talte i Søvne:

«Uret?» sagde han. «Uret? Ja, jeg gjorde hende Uret. Jeg havde ikke behøvet kræve hende som Vederlag for at lade den skrøbelige Jon Torsen bli siddende her paa Gan. — Uret? Javist! Jeg skulde ialfald ha klædt hende i Fløiel og Guld som Salomo klædte sine Medhustruer. Han lod dem bade i gyldne Kar. — — Hun havde ubleget Lærred over sin fine Hud. Hun havde grovt Værken, bondsligt, smaarudet, over sit stolte Legeme. Hun skulde havt sort Fløiel eller rød Fløiel som Blod, — og i hendes Haar, der var glansløst som Sørgeflor, der skulde funklet Guld og rødgnistrende Stene. — Uret? Uret? Men vi gjør ofte dem Uret, som vi elsker. Ofte ogsaa, fordi vi vil ha dem for os selv — at ingen anden skal opdage dem. — — Men jeg vil ogsaa eie hende, den anden — jeg blir nok engang karsk, her jeg ligger — og —

har nogengang Mattias Aga ikke naaet det Maal, han satte sig?» —

Men nede i Gangaardens Stue skrev Fernanda Mona et Brev til Prokuratoren, fordi hun havde Trang til at tale med ham, og at han skulde høre hende straks, dette hun havde paa Hjertet, og som hun blev forhindret fra at sige mundtlig for en Stund siden:

«Jeg takker dig, Prokurator, for alt, hvad du har gjort for mig i Livet. I al Evighed takker jeg dig. Og jeg ber dig tilgi mig, at jeg tænkte paa mig selv saa meget istedetfor paa dig. — Jeg ved nok, du vil sige, at du mærked det i det sidste, hvordan jeg søgte tilbage til dig, — jeg tror nok, du mærked det — ogsaa paa Baandet i Luthen. Men den Luthen, Prokurator, nu skal vi atter børste Støvet af den. Og fremme paa Bordet maa den altid ligge, og naar vi ser den, skal vi smile og sige: Nu skal Støvet aldrig mer gjøre Luthen graa! — — For er ikke den som et Symbol paa Kjærligheden, — ja, din og min, Prokurator? — Og naar jeg nu kommer til dig, skal heller aldrig mer Blomsterne visne i Haven.»

XXIX.

— Men ingen kjender Dagen, før Solen gaar ned. —

Fernanda Mona saa Prokuratorens hvide Hode bag Gardinet, da hun atter kom tilbage fra Gan. Han vinked med den ene Haand og reiste sig hastig for at gaa hende imøde. Allerede syntes hun se hans fine og gode Smil.

— Kjære Prokurator, vilde hun snart sige, og gjentage omtrent det hun havde skrevet i Brevet. — Og hun vilde faa baade Tilgivelse og Velsignelse, det saa hun, idet han aabned Døren og bredte Armene ud — i et Sekund saa hun ogsaa hans Øine, hvor de var tindrende klare i Blikket — saa — nei, vidt ud ifra sig slog Prokuratoren Armene, svaied som et fældet Træ — og segned bagover uden en Lyd. Fernanda Mona sprang Trappen op, saa ham ligge udstrakt over Tærskelen — hun sank iknæ ved Siden af ham, mens hendes Tanke stod saa underlig stille.

«Prokurator! Prokurator!» kaldte hun længe. Men fik ikke Svar. Alligevel forstod hun det ikke. — Det maatte være slig en øieblikkelig Afmagt, — tænkte hun, — slig han nok kom sig af om nogle Minutter. — Og da hun fik Folk fat, som bar ham ind paa Langsofaen, og han laa der som altid efter Middagen, syntes

hun absolut, at han maatte vaagne om en Stund. Hun lagde kolde Vandomslag paa hans Pande, og saa op i sin gamle Vens halvlukkede Øine — de var glasagtige — men det maatte jo saa være, nu han var fra sig. Hun tørred forsigtig Vandet, som randt ned ad Tindingen, og bytted flere Gange nyt Omslag, før der endelig begyndte at drage sig ind i hende en Frygt, der risled som Frost i Brystet. Saa husked hun at ha hørt, man skulde holde Speil under Afmægtiges Ansigt og saa se. Hun gjorde det og blev beroliget — saa tydelig syntes hun at se et svagt Slør af Dugg paa det lille Speils Flade. — Og taalmodig vented hun nu atter en Stund. Erindred sig saa, at Prokuratoren engang havde nævnt Aareladning som en gavnlig Ting baade for det ene og det andet Sygdomstilfælde saavel som Forebyggelsesmiddel mod Sygdomme i Anmarsch. Hun vidste saa nogenlunde, hvor han havde Sagerne, og efter lidt Søgen fandt hun ganske rigtig hans Aareladningssneppert i et blaat Etui, der laa i hans Skrivebordskuffe. Fernanda Mona grued sig nok svarlig, idet hun nu dreied paa det spinkle Instrument og forsigtig prøved det mod sin Finger. — Nei, hun maatte jo alligevel forsøge! Hun maatte gjøre, hvad hun kunde. — Fernanda Mona smøged da Prokuratorens Ærme op — der fór gjennem hende en Tanke ved at berøre hans Arm, at den var for kold; men idet hun følte paa sin egen, fandt hun, at igrund var ikke den syn-

derlig varmere. Hun bandt et Haandklæde stramt ovenfor hans Albuled, tog saa forsigtig med to Fingre i Huden over en Aare, frøs endel og følte sig en Besvimelse nær. Men gjøres maatte det jo, — og derfor tog hun Mod til sig og jog Snepperten ind i Aaren, der laa snoet under Huden som en blaa Snor. Der seg ud nogle tykke, sorte Bloddraaber just med det samme, og saa kom der slet intet mer. Og stille, stadig stille laa Prokuratoren med sine halvlukkede Øine.

Idetsamme hørte Fernanda Prokuratorens gamle Pige komme styrtende ind gjennem Gangen og med stor Hast slaa Stuedøren op:

«Aa Herregud hjælpe og trøste os alle,» skreg hun over sig, og Taarer havde alt længe gjort hendes Ansigt smudsigt og rødt, slig hun ustanselig havde grædt og hylt, lige siden Budskabet var blit hende forebragt paa hendes Ærendefærd udi Bygden etsteds. — Hun bøied sig ned over den Døde, trykked Øienlaagene til, og da hun reiste sig, brød hun ud i nye Hulkninger:

«Herregud! Aa, Herregud — for en Ulykke!» — Fernanda Monas Blik streifed den gamle Kvindes ophovnede Træk og fæstned sig ved ham, som laa der saa fredelig paa Sofaen:

«Du forstyrrer ham,» undslap det hende bebreidende.

«Forstyrrer? Aa, Herregud trøste — nei han kan ikke forstyrres mer.»

«Saa gaa da ud,» sagde Fernanda Mona nu med klar Stemme. «Hvad end er hændt: At hyle hjælper ingenting.» For den Gamles ubeherskede Veklager gjorde hende haard i Øieblikket.

— — —

Men derinde i Prokuratorens Stue blev Fernanda Mona gaaende alene Dagen udover. Hun hverken sukked eller graat, dertil var Slaget faldt for bedøvende og ulægeligt over hende. Hun kunde gaa derinde, hun kunde gaa et andet Sted, hvor hun var, skulde Verden være død og gold, — og nu gik Fernanda Mona rastløs om og langt borte fra sig selv — drev og drev hid og did — sad et Øieblik paa alle Stoler, læste Titelbladet paa alle Bøger — klimpred en eneste forsigtig Tone paa Luthen, der var taget frem og nu laa paa Bordet, saaledes som hun havde skrevet i sit Brev den Morgen. Den eneste, spinkle Tone vækked hende et Sekund, hun fór sammen og saa sig forvildet omkring: — Prokuratoren! Prokuratoren! —

Men kort efter sad hun i Prokuratorens Lænestol og læste hans Skrift i en Foliant. Hun undred sig over det, men opfatted kun halvt, aandsfraværende, som hun var.

— For Kvinderne paa Gan de uddør ikke let, — havde Prokuratoren skrevet. — Saa er min Mening, at først ophører deres Saga, naar de farer langt fra Gaarden, og Blodet blandes med andre Slægters Blod. Men de gamle Gaarde

drager. Jeg, som har seet meget i Livet, jeg har ofte seet, hvordan ligesom Afgrunden aabner sig inden de gamle Gaardes Porte, der staar som Brand og Røg af uopfyldte Ønsker, der staar som et Mørke af svundet og nedarvet Had. Ofte maa jeg spørge mig selv, hvorfor der er slig en Forbandelse i det, der er gammelt. Og Svaret lyder: Jo, fordi det gamle er stivnet, fordi det gamle er fæstnet. Det unge kan formes, det gamle aldrig. Men det gamle kan vel fødes paany? Kanske noget, men slet ikke de gamle Gaarde, slet ikke de gamle Slægter. Se til det krogede Furutræ derinde i Skogen: I Aarhundreder har det staat der og trodset Høststorme og store Snevintres Tyngde, mens Graner, unge, ranke og svaie er vokset op og revet bort, — mens Birker, hvide og fine, i Aarrækker har skudt sit lyse Løv, og atter sygnet hen. Det gamle Furutræ staar der og strækker sine krogede Grene over Mose og Smaakrat, — kanske vil det blive et Valfartssted for Ungdommen engang, den vil komme i de klare Solskinsdage klædt i lyse og skinnende Farver og leire sig under det gamle Træs Grene, og skjære sine Navnetræk i Barken. Og det gamle Træ føler, at det mishandles, det føler, at det mister af sin Styrke, og hjælpesløs staar det der og skranter. Men lever gjør det, lever og lever; ti det har formegen Livskraft i Stammen og kan ikke dø paa længe endnu. — Men se, om jeg nu tog af de Spirer, der vokser ved det gamle Træs

Rod og planted dem om i en anden Jordbund — se, om de da ikke kunde faa nye Former — kanske vokse sig ranke som Palmer. — Du gamle Prokurator! Da er det jo et nyt Træ, som ikke hører det gamle til. — —

«Da er det jo et nyt Træ, som ikke længer hører det gamle til,» — Fernanda Mona gjentog de sidste Ord af den lange Epistel, der med sin høitidelige Stivhed under Læsningen glimtvis havde forekommet hende som en Tale om Død og Grav; men hendes Smil gjaldt nogle smaa, pressede Rosenknopper, hun havde fundet mellem Bogbladene — hendes Rosenknopper til Velkomst dengang. — Den kjære, kjære Prokurator! — Fernanda Mona blev siddende og halvdrømme over de visne Rosenknopper, ligesom Prokuratoren havde gjort hin Kveld, da de var duftende og friske. — Det var ikke sandt noget af det, som var ondt, tænkte hun. — Han laa derinde og sov Middag endnu. — Og sig selv uafvidende begyndte hun, som hun ofte havde pleiet, at føre en Dialog, hvori hun selv baade svarte og spurgte:

«Neimen, Prokurator, der har da sneet farlig i dit Hode! — Neimen, Prokurator, dit Hode er vist af Marmor, det er jo hvidt, drivhvidt, altsammen!» — — Og med Prokuratorens Stemme hvisked hun:

«Kjære Barn, hvad snakker du om? Jeg er bare en gammel Mand, som gik i Livets Skole og lærte læse Livets Skrift — Livets Skrift,

som er om Kjærlighed. Nei, du ved, jeg mener ikke saa meget den jordbundne Kjærlighed, Elskoven, men den Kjærlighed, der hører Skjælen til.» —

«Jeg ser, du har faat mit Brev, Prokurator, det ligger i Skuffen her.»

«Gud signe dig, Barn. Ja, jeg modtog dit Brev, kort før du kom selv.»

«Du sagde engang, du trodde, du kom til at dø enten af Sorg eller Glæde — — var nu Glæden dig for stærk?»

«Den var, den var — hm, jeg gamle Prokurator, jeg havde jo et ungt Hjerte — det vilde fly dig imøde, da du kom — og derfor brast det.»

«Og nu kommer jeg atter, Prokurator; men nu maa du bare smile til mig.» —

Hun gik ind i den anden Stue — nu havde hun nær snakket sig til at tro — trods Modsigelsen med Talen om hans Død — at han vilde reise sig og gaa imod hende.

Da stopped hun op der, hvor hendes gamle Ven og Beskytter laa — og hun saa ham ligge kold og stiv. Hans Ansigt var som en Dødsmaske af Gibs. — Hun knæled ned og kyssed hans kolde Haand. Fik derved Øie paa det uordnede Trøieærme, husked, hvorledes hun havde forsøgt at aarelade den døde Mand, og Erindringen herom satte en grim Plet i hendes Sind, noget som om hun havde vanæret. For

Prokuratoren — ja, død var han, død, død. — Fernanda Monas Tanke samled sig en Tid om det ene Ord, — og gled først sagtelig ud: — Hvad var det vel nu for hende? I Herrens Navn, hvad var det? — og stansed saa: — Jo, ett alligevel, ett! — Hun tager Prokuratorens Sneppert, som ligger der, beser den atter fra alle Sider. — «Om ikke jeg ogsaa kunde trænge en Aareladning, Prokurator,» hvisker hun sagte, hun prikker sig lidt i Haanden — «saa faar jeg ogsaa lettere for at indhente dig.» — Hun føler paa Haandleddet: — «Tænk, jeg tror, jeg har ingen Puls længer,» — og i næste Øieblik: «Jo, men den slaar ikke, den skjælver.» — Pludselig fører hun Snepperten med et dybt Snit ned i Pulsaaren, Blodet springer som af en ørliden Fontæne — hun holder Lommetørklædet over, — skyver med Foden Prokuratorens Stol hen til Vinduet, sætter sig ned og lar den venstre Haand hvile udover Vinduskarmen. — —

«Du velsignede Prokurator,» begyndte hun om en Stund paany, og hendes Tanker kom og svandt som Blink i Mørket — «nu kommer jeg, og aldrig skal Blomsterne visne i Haven.» — — Hun syntes, hun kom ind til Prokuratoren etsteds, hvor han sad i en høiloftet Sal. — Holder du Dom her? — spurgte hun. — Hysch, hysch, — sagde Prokuratoren og lagde Fingeren paa Læben: — Nei, det er vi selv, som skal dømmes. Her faar vi vor Ret, — men, — lagde

han til med sit lyse Smil mod hende, — hvad Synd vi gjorde for Kjærligheds Skyld, det tilgir Dommeren os — vær sikker — for han er selv Kjærlighed. — Hun sagde til ham: — Men i hvert Fald faar du føre Sagen, du faar være Kjærlighedens Prokurator! — Men hvorfor ser jeg ingen her? — — Nei, vi maa vente et andet Sted, til Dommeren kommer! — Prokuratoren lagde sin Haand om hendes Skulder, og de gled ud af den store Sal. —

Saa sad hun i Herbys Have, hvor Melusines Springvand plasked. Hun sad ved Siden af Daniel Falbe; men hendes Sind var fjernt fra ham. Hun saa ham ogsaa som Greven af Provence med den vaiende Fjær i Baretten: — Se op, — sagde han og underlig var Modsætningen mellem hans prunkende Dragt og hans alvorlige Ord: — der staar mit sorte Kors. Hvad vi efterlader os paa Jord er et Kors, Sorgen i vore Kjæres Hjerter. Se, mine Kjære, de tog mit Kors og bar det. — Turde du ikke tage Prokuratorens? —

— Enhver faar bære efter sin Styrke, — hørte hun Prokuratorens Stemme. — Man kan ikke mer, end man kan. —

Hun saa en Verden flammende mod Høst, i Smaragd og Rubin. Hun saa en rosenrød Flod, hvor Svaner svømmed. Hun hørte en Sang til Luth, af en mægtig Røst, der fyldte Himmelhvælvingen.

«Nu fik du mig langt bort, Prokurator, fra den gamle Stamme — fra Gan og fra Slægten — lige hinsides baade Skogene, Sjøen, Fjeldene og Himmelen. — Men hvordan læste jeg: Naar Skuddet rives fra Stammen, da dør det.» —

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 09 04 03 014 4